

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13293

MILYONEN SHPINDLEN

THE MAX PALEVSKY YIDDISH LITERATURE COLLECTION

YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

0-657-13293-4

THE STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY PROVIDES
ON-DEMAND REPRINTS OF MODERN YIDDISH LITERATURE

ORDERS MAY BE PLACED BY PHONE AT (413) 256-4900 X155; BY FAX AT
(413) 256-4700; BY E-MAIL AT ORDERS@BIKHER.ORG; OR BY MAIL AT
NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER, 1021 WEST STREET,
AMHERST, MA 01002-3375 U.S.A.

©1999 NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Lief D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional
symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our
colophon comes from a design by the noted artist
Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

BOOK DESIGN BY PAUL BACON

PRINTED IN THE U.S.A. ON ACID-FREE PAPER

ס.דדיובינסקי

ה'

פיר לע

פיאנער-פיר

שול בינאמענה

צווייטע אקציע

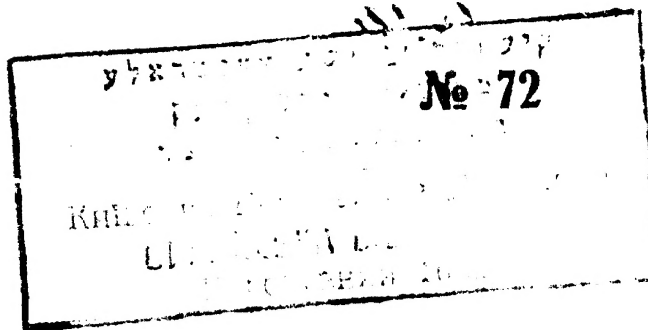
שול-אונ פיאנערן-ביבליאטעק

ס. דזיובינסקי

8-3
-333

מיריאנען שפינדלען

01/10

רפאל אג

קיעוו 1931

די זיצליקעראמישע פארזיכער
 נונג פונעם זוכ און די שיפער
 פאר זיצליקעק-קאטאלאג זי-
 נען אפגעדרוקט איז. צייטשריפט
 פון דרוק און איז דעם, קארטע-
 רעפערטואר פון דער אקראז-
 גיטער זיכערפאלאזע.

אלץ
 איז
 דרוק
 3000

מיליאָנען שפּינדלען

א ביכל וועגן דעם, וויאזוי ס'וואקסט די טעקסטיל-אינדוסטריע
און וויאזוי דאס סאָוועטישע טעקסטילער בויגען סאָציאליזם

אינעם ערשטן קאפיטל רעדט זיך וועגן דעם, וויאזוי דאָס קעניגרייך
פון ציפּ האָט אויסגעזען אמאָל, וויאזוי איינע סייך האָט געברענגט, און
דער צווייטער איז געוואָרן אן ארבעטער-אוינווערטיקעט.

פונעם צווייטן קאפיטל וועט איר זיך דערוויסן, וויאזוי די סאָוועטישע
טעקסטילער וואָרען אליין וועגן זייער ווירטשאפט און וואָס ס'טראכטן
וועגן די סאָוועטישע טעקסטילער די אמעריקאנער.

דאָס דריטע קאפיטל דערציילט וועגן דעם, וויאזוי ס'ארבעטן די נייע
סאָוועטישע פאבריקן, וויאזוי ס'קלאפט, ס'ברעכט, ס'קעמט, ס'ע
צייט אויס, ס'דרייט צונויף, ס'גלייכט אויס און ס'פארוואנדלט איין
דינע פערדעם דעם סורקעסטאנער און אמעריקאנער בוימוואָל, וויסל שפּי-
נעכט ס'ארבעט אויס א נייע פאבריק איין א טאָג, איין א כוידעש, איין
א יאָר, וויאזוי ס'ארבעטן שלאָג-ברייגאזעס און וואָס ס'טוט צוליב
דעם, ס'וואָל גיט זיין קיין הונגער אפ מאנופאקטור.

אינעם פערטן קאפיטל דערקלערט דער סאָוועטישער אמעריקאנער,
כאווער מארטינגאוו, פינקטלעך, סארוואָס : לעקט בא אונדז ניט קיין מא-
נופאקטור, און ער דערציילט גענוי, ווי און וועלכע טעקסטיל-סבוי-
רעס ס'וועט זיין צום סאָפּ ערשטן פינפיקער.

אינעם פינפטן קאפיטל דערציילט זיך וועג דעם, וואווי סע לעבן
און סע ארבעטן איצטער די טעקסטיל-ארבעטער אין די קאפיטאליסטישע
לענדער, וואווי ס'האבן געלעבט די טעקסטיל-ארבעטער אין צארישן
רוסלאנד, וואווי דאס לעבן פון די טעקסטיל-ארבעטער האט זיך נאך
דער רעוואלוציע געענדערט און וואווי ס'וועט אינגאנצן פארגרינגערט
ווערן און פארבעסערט ווערן דאס לעבן פון די טעקסטיל-ארבעטער
צום סאם פינפאך.

אינעם זעקסטן קאפיטל טרעט ארויס דער כאזער מארטינאוו, וואס
דער לייענער קען אים שוין, אין סאנקינאוו און דערציילט וועג דעם,
וואס מיר האבן צום סאם פינפאך שפינדלען, וועבשטולן, נייע סאב-
ריקן, וואו און ווען מע וועט דיאָזיקע נייע פאבריקן אויסבויען און ווי
אזוי פסדר וועט דעריאָנא און אריבערהיאָנג די קאפיטאליסטישע לענדער.

קאפיטל I

א טייכ וואָס האָט געברענט

דאָס דערפֿ איוואנאָוואָ האָט מען פאר-
צייטנס גערופן "דאָס קעניגרייך פֿון ציז".
די אלטגעזעסענע איוואווינער גערענקענע
נאָך די געשיכטעס פֿון אמאָל, פֿון דער
שינצטערער פֿארגאנגענהייט.

צוריק מיט א יאָר הונדערט איז ארום איוואנאָוואָ געווען
אסאך טיפֿע ריוועס. אינ די פינצטערע לעכער אונ אינ די גע-
דרייטע גענג האָבן זיך אוסבאהאלטן, "פֿיזע גאזלאָנימ". פֿאנאכט
פלעגן די גאזלאָנימ ארויסגיין אונ זיך צעגיין אפ פֿארשיידענע
וועגן: אייניקע זינען אוועק אפן גרויסן שליאכ ראבעווען א
מאָסקווער אָדער א קאָסטראָמער סויכער, אנדערע האָבן ווי
פֿיקסן זיך אונטערגעגאנוועט צום דאָרפ, אונטערגעקראָכן צו
א רייכען סויכערס שטוב, האָבן פֿאשמירט די פענצטער מיט א
פֿלאט וואקס אונ ארויסגעקוועטשט די טאפֿליעס... דער סויכער
איז נישט אופגעשטאנען קאיאָר, האָט נישט געציילט צום טויזנטסטן
מאָל זינע טשערוואָנצעס אינ די לעדערנע זעק. דערפֿאר איז
געווען א לעבן אינ די ריוועס: ס'האָבן געהוילעט די "פֿרייע
מענטשן", האָבן געטיילט די רייכע רויב.

אינ געדיכטן נאָדל-וואלד האָבן זיך אופגעהאלטן רויב-כּייעס.
דער בער האָט שטיפֿנדיק געוואלגערט אפ דער ערד הונדערט-

יאָריקע ביימער. יאָגנדיק זיכ נאָכנ האָז, האָט זיכ צווישנ די
סאָסנעס געגאנוועט דער אָנגעשפיצטער פוקס. אפ די צווייג
איז אומגעשפרונגען איז אומרויקער צעטומלטקייט וועוויק דער
פארגרייטער. ווינטער פלעג ארויסגיין צום דאָרפ, אפילע אריין-
גיין איז דאָרפ גופע דער אויסגעצערטער וואָלפ...

נאָר אומבאמערקט איז געשטערט געוואָרן דאָס פרייע
לעבן אינעם נאָדל-וואלד. ס'זינען געקומען מענטשן מיט העק,
האָבן אָנגעהויבן האקן די הונדערט-יאָריקע סאָסנעס, האָבן זיי
אָפגערייניקט פון דער סמאָליקער קאָרע און אוועקגעפירט אפן
צווייטן עק דאָרפ, צום ברעג פונעם פלויען טיכל אוואָד. דער
נאָדל-וואלד האָט זיכ איבערגעביטן, האָט זיכ צעשמיכלט מיט
פרייטע גרינע וואלד-לאַנקעס, האָט זיכ צערוישט מיט גאָלדיקע
שפענער. האָט זיכ די כײַע דערשראָקן פאר דער האק און פאר
די געשרייען און איז אוועק אין רויקערע קאנטן.

ס'איז געוואָרן ראשיק אין איוואנאָוץ גופע. אויכ דאָס
קלאפן פון דער האק און דאָס רוישן פון די ווארסטעטן האָבן
ארויסגעשטויסן די רויקייט פון די הויקערדיקע, זומפיקע
גאסן...

אפן ברעג אינעם אופגערודערטן אוואָד איז געגאן אן איי-
ליקע בויונג. געווען איז אמאָל דער אוואָד קדאָר און פלוי, ווי
דער דאָרעמדיקער הימל. פעטע פיש האָבן זיכ אופגעהאלטן
אינעם טייכ איבערגענוג און האָבן גערודערט די פלויע גלעט
מיט זייער פריילעכע פאטשערן. נאָר אָט האָבן אפן ברעג א
קלאפ געטון די העק. האָבן א זינג געטון די זעגן און גלייכ
ווי פון דער ערד ארויס זינען אויסגעוואקסן פרייטע הייזער,
מיט הויכע ציגלנע פאבריק-קויענס. פון די פאבריקן האָט
מען דורכגעפירט צום טייכ אונטערערדישע רערן.

אינגיכב האָט פֿונ די שטיינערנע הויכע גאָרגלען אָנגעהויבן
זעצן א רויכ. דער ווינט האָט אימ צעטראָגן אינ די זיַטן, דער
רויכ האָט זיכ אראָפגעלאָזט, און א געדיכטע סאזשע האָט זיכ
געזעצט אפ די שיטערע היַזער, אפ די צעטראָטענע פארטריקנטע
גראָזן.

קאיאַר האָבן צו דער פאבריק געשטראָמט פֿונ אלע זיַטן
מענטשן אינ צעריסענע קאצאווייקעס און אן איינגעהויקערטער
האמוינ האָט זיכ אריינגעגאָסן אינ די צעעפנטע טויערן. א
גאנצע טאָג איז אינ פאבריק געווען אן אומרויקער ראש. אינ-
דערפרי און באטאָג האָט א שארפער הודאָק פֿונ דער דאמפ-
מאשינ געשראָקן די אומגעגנט. און דורכ די אונטערערדישע
רערן איז גערונען אינעם שמאָלינקן אווואָד אָפגעארבעטע פלי-
סיקייַט. די ערשטע צייַט איז עס געווען א קאלאמוטנע פליסיקייַט
מיט א געלער שוים פֿונויבן. שפעטער האָט פֿונ די פילצאָלי-
קע רערן, וואָס מ'האָט דורכגעפירט לעבן דער פאבריק, א
ריי געטונ אויכ שווארצע און עטוואָס פּיאָלעטע פליסיקייַט.
ניט קיין אָנגענעמענער רייעכ איז געגאן פֿונ דערדאָזיקער
פליסיקייַט. פיש זיַנען געפייגערט, פייגל, וואָס האָבן פליענדיק
געכאפט די פיש, זיַנען געשטאָרבן. דער אווואָד האָט זיכ בא-
דעקט מיט פעטע העל-פּיאָלעטע, גרינבלעכע קריַזן.

„נאפט!“ האָבן זיכ געזאָרגט די פישערס. דער פישפאנג איז
געגאנגען שלעכט: די פאבריק האָט אומגעבראכט, די פיש.
און טאקע—די פיש זיַנען פארשוונדן, גלייכ ווי די
וואסער וואָלט אויסגעטריקנט געוואָרן. בלויז נאפט דער איז
געלעגן אינ געדיכטע פעטע שיכטן...

איינמאָל זיַנען די איזאנאָווער וועפערס שרעקלעכ צערו-
דערטע ארויסגעגאן צום ברעג אווואָד. די געשעעניש איז

געווען אן אומגעוויינלעכע... דער טיכ האט געברענט.
 צי האט עמעצער אונטערגעצונדן דעם טיכ פון ייעש און
 פון בייזקייט? צי דער נאפט אליין האט זיך אפן טיכ אָנגע-
 צונדן? קיינער האט נישט געוויסט. אָבער אפּ לאנג איז פאר-
 בליבן בא די איוואנאָווער וועבערס אינ זיקאַרן, אז דער אוואָד —
 דער שמאַלער בלויער טיכ — האט געברענט.

פון דער טרייפּע זיינען די באלעבאטימ פונדעסטוועגן בא
 זיך נישט אראָפּגעפאלן. ווי פריער, האט זובקאָווס פאבריק גע-
 טריבן דורך די שטיינערנע קוימענס די איפעשדיקע פליסיקייט
 אינעם אויסגעטריקנטן אוואָד. די וואסער איז געווען פאר-
 סאמט. פארסאמט איז אויך געווען די לופט ווייט ארום און
 ארום. מ'האט באדארפט אָפּפירן די שטיינערנע טרויבן פונעם
 טיכ, מ'האט באדארפט דעם טיכ פון די אומריינקייטן אָפּריי-
 ניקן, אימ טיפער מאכן — געבן פאר איוואנאָוואָ קלאָרע פרישע
 וואסער. אָבער דאָס האט אָנגערירט דעם פאבריקאנטס קעשע-
 נע. דער פאבריקאנט האט נישט געוואָלט געבן דערום קיינ געלט.
 לאנג האט דער אוואָד געפּוילט. אפּ זיינ ברעג האט גערוי-
 כערט, ציטערנדיק פון מאשינענ-רויש, זובקאָווס פאבריק. די
 בלייכ-פענעמדיקע וועבערס, וואָס האָבן געאַטעמט מיטן איפעש,
 געהונגערט, האָבן בעסאָד אָנגעמערקט א וועג, וואָס האט געפירט
 צו אן אנדער... פריי ארבעטער-לעבן.

— טאלקע — אן ארבעטער-אויסווערסיטעט

דער אוואָד האט געהאט א שוועסטער — די וואָרטשענדיקע
 טאלקע. זי איז געפלאָסן הינטערן סאמע וואלד, וואָס איז געווען
 גאָענט צום „קעניגרייך פון ציז" — צו דעם פאבריק-דאָרפ
 איוואנאָוואָ.

בלויז א שמאל בריקעלע איבער דער טאלקע האט פאריי-
ניקט איוואנאָוואָ מיטן סאָסנע-וואלד.

דאָ, אפּ דער טאלקע, איז די טיפענישן פון וואלד האָבן זיך
געזאמלט די טעקסטילער. ווען די באלעבאטימ האָבן פאר-
שטארקט דעם יאָך, האָבן שטארקער געשטיקט די טעקסטילער, —
האָט זיך „דאָס קעניגרייך פון ציצ“ געענדערט. די ארבעטער
איז גוט דערעגאנגען — פלעגן זיי ארויסגיין פון די פאבריק-
טויערן מיט רויטע פאָנען, זינגען ארבעטער-לידער, קאמפּלי-
דער און פאָדערן ברויט און פרייהייט. די באלעבאטימ און
שאנדארן האָבן געדראָט די טעקסטילער מיט טיורמע און
טויט. אָדער די איוואנאָווער ארבעטער האָבן ניט געהאט וואָס
אָנצווערן.

צושטעלנדיק פאר די פאבריקאנטן, די ציצ-קעניגן, דאָס גוטס
פון דער וועלט, האָבן זיי אליין געהונגערט, און זייערע אויס-
געהונגערטע קינדער זינגען געגאן בעטלען...

בלויז איינ זאך איז געבליבן די איוואנאָווער וועבערס — קאמפּ.
בא דער וואָרטשענדיקער טאלקע, באמ ראנד פונעם נאָדל-
וואלד, האָבן זיך געקליבן טויזנטער איוואנאָווער טעקסטילער.
„קאמפּ! — האָבן זיי געזאָגט. — קיין אנדער וועג איז נישטאָ.
זיגן אָדער שטארבן!“

דאָ איז אנטשטאנען דער ערשטער ראט פון ארבעטער-דעפּו-
טאטן. דאָ איז מיט הייסע רעדעס אַרױסגעטראָטן דונײַעוו, דער
קעמפּערישער איוואנאָווער טעקסטילער, דער באליבטער ארבע-
טער — אָראטער. דער ארבעטער-פאָעט אוועניר נאָדריין האָט דאָ
געטראכט איבער זיַנע קעמפּערישע לידער:

קעפּ ווי א יאמ. און א מורמל א בייזער.

דראָט פון טריבונע א שטימ.

פלאטער פאָנעם — א רויטע, א שווארצע,
דאָס זינען זעגלען בא אימ.

א שווארצע — אפ העלדן, וואָס זינען געפאלן,
אן אופשריפט, וואָס רופט צו נעקאָמע.
די רויטע פאָן שרייט: מירן ביזע טיראנען
די נייט און דעם הונגער דערמאָנען.

אינ יאמ צווישן קעפ, ווי די ווייסינקע מעוועס,
פרוישע טיכלעך זיכ ווייסן,
דאָס זינען אונדזערע פרויען געקומען
אונדז העלפן די קייטן צערייסן.

דאָס איז א שטארקע, א מעכטיקע קראפט,
פֿייער און צאָרן און קריג.
ער וועט אפ צופרידענע האסטיק א פלייצ טון,
צעשווענקען דעם ברעג פונעם גליק.

דאָ איז אומגעקומען „דער פאָטער (1)“, דער אומדערמידלעכער
באָלשעוויק און דערפארענער אונטערערדניק. דאָ איז אויכ
ארויסגעטראָטן דער יונגער „ארסעני“ — פֿרונזע, וואָס האָט גע-
רופן די טעקסטילער צום אנטשיידענעם קאמפ...

די טאלקע געדענקט די פינצטערע טעג. אינ יוני 1905 האָבן
געשטרײַקט די אייוואַנאָווער. דער גובערנאטער האָט שטרענג
פארבאָטן די שטרײַקער צו מאכן פארזאמלונגען, אָבער די טעק-
סטילער האָבן זיכ דרייסט געזאמלט אפן ברעג טאלקע, וואָס איז
געוואָרן „א פרייער ארבעטער-אויסווערסיטעט“. דעם 3 יוני זי-
נען די ארבעטער, ווי שטענדיק איז די טעג פונ שטרײַק, געקו-
מען אפן זאמל-פלאץ. ס'האָבן זיי דאָ באגעגנט קאזאקישע פאט-

(1) פֿיאָדאָר אסאנאניו, אן ארבעטער-וואָלונטעריסט: אינ 1905, איז דער ציט פונ א דע-
מאָנסטראציע, געהארגעט געוואָרן פונ א באנדע שווארצטייעניקעס און קאזאקן. זיין פארשייטער
צונאָמען איז געווען „דער מאָטער“.

-דולן, וואס זינען ארומגעפאָרן. איבער דער וואלד-לאַנקע און צעטריבן די ארבעטער. די טעקסטילער האָבן באַזראַכט, וואָס זיי האָבן ווייטער צו טון. די „ארבעטער-דעפוטאטן“ האָבן אָנגע-שריבן א פאפיר מיט א פראָטעסט קעגן דעם פארפאָט פון פארזאמ-לאַנגע און האָבן אָפגעשיקט צום פאָליצייסטער. ס'איז אוועק אקעגן א האלבער שאָ. ארבעטער זינען אלץ צוגעקומען, און געדיכטע האמונים האָבן זיך געקליבן אפן זאמל-פלאץ.

די שטימונג איז געווען זייער א פרידלעכע. קיינער האָט קיין שום בייז נישט דערווארט, די שטרעקערס האָבן זיך גאנץ גוטמוטיק געווערטלט מיט די קאזאקן, וואָס האָבן געשריגן און געפאָדערט, מע זאָל זיך צעגיינ...

פלוצימ האָט זיך אפן רוקן פונעם אייזנבאן-אַנשיט באווייזן א גרויסע מאכנע אסטראכאנער קאזאקן אונטערן פאָליצייסטערס קאָמאנדע. אין דער זעלבער צייט האָט זיך פון דער צוויי-טער זייט וואלד צעשאַטן א קייט דאָנער קאזאקן, וואָס זינען ערשט נישט לאנג געקומען אין שטאָט אריין. אָן קיין שום וואָרע-נונג, לויט דער קאָמאנדע פונעם פאָליצייסטער, האָבן זיך די קאזאקן מיט א געשריי א וואָרפ געטון אין אטאקע אפ די פרידלעכע ארבעטער.

די קאזאקן האָבן זיך אריינגעשניטן אינעם האמוין, ווו ס'איז געווען אסאך פרויען און קינדער, האָבן אָנגעהויבן שלאָגן די ארבעטער מיט נאהייקעס און מיט די קאָלבנס פון די ביקסן, האָבן געהאקט מיט די שווערדן, געטראָטן מיט די פערד, געשאַטן... די ארבעטער האָבן זיך א לאַז געטון אנטלויפן, אָבער ווהינ צו לויפן איז נישט געווען: פון דער שטאָט האָט זיך גערוקט א שיקערע קאזאקישע מיי, פונעם וואלד האָבן זיך צעשאַטן אין א קייט די דאָנער קאזאקן.

פונעם הויכנ ברעג האָבנ זיכ מענטשן פאר שרעק געוואָרפן
 אינ טיכל טאלקע, זינענ געזונקענ אינ אירע שליימיקע גראָ-
 זיקע ברעג. אָבער די קאזאקן האָבנ אָנגעיאָגט די אנטלויפנדיקע
 אונ געטרונקענ זיי אינ טיכל, פארטרעטנדיק מיט די פערדישע
 טלאָענ. אָט האָבנ די קאזאקן פאריאָגט א גרופע ארבעטער אינ
 טיכל, זיי פאסעווענ אן ארבעטער א זאָקן; מיט די ביינערדיקע הענט
 אופגעהויבן אינדערהייכ, באמיט ער זיכ אומזיסט צו פאשטעלן
 זינ פאָנעם אונ פלייצע פונ די קלעפ... אָבער די פלייצע זינע
 איז שוין אינגאנצן פארגאָסן מיט בלוט, אונ די הענט זינענ
 אזויווי איבערגעוויקלט מיט רויטע שטריק...

אָט לויפט אפן הויכנ אַיזנבאן-אַנשיט א יונגע ארבעטערן
 א מיידל, וואָס איז גערירט פונ שרעק; זי איז קימאט נא-
 קעט, איר ווייס קלייד האָבנ די נאהיקעס צעריסן אפ סטענגעס
 אונ שטיקער, איבערן פאָנעם אונ איבער די הענט טריפט בלוט...
 אָט פרוווט א בינטל דרייסטע ארבעטער אָפּשטעלן די צעיושעטע
 קאזאקן, שרייענדיק:

— פריינט! כאוויירימ! פרידער! וואָס טוט איר?! באדענקט זיכ—
 מיר זינענ דאָכ אַיערע פרידער, אַיערע שוועסטער... באדענקט
 זיכ! אָבער אנשטאָט אן ענטפער— א זאלפ פונ ביקסני.^{*)}
 קיינמאָל וועט עס די טאלקע ניט פארגעסן. אינ יענע פון-
 צטערע טעג האָבנ זיכ טויזנטער ארבעטער אפ דער טאלקע
 אויסגעלערנט די גרעסטע וויסנשאפט— רעוואָלוציאָנערן קאמפ.
 די טאלקע איז געוואָרן דער ערשטער אוניווערסיטעט פונ דער
 רעוואָלוציע אונ דאָס וויגעלע פונ ראטן.

*) Н. Волков. Царство слуга, Иваново-Вознесенск, 1925, 157 стр

אָבער די טאלקע געדענקט אויך ליכטיקע טעג. אינ 1917
 יאָר זינען אפ די ברעגן פון דער פארענדערטער טאלקע
 געקומען האמוינים ארבעטער. די טאלקע האָט געהערט הויכע
 לידער, נייע רירנדיקע לידער. דערוואקסענע מענטשן, גריזע
 זקינים האָבן זיך געפרייט, ווי קינדער. אפן ברעג טיך, אפ
 דעמזעלבן אָרט, ווו די שיקערע קאזאקן האָבן אמאָל געהאקט
 די ארבעטער, האָבן זיך געזאמלט פריידיקע מענטשן. אָראטערס
 אופגעהויבענע אפ שטארקע הענט, מיט רויטע באנטן אינ די
 שלייפן, האָבן געהאלטן רעדעס. א רויטע פאָן האָט געפלאטערט
 הויך איבער די ארבעטערס קעפ. „זיג! זיג!“ האָבן פריידיק גע-
 שריגן די מענטשן. — „זיג!“ די לעקציעס, וואָס די טעקסטילער
 האָבן באקומען אינעם אוניווערסיטעט אפ דער טאלקע, זינען
 ניט פארלוירן געגאנגען: ניט געוואָרן קיין קייסער און קיין
 באלעבאטימ. די איוואנאָווער האָבן מיט פולע ברוסטן, מיט
 קעמפערישע קרעפטיקע שטימען געזונגען:

דער ארבעט-מאן וועט זיין מעמשאַלע
 פארשפרייטן אפ דער גאנצער ערד,
 און פאראזיטן א מאפאָלע
 באקומען וועלן פון זיין שווער.

אינגיכט זינען פונדעסטוועגן אָנגעקומען אומרויקע טעג.
 אפן לאנד האָבן אָנגעגרייפט סאָנימ. די רעפובליק האָט זיך
 גענייטיקט אינ הילף. ארבעטער האָבן פון פארשיידענע עקן
 באנייטטן לאנד געמילט קיין מאַסקווע, אפ צאָפן, אפ מירעוו,
 אפ מיזרעכ. אפ מיזרעכ האָט מיט א מאכנע רויטגווארדיער
 אָנגעפירט פרונזע, דער אלטער שויער און איוואנאָווער אונ-
 טערערדניק. אימ צו הילף האָבן געמילט די איוואנאָווער. מיט
 ביקסן אפ רימענס, מיט אָנגעכמורעטע, הארטע פענעמער זינען די

טעקסטילער געקומען אפ דער טאלקע. דא איז אָפער קיין לאנגע
רעדעס ניט געווען. אפ די פאָנען איז געווען אויסגענייט
מיט גאָלד:

איוואנאָווער! אונטער די שלאכט-
פאָנען פונעם כאווער פרוניזע!

און אז ס'האָבן אָפגערוישט די געשלעגן, און דאָס לאנד
איז צוגעטראָטן צו פרידלעכער מי, האָט די טאלקע ווידער-
אמאָל דערזען די ארבעטער. זיי זינען געקומען אינ שיטערן
וואלד אָן ביקסן, אָן לידער און אָן ראש. לאנג זינען זיי גע-
גאנגען הינטערן וואלד, האָבן געמאַסטן די ערד און אָנגע-
שטרענגט געטראכט. אפ א ריזיקן פלאצ האָט מען צעשטעלט
קאָלירטע שטאנגען, מיט דרייַסטע ליניעס האָט מען אָנגעמערקט
א פלאנ פון גרויסער בויונג. דאָ, אפן אָרט פון די גרויסע גע-
שענישן, האָבן די ארבעטער — באלעבאטימ באשלאָסן אויסצו-
בויען א נייע פאבריק.

דאָס אלטע דאָרפ איוואנאָוואָ האָט געקענט בלויז אלטע
צעשאַקלטע פאבריקן מיט שמאָלינקע פענצטער. ניט געווען
קיין שיין און קיין לופט אינ דידאָזיקע אמאָליקע געבייטען.
אפ דער טאלקע האָט מען באשטימט אויסצובויען א נייע סאָ-
וועטישע פאבריק, א פאבריק פון גלאָז און בעטאָן, מיט גראַמע
און ציכטיקע ליכטיקע קאָרפוסן. און מע האָט די פאבריק
אויסגעבויט. די טאלקע האָט געזען קינדערשע פרייד אפ די
פענעמער יענעם טאָג, ווען דער דירעקטער — אן ארבעטער
האָט פֿיערלעכ געזאָגט דעם אופגערוודערטן האמוינ: „הינט

האָט זיך די פּריונג געענדיקט...“ און בעשאַס מ׳האָט אָנגעהויבן צו קלערן, וואָס פאר א נאָמען מע זאָל געבן דער נײַער פאפּ-ריק, וועלכע מ׳האָט אויסגעבויט מיטן ווילן פון די ארבעטער, וואָס האָבן געזיגט, איז ניט געווען ניט קיין לאנגע טײַנעס, ניט קיין צווייפל. די נײַע פאבריק האָט מען אויסגעבויט אפן ברעג טאלקע. די טאלקע איז געווען אן ארבעטער-אוניווערסיטעט, אפּ דער טאלקע איז געבוירן געוואָרן דער ערשטער ראט פון די ארבעטער-דעפוטאטן. די טאלקע האָט פארדינט א דאנק בא די טעקסטילער.

און די פאבריק, וואָס מ׳האָט אויסגעבויט מיטן ווילן פון די ארבעטער, האָט מען אָנגערופן — „רויטע טאלקע“.

די טעקסטיל-ארבעטערן פערטראוונא און מענטשן אין אויסלענדישע קאסטיומען.

די ארבעט אפ דער פאבריק האט זיך פארענדיקט מיט א שאַ פריער. די שפינערנס מיט די רויטע טיכלעך האָבן זיך גרופעט-וויזן אראָפגעלאָזט אפ די טרעפּ אין ערשטן שטאָק. באַמ ארײַנגאנג אין פאבאָקאָמ איז שוין געשטאנען א גרופע ארבע-טערנס און האָט גערעדט וועגן דער פאַרשטייענדיקער פאַר-לאַמלונג. די יונגע ארבעטערנס האָבן געזונגען פריילעכע לידער. סע זינען געווען צווישן די יונגע אויך באיאָרטע ארבעטערנס. זיי האָט מען גערופן אין א שפּאס: „אונדזערע אייגענע ספּעצן“. עמעס, באיאָרטע ארבעטערנס איז געווען ניט קיין סאכ—אפ די נײַע פאבריקן איז אומעטומ געווען די מערהײַט יוגנט. מע האָט אפילע גערעדט, אז די נײַע איזאנאָווער פאבריקן וועלן זײַן „יוגנטלעכע פאבריקן“. די עטלעכע ארבעטערנס, וואָס האָבן גוט פארשטאנען זייער אייגענע ווערט, פלעגן באַ אזוינע שמועסן שפּאסן: ווייזשע דעמאָלט אונדז ... איר וועט אונדז אויספּונצן און ארויסשמיצן?!“ די יונגע האָבן געײַלט צובאַרויקן זיי: „צוליב וואָס גאָר ארויסשמיצן? מירן אייב אויסלערנען ארבעטן אפּן נײַעם שטייגער, וועט איר יינגער ווערן“.

פונעם פאראטונג־זאל האָט זיך דערהערט א שארפער קלונג.
דאָס האָט געקלונגען דער פאָרויצער פון פאבקאָמ. אפּ הינט
האָט מען באשטימט א דרינגענדע פראָדוציר־פאראטונג.
אז די ארבעטערנס האָבן זיך אויסגעזעצט באמ טיש און לעבן
די ווענט, האָט דער פאָרויצער געזאָגט:

— די פראָדוציר־פאראטונג דערקלער איך פאר אָפּן. אפּן
סאָג־סיידער איז דאָ נאָר איין פראגע: וועגן די סיבעס דערפון,
וואָס ס'ע פארגרעסערט זיך דער בראק, און וויאזוי צו קעמפן
מיט אים. מער איז נישט קיינשום פראגעס?..
אייע א באיאָרטע ארבעטערן האָט קווענקלענדיק אופגע־
הויבן די האנט.

— וואָס ווילסטו זאָגן, פעטראָווא? — האָט זיך דער פאָר־
זיצער אויסגעקערעוועט צו איר.

— א פראגע האָב איך, כאווער נעפעדאָוו.

— זאָג, פעטראָווא, וואָס פאר א פראגע, נאָר זאָג גיכער,
שוין צייט אָנצוהייבן.

די ארבעטערן האָט זיך אפיסל פארלוירן.

— איך ווייס אפילע ניט, וויאזוי אָנצוהייבן... די פראגע, קומט
אויס, איז אזויווי א פערזענלעכע... וועגן א פערזענלעכער
באליידיקונג האָב איך א פראגע. באליידיקט האָט מען מיך
אנומלט...
די ארבעטערן האָט נישט־אנטשלאָסן זיך אָנגערופן:

— וועגן א פערזענלעכער באליידיקונג איז עפּשער ניט קערן
צו ריידן דאָ... עפּשער איז דער קאָנפליקט־קאָמיסיע?

— ניין, ניין, — האָט אינדערגיך א זאָג געטון די ארבע־
טערן. — דיִדאָזיקע באליידיקונג איז א פערזענלעכע, אי א פראָ־
דוצירישע... מ'ע קאָן גלייך זאָגן, אז דאָס איז א פערזענלעכע

פראָדוציר-באליידיקונג... איך וועל צווארטן א ווילע, און איך
די לויפנדע פראגעס וועל איך בעטן, מע זאל מיך אויסהערן...
דערמיט איז דער פאָרזיצער מאסקים געווען. די פאראטונג
האָט זיך אָנגעהויבן.

דער ארויסגערוקטער טעכנאָרוק (טעכנישער אָנפירער) האָט
אָפגעגעבן א באריכט וועגן דער ניט-דערלאָזבארער פארגרע-
סערונג פון בראק אינאיינאַם אָפטיילונג. די ציפערן זינען געווען
ניט קיין פריילעכע. פארביקע פאסיקלעך אפ די דיאגראמעס
האָבן געוויזן, וויפל בראקירט שפינעכצ סע מאכט פאר א טאָג,
פאר א פינפטאָג, פאר א דעקאדע אזא און אזא אָפטיילונג.
דער טעכנאָרוק האָט קיין איינמאָל ניט אָנגערופן קיין איין
פאמיליע; ער האָט אָנגערופן בלויז ציפערן, ער האָט געוויזן נאָר
קאָלירטע פאסיקלעך, וואָס ווערן אלץ גרעסער... דאָך האָבן זיך
אסאך פענעמער פארויטלט. ענדיקנדיק זיין באריכט, האָט דער
ארויסגערוקטער טעכנאָרוק געזאָגט:

— אינאיינעם פאבריק— באַ נייע מאשינעס, באַ אַ נייער
אָרדענונג און באַ נייע מענטשן— קאָן ניט, טאָר ניט זיין די
אלטע באַציונג צו דער ארבעט. באַ די פאבריקאנטן איז דעם
ארבעטער געווען אלציינס, וויאזוי סע גייט די פראָדוקציע.
אצינד זינען די ארבעטער אליין באלעבאטימ, זיי זינען פלוטיק
פארינטערעסירט צו הייבן די פראָדוקציע, הייסט עס, דער בראק
איז א שאנד פאר אונדזער פאבריק, און מיר קאָנען עס ניט
דערלאָזן!

דער רעדנער האָט זיך אנידערגעזעצט. די שפינערנס זינען
געוואָרן אופגערודערט, און מיטאמאָל האָבן אלע אָנגעהויבן
רעדן. אינאיינעם האָט זיך די טיר שטילינקערהייט געעפנט,
און אינאיינעם זאל זינען אריינגעגאנגען צוויי פרויען און דריי מענער

אינ אויסלענדישע קליידער. אריינגעגאן, געמאכט עטלעכע טריט
אפן אָרט און זיך דערנאָך אוועקגעזעצט אינ א ווינקל, אפ
פרייע בענקלעך.

איינער פון די מענער האָט אלע מינוט עפעס געשוש-
קעט צו די אריינגעקומענע. אינ זיי האָבן פארשריבן אינ בלאַק-
נאָטן.

און די שפיגערנס האָבן גערעדט. פריער האָט מען איבער-
געשלאָגן איינס סיאנדערע, אָבער דערנאָך האָט מען זיך אביסל
פארזינקט און אָנגעהויבן רעדן אינ א ריי.

— אינעם בראק זינען מיר ניט שולדיק, — האָט הויך, פאָ-
כענדיק מיט די הענט, גערעדט א באַיאָרטע ארבעטער. — צי דען
קאָנען מיר ניט אונדזער ארבעט! אָט שטיי איך שוין דאָס וויפל-
טע יאָר בא די באנקאבראָשן און יעדער פאָדעם כאפ איך אינדער-
לופטן, ווען ער רייסט זיך אָפ... און רייסט רייסט זיך דער פאָ-
דעם, ער רייסט זיך, אָפטלעך רייסט ער זיך... אָט דאָ איז דער
הונט באגראָבן, כאווער נעפעדאָוו: דער פאָדעם רייסט זיך...
א יונגע שפיגערן האָט אויך אָנגעהויבן דערפון, אז זי, די
יונגע, איז ניט שולדיק.

— מיר, כאָטש מיר זינען יונג, — האָט זי געזאָגט און א
פאָכע געטון מיט דער האנט אפ די קאָמיוגיסטקעס, וואָס זינען
געזעסן אינ רויטע טיכעלעך, — אָבער אינ אונדזער ארבעט זינען
מיר געניט, ווי סע פאדארפ צו זיין. ווארסטעטניצעס זינען מיר
יונגע, אָבער ניט קיין שלעכטע. ארופלייגן אפ אונדז ניט גע-
פלויגענישן טאָר מען ניט. און בראק איז פונדעסטוועגן פאראן,
ניט קיין סאך, עמעס, — סטארען סטארען מיר זיך, און פונדעסט-
וועגן איז פאראנען... קאָן זיין, פון די נייע ווארסטעס, און
קאָן זיין, פון עפעס אנדערש...

זי האָט אָפּער נאָכ ניט פּאוויוז צו פּאַרענדיקן, ווי ס'האָט זי
איבערגעשלאָגן אַן אנדערע, א פּרייטפלייזיקע פּאַנקאַפּראָשערן
מיט קנייטשן אפּן פּאַנעם.

— נו, דאָס האָסטו שוין, מײַן טײַערע, איבערגעכאַפּט. קײַן
ניט געפּלויגענישן דאַרפּ מען אפּ דיר ניט ארופּלייגן — אַן אַר-
פּעטערן פּיסטו א גוטע, אָפּער די נײַע ווארסטעטן דאַרפּ מען
אויב ניט פּאַליידיקן. אָט ארבעט איב שוין דאָס דריטע צענדליק...
געאַרבעט פּרײַער אפּ ענגלשע, און איצטער ארבעט איב אפּ סאָ-
וועטישע, אפּ טולער פּאַנקאַפּראָשן... און דעם עמעס וועל איב
זאָגן: גוטע זײַנען זײ, די טולער פּאַנקאַפּראָשן, און ניט ערגער
פונ די ענגלשע. קײַן אײַן פּראָב, קײַן אײַנמאַל איז גאַרניט
קאַליע געוואָרן פאַר אַנדערהאַלבן יאָר... נײַן, די מאשינ איז
ניט שולדיק. די סאָוועטישע מאשינ גלאט איז דער וועלט ארײַן
פּאַליידיקן טויג ניט...

דאָ האָט זיב ארײַנגעמישט איב דער קריג דער פּאַרזיצער אליין.
— וואָס־זשע הייסט עס? — האָט ער צענומען די הענט
— די ארבעטערנס זײַנען ניט שולדיק — מאסקים. ווער־זשע
איז שולדיק, אויב אזוי? פאַרוואָס־זשע פאַרגרעסערט זיב דער
פּראָב?

— דערלויבט, וועל איב זאָגן! — האָט אויסגעשריגן אַן אַר-
פּעטערן מיט א גאָלדן פּינטל האָר, וואָס האָט זיב ארויסגעשלאָגן
פונ אונטער א שווארצ טיכל מיט רויטע ארבעטלעך.
און ניט געווארט אפּ קײַן דערלויבעניש, האָט זי פלינק־לע-
פּעדיק אַנגעהויבן רעדן:

— נישט דאָ וואָס צו לאכן, אז ניט מיר, ניט די מאשינעס
זײַנען ניט שולדיק. אָט אזוי איז עס טאַקע אינדערעמעכט: ניט
שולדיק, און פּראָב איז פאַראַנען. און פאַרוואָס איז עס? דער-

פאר, וואָס דער בוימוואָל איז ניט קיין פויגלדיקער. וויאזוי דו
זאָלסט אימ ניט שפינען, האלט ער זיך אינאיינעם. איין
ארבעט האָסטו — שטעל אָפּ די מאשינ און דריי צונויף דעם פאָ-
דעם... קעמפּן מיטן בראק דארף מען, — האָט פארענדיקט די
גאָלדהאַריקע שפינערן. — אָבער דעם קאמפּ דארף מען ניט פון
דעם עק אָנהייבן.

פון די בענק, וווּ כע זינען געזעסן די יונגע שפינערנס מיט
רויטע טיכלעך, האָט זיך מיטאמאָל דערהערט אן אומגעדולדיקע
שטימ:

— כאווער נעפעדאָוו, מיר טראָגן אריין א פאָרשלאג!
דער פאָרזיצער האָט אזוי ווי גאָר אפּ דעם געווארט. ער
האָט זיך פלינק א קערעווע געטון אינ דער זיט פון די קאָמ-
יוגיסטקעס:

— אַט אזוי, אזוי, די פראגע איז קלאָר, טראָגט אריין פאָר-
שלאגן!

— מיר לייגן פאָר — האָט הויב געזאָגט איינע פון די קאָמ-
יוגיסטקעס — שליסן אן אָפּמאכ פון סאָצגעוועט צווישן אונ-
דזער פאבריק מיט די אוזבעקער דעמכאנער — דאָס איז דאָס
ערשטע. דאָס צווייטע — אָרגאניזירן שלאָג-פריגאדעס, וואָס פאר-
פליכטן זיך צו העכערן די קוואליטעט פונעם שפינעכץ. אונדזער
גרופע פון 16 מענטשן דערקלערט זיך פון היינטיקן טאָג אָן
פאר א שלאָגלערישער און רופט ארויס אנדערע שפינערנס
נאָכצופאָלגן אונדזער פֿיֿשפּיל.

דערדאָזיקער פאָרשלאג איז פאר קיינעם ניט געווען קיין
אומגעריכטער. ניט גאָר יונגע, גאָר אפילע פאיאָרטע שפינערנס
האָבן דעם פאָרשלאג אָנגענומען. דאָ האָבן זיך טאקע אָרגאני-
זירט גאָר דריי פריגאדעס. אפּ אויסצוארבעטן אן אָפּמאכ מיט

די אויפגעקער דעקאנער האָט מען אויסגעקליבן א באזונדער קאָמיסיע. אינ זאל איז געוואָרן אויסערגעוויינדעכ לעבעדיק. דער פאָרזיצער פון פאָקאָמ האָט זיך געהאלטן— אינ איינ בעטן בא אלעמען, מע זאָל זיך גיט היצן, מע זאָל רעדן מיט א טיידער. אונ אז מע האָט אלע פאָרשלאגן פארפיקסירט אינ פראָטאָקאָל אונ מע האָט באשטימט די טערמינען, ביז וועג זיי אויסצופילן, האָט דער פאָרזיצער געוואָלט מעלדן, אז די באראטונג איז גע- שלאָסן. אז ער האָט אָבער א קוק געטון אפן טאָג-טיידער, האָט ער זיך דערמאנט אינ פעטראָוונען, וועגן איר פערזענלעכער באליידיקונג, אונ ער האָט איר געגעבן א וואָרט.

— אָבער דו, פעטראָוונא, מאכ עס, אזוי צו זאָגן... בעקיצער. שוין שפעט.

— מיילע, וויאזוי איך קאָן, אזוי וועל איך זאָגן, — איז פעט- ראָוונא אופגעשטאנען אונ איז צוגעגאנג צום טיש מיטן רויטן געוואנט, — שיינ דארשענען-ביי איך קיינ בערייע ניט, אונ ווי- אזוי איכיל זאָגן, וועל איך שוין זאָגן...

מע האָט זי אויסגעהערט מיט גרויס אופמערקזאמקייט אונ נייגערדיק.

— איך וויל זאָגן אָט פון וועגן וואָס, — איז די שפינערן בא זיך גיט אראָפגעפאלן. — וויפל יאָר מיר האָבן בא זוכען אונ געארבעט, וויפל באליידיקונגען מיר האָבן זיך פון אימ אָנגע- ליטן — געדענקען מיר עס אלע גוט. וואָס איז דאָ צו רעדן, אלע האָבן געהאט דאָס אָפקומעניש בא זוכען אונ — אי די מאנצ- בלען אי די ווייבער. אָבער שווערער פון אלץ איז געווען אונדז, ווייבער. אונדז האָט מען אי ווייניקער געצאָלט, אי ארבעטן איז אונדז שווערער געווען, אונ-א ווערט האָבן מיר געהאט אזוי ווי דרײַ מאָל גאָרניט. מיט איינ וואָרט — ווייבער. וואָס

קאָנסטו פון אונדז האָבן! א וויבֿל איז אזויווי גאָר קיין מענטש
ניט, און אגעווי, אויב איר ווילט וויסן איז פון א וויבֿל, הענגט
אָפּ דאָס גאנצע לעבן...

דער פאָרויצער האָט ניט קיין צופרידענער זיכ צוגערירט
צום גלעקל.

— עפּשער וואָלסטו, פעטראָווא, נעענטער צום איניענ...
— איכ בין שוין אזוי אויכ נאָענט, דו לאָז נאָר אויסריידן...
אָט, הייסט עס, מיר, וויבֿער, האָבן א ווערט געהאט ווי דריי
מאָל גאָרניט. איבער אונדז, וויבֿער, האָט מען קעסיידער גע-
שטעלט פאר א מיסטער א מאנצבל. נו, באמ פריערדיקן בא-
לעבאָס איז אומעטומ דעם באלעבאָס ווילן געווען. אָבער אָט
איצטער וואָס? אָט-איצטער-אָ, איז שוין-זשע וועט פאר אונדז,
וויבֿער, קיין קאפעלע אָפּשט ניט זיין? אָט לאָמיר נעמען כא-
טשבי אונדזער אָפּטיילונג. איר וויסט: איכ בין מער פון אלע-
מען בא די באנקאבראָשן געשטאנען. מיר, אָט זאָגט מען, קלייבט
מען זיכ שרייבן א לויבֿ-בריוו פאר מיין לאנגער ארבעט. און
אָט, אז מע האָט א נייעם מיסטער באדארפט שטעלן, האָט מען
אין מיר פארגעסן. פאר א נייעם מיסטער האָט מען דעם אָנ-
וואַנצעדיקן סליאָטאָוו אוועקגעשטעלט... און פארוואָס איז עס?
דערפאר וואָס ער איז א מאנצבל. אָבער אניט וויסט ער דען
אין דער פראָדוקציע מערער פון מיר? איכ, מייןע טייערינקע,
רעד ניט דערפאר, וואָס מיר האָט זיכ שטארק פארגלוסט צו
זיין א מיסטער. איכ בין מיט מיין ארבעט צופרידן. ניט מער,
איכ רעד צוליב דערופ, וואָס די באליידיקונג מייןע איז ניט
קיין פערזענלעכע, נאָר א פראָדוצירישע. די פראָדוקציע קאָן
דערפון מערער געווינען, ווען א פארדינסטפולע ארבעטערן
וועט זיין א מיסטער. מיר איז ניט פאר זיכ, נאָר פאר דער

פּראָדוקציע איז מיר א פארדראָס. ס'איז דען נישט קיין פארדראָס,
וואָס א שנעק, נאָרוואָס פון דער שול ארויס, וועט מיר, אן
אלטע ארבעטערן פאנקאפראָשערן, לערנען פראָדוקציע! ס'מ'ע-
רינקע מ'נע, מיר דארפן דאָ זאָגן אָפּ, שוין צייט אז אויב
מיר, ווייבער, זאָלן אָנהייבן ווערן מ'סטערס.

פעטראָווא, קאָן זיין, וואָלט נאָכ גערעדט, נאָר אומגעריכט
פאר איר האָט מען פון אלע זיטן אָנגעהויבן פליעסקען. זי
האָט זיך פארלוירן, האָט פארדריסלעך א פאָכע געטונ מיט דער
האנט און האָט זיך אנידערגעזעצט אפ איר אָרט. דער פאָרויצער
האָט שמיכלענדיק געטאפט דאָס בלישטשענדיקע גלעקל. אז
ס'איז שטיל געוואָרן, האָט ער גוטמוטיק געזאָגט:

— איך מ'יין, אז קיינער פון אונדז האָט נישט געוואָלט באליי-
דיקן פעטראָוונען, דעסגל'יכען קאָן קיינער אפידע נישט קלערן
וועגן באליידיקן פרויען ביכלאל. די ארבעטערן גייט בא אונדז
האנט בא האנט מיטן ארבעטער. וואָס איז ש'מעך, אז מע זאָל
ארבעטערנס ארויסרוקן פאר מ'סטערס, איז עס זייער א גוטער
געדאנק. אדאנק, פעטראָווא, וואָס דו האָסט דאָ וועגן דעם
געזאָגט. מיר וועלן עס דורכפירן, פעטראָווא, אומבאדינגט
וועלן מיר עס דורכפירן.

דערמיט האָט שוין דער פאָרויצער געוואָלט סאָפקאָלסאָפּ
שליסן די פאראטונג. אָבער פונעם ווינקל זינען ארויסגעגאנגען
די מענטשן מיט די אויסדענדישע קליידער און זינען צוגעגאנגן
גען צום טיש.

— כאוויירימ! מיר, אמעריקאנער שרייבערס און פראָפּע-
סערס. זינען געקומען צו פאָרן אהער, קיין פס"ר, א קוק טון
וויאזוי די ארבעטער לעבן. אונדז האָט מען געזאָגט, אז אינאיי-
נאָמען איז דאָ אסאך זייער אינטערעסאנטס, זינען מיר גע-

פֿאַרן אהער. הײַנט זײַנען מיר געווען איבעראשט. מיר האָבן
געזען און געהערט, ווי די ארבעטער אליין, פֿאַשעטע סעק־
סטיל־ארבעטערנס, באטראכטן זייערע אייגענע פראָדוצירישע
נויטן. מיר האָבן דערפילט, אז מיר זײַנען ארײַנגעפאלן אין
גאָר אַן אנדער וועלט, וואָס די ארבעטער זײַנען דאָרט ניט
קײַן קנעכט, נאָר באלעבאטימ און אָרגאניזאטערס. מיר האָבן
מיט גרויס אינטערעס געהערט, ווי איר האָט באהאנדלט די
פראגע וועגן פארבעסערן די פראָדוקציע.

איר קוקט אפ אײַער פאבריק, ווי אפ אַן אײַגענער ווירט־
שאפט, — און דאָס הייסט, אז ניט נאָר וואָס איר וועט פארבע־
סערן אײַער ווירטשאפט, נאָר איר וועט זי אופהייבן אפ א גרע־
סערער הייב. מיר ווינטשן אײַכ אופריכטיק דערפֿאַלג. און אז
מירן זיכ אומקערן קײַן אמעריקע, וועלן מיר דערציילן אונ־
דזערע פֿרײַנט — די ארבעטער, אז די טעקסטילער פונ פסרר,
בויען מיט זייערע אייגענע הענט — אָן באלעבאטימ און אָן א
קײַסער — א גרויסע טעקסטיל־אינדוסטריע!

דער אמעריקאנער רעדט שלעכט רוסיש, אָבער אלע האָבן
אימ פארשטאנען. אימ האָט געענטפערט דער פֿאַרזיצער פונ
פאפּקאָמ. אימ האָבן געענטפערט שפינערנס — שלאָגלערנס! נאָר
אײַן קאָמיוניסטקע, וואָס האָט מוירע געהאט, טאָמער וועלן די
אמעריקאנער ניט פארשטיין די רוסישע ווערטער, האָט געזאָגט;
— גענוג צו רעדן מיט ווערטער, כאוויירימ. וויזט די אמע־
ריקאנער אונדזער נײַע פראָדוקציע, אונדזערע נײַע הײַזער,
אונדזערע יאסליעס, שולן, קלובן — און דאָס וועט זײַן פאר־
שטענדלעכער פונ אלע אונדזערע ווערטער...
דערמיט זײַנען אלע מאסקים געווען.

„דזערזשינקע" און „טאדקע"

דער אוואָד האָט אופגעלעבט. ווען די וועבערס, וואָס זינען אין די שטורעמדיקע יאָרן אומגעקומען, זאָלן זיך קאָנען אופכאפן, וואָלטן זיי דעם טיכ ניט דערקענט. עמעס, אפן ברעג אוואָד שטייט נאָך אלץ די אלטע פאבריק, די געוועזענע זובקאווס פאבריק. אָבער גאָר ניט דאָס פריערדיקע לעבן פליסט אין די פאבריק-קאָרפוסן. די פאבריק איז געווען זוב-קאווס, און געוואָרן איז זי א סאָוועטישע. די געביידע איז די אלטע, און די געדערים זינען נייע. און ארבעטן ארבעט איצטער אויך די פאבריק אפ א נייעם שטייגער. פריערדיקע צייטן האָט די פאבריק געארבעט לויט די אַנאָמיזאָניזט פונעם באלעבאָס. דער באלעבאָס האָט באפוילן אויסארבעטן מער, שטרעבנדיק נאָר דערצו, ער זאָל רייכער ווערן. אזוי האָבן געטון אלע פאבריקאנטן. יעדערער האָט זיך גערעכנט נאָר מיט זיך, האָט זיך געסטארעט צו פארטשעפען, אונטערצושטעלן א פיסל דעם קאָנקורענט. די באלעבאטימ האָבן זיך געקריגט, און פון די ארבעטער האָט מען געפרעסט די לעצטע זאפטן. אצינד גייט די ארבעט לויט א שטרענגן פלאן, וואָס מע ארבעט אימ אויס ניט לויטן ווילן פון איינ מענטשן, נאָר אין

צוזאמענהאנג דערמיט, וואָס די ווירטשאפט פאָדערט. יעדער פאבריק האָט אַן אייגענעם פלאַן, וואָס איז נאָר א טייל פונעם אלגעמיינעם פלאַן — דעם פלאַן פון דער גאנצער פאָלקווירט-שאפט.

אפ אַזא אויפן פינדט דער ווירטשאפטלעכער פלאַן צו-נויף א פאבריק מיט א פאבריק, מיט טויזנטער פאבריקן, וואָס ארבעטן אין פארשיידענע ווינקלעך פונעם ראטנפארבאנד. אפן ברעג פונעם באלעבטן אוואָד איז פון לאנג אָן גע-שטאנען א וועפער-פאבריק. ס'איז שווארץ געוואָרן דער קוי-מען! אירער פון דער סאזשע, ס'האָבן זיך אויסגעקרוםט די ווענט, סע זיינען צעפאָרן געוואָרן די ווארסטעטן. מע האָט געמיינט, אז זי טויג שוין אינגאנצן ניט, אז מע דארף זי אָפ-ווישן. אָבער אויסגערעכנטע מענטשן, מענטשן פון סאָוועטישן אייוואנאָוואָ, האָבן באשלאָסן אנדערש. זיי האָבן באטראכט זוכ-קאָוס אלטע פאבריק, האָבן אויסגעגלייכט די ווענט, האָבן בא-נייט די ווארסטעטן און געצווונגען די אלטע פאבריק צו ארבעטן אפ די נייע באלעבאטימ... און לעבן איר האָט מען אויסגעבויט א נייע. אָט די נייע פאבריק איז ניט געווען גע-ראָטן אין די אלטע פאבריק-געביידעס. דאָס איז געווען א גי-גאנט פון גלאַז און פעטאָן. קיין פארויכערטע קוימענס האָט מען אפ אימ ניט געזען. מ'האָט ניט געהערט קיין ברומען פון לאַקאָמאָטיוו אינדערפרי און אפדערנאכט. די פאבריק האָט צע-וואָרפן אירע ברייטע גרויע פליגל און האָט פאכאפט א גרויסן שעטעכ. די זון ווארפט אין די ריזיקע פענצטער פונעם גיגאנט מילדע שטראלן. אפדערנאכט זעט מען פוננווייט די העלע שיין פון די פאבריק-פענצטער, און די שיין רופט צו זיך די פוס-גייערס.

אפן פאבריק־טורעם, אינ סאמע צענטער, איבערן גלעזער־
נעם דאך הענגט א שטאלענע גראטע, וואס אפ איר ליכט זיך
די ווערטער:

שפינוועב-פאבריק אפ
פ. ע. דזערזשינסקיס נאָמען

אונ א גאנצן טאָג הערט מען אפ דער פאבריק א פליסיק
אומדערמידלעך הודען. דאָס ווארפט דער בעטאָנגלעזערנער
גיגאנט, וואָס טראָגט א קאמפֿ-נאָמען, דעם אלטן דאָרף, דער
גאנצער אונטערגייענדיקער אלטער וועלט א שטאלצן ארויס־
רופ: „דעריאָגן — אריבעריאָגן, דעריאָגן — אריבעריאָגן, דער־
יאָגן — אריבעריאָגן“.

יונג, נאָך גאָר יונג איז די „דזערזשינסקע“, דאָך פארמאָגט
זי שוין אן אייגענע געשיכטע. די ארבעטער — דזערזשינסקעס
האָבן זי ליב צו דערציילן די מענטשן, וואָס פארפאָרן אהיין.
אַט וואָס סע זאָגט דער טעקסטיל-ארבעטער, דער כאווער
מארטינאָוו, דער רויטער דירעקטער אונ דערפינדער.

— אונדזער „דזערזשינסקע“ איז די ערשטע נייע פאבריק אין
איוואנאָוואָ. איצטער איז דאָ אין איוואנאָוואָ אונ, אייגנטלעך
אינעם גאנצן פארבאנד ניט ווייניק נייע פאבריקן, אונ יעדער
יאָר האלט די צאָל אין איינ וואקסן. אָבער גאָר ניט לאנג,
סאכאקל אין 1927 יאָר, האָט מען די „דזערזשינסקע“ אויסגעבויט.
ניט קיין אויסלענדישע, נאָר אייגענע, סאָוועטישע בויערס האָבן
זי געבויט. אָבער ווי נאָר מע האָט אויסגעבויט די „דזערזשינסקע“
אזוי איז באלד קלאָר געוואָרן, אז ס׳איז ווינציק. מע דארף
בויען נאָך, אונ מע האָט אויסגעבויט „די רויטע טאלקע“. אונ
אז מע האָט אויסגעבויט די „טאלקע“, איז קלאָר געוואָרן, אז

דאָס איז אויך ווינציק, מע דארף בויען נאָך — אונז מע האָט אויסגעפֿוירט.

אָבער פֿריער — וועגן דער „דזערושינסקע“. די וועב־פֿאבריק אפּ כאָוו. דזערושינסקיס נאָמען האָט מען אויסגעפֿוירט אין 1927 יאָר. דאָס איז געווען א צײַט, ווען אונדזער אינדוסטריע איז שוין אינגאנצן געקומען צו זיך פֿון די כורבנישעס, און ס׳איז שוין געגאנגען נישט אין דעם, מע זאָל אופשטעלן דאָס, וואָס איז געווען ביז דער מילכאָמע, נאָר אין דעם, מע זאָל אלצדינג איבערבויען פֿון דאָס נײַ, אפּ א סאָציאליסטישן שטיי־גער. דאָ טאקע האָט מען אָנגעהויבן צו רעכענען, וואָס איז פֿא אונדז געווען, וואָס איז דאָ אונז וואָס דארף זײַן. וואָס־זשע האָט זיך ארויסגעוויזן? איִוואנאָוואָ, די שטאָט איִוואנאָוואָ־וואָניעסענסק האָט דאָך געשעמט אין דער גאנצער מעלוכע פֿאַר א קעניגרייך פֿון צײַט. איז איִוואנאָוואָ, פֿלעג מען זאָגן, איז פֿאַראַן שפּײַט אונז וועב־פֿאבריקן נישט איבערצוצײלן. אונז אז מע האָט אונטערגעצײלט, האָט זיך צום סאָפּ ארויסגעוויזן, אז אין דער גאנצער שטאָט איז דאָ שפּײַט דלען סאכאקל נאָר 100.000. א קלייניקײט — אין אלע ווינקלען שטאָט האָבן די פֿאַ־בריקאנטן אָנגעפֿוירט פֿאבריקן, קוימענס האָבן געסטארטשעס אומעטום, אזוי ווי שטאמען פֿון זונד־רויזן אָג היטלען. פֿאבריקן! אבי זיי האָבן געהייסן פֿאבריקן. ליידיק זײַנען זיי געווען, אין יעדער פֿאבריק געצײלטע עטלעכע שפּײַנדלען... ארומ און ארומ סאכאקל 100.000! לויטן אלטן שטייגער, פֿארשטייט זיך, איז עס עפֿשער נישט ווייניק אויך. אָבער אפּ אונדזער, סאָוועטישן פֿאַר־מעסט וועט עס אונדז דען קלעקן? מיר וואקסן, און יעדער זאך פעלט אונדז אויס. מע דארף בויען, מע דארף מאכן אלע איז רייזיקע צאָלן.

אָט איז ביזן 1925 יאָר איז גאנצ אינוואַנאָוואָ געווען סאכאקל
100.000 שפינדלען. און מיר האָבן אויסגעבויט בלויז איין
„דזערזשינקע“ אפ 127.000 שפינדלען.

און די „דזערזשינקע“ האָט מען געמוזט בויען אומבאדינגט.
דאָס לאנד האָט זיך גענייטיקט אין געוועב. געוועב וועבט מען
אין די וועב־פאבריקן. וועב־פאבריקן דארפן האָבן שפינעכע.
ווי פלעג מען פריער נעמען שפינעכע? מע פלעג עס אריינ־
פירן פון ווייטע קאנטן. דאָס צושטעלן שפינעכע האָט טייערער
געמאכט דאָס געוועב אויך. דאָס לאנד פון ארבעטער און פויר־
ערימ דארפן האָבן וואָלוול און גוטסאָרטיק געוועב. און אזא
געוועב קאָן מען מאכן, אויב מע וועט דאָס שפינעכע ניט פירן
פון דער ווייט, נאָר סע וועט גלייך אריבערגיין פון דער שפינ־
נער אין דער וועבער־אַט צוליב וואָס מע האָט באדארפט
די „דזערזשינקע“: זי איז נאָך דערווייל בלויז א שפינ־פאבריק,
און לעבן איר, טאקע דאָ אפן אוואָד, שטייט די אלטע וועב־
פאבריק. מיר האָבן זי איבערגעארבעט, צוגעפאסט צו דער אר־
בעט אפן נייעם שטייגער און פארייניקט זי צו דער „דזער־
זשינקע“. דערפאר טאקע רופט זיך אָן די דזערזשינקע „שפינ־
וועב־פאבריק“. אָבער מירן זיך אפ דער־אַ אלטער פאבריק ניט
אָפּשטעלן. מירן בויען נאָך — און מירן אומבאדינגט אויסבויען
א נייע וועב־פאבריק, וואָס וועט זיך גלייך אָנשליסן אין דער
„דזערזשינקע“. דעמאָלט וועט אונדזער גיגאנט מיטאמאָל אויס־
וואקסן אין צוויי מאָל.

דער ארבעטער מארטינאָוו, דער אויסגעצייכנטער רויטער
דירעקטער, האָט ליב צו ווייזן די פאבריק. ער האלט צו דעם
גאסט פא דער האנט, גלייך ווי ער וואָלט מוירע געהאט יענער
זאָל ערגעצ ניט פארשוונדן ווערן, און פירט אים פון אָפּטיי־

לונג אינ אָפּטיילונג, פון מאשינ צו מאשינ, פון קאַרפּוס אינ
 קאַרפּוס און ווייזט די אומופהערלעכע, אומדערמידלעכע מאשי-
 נען-ארבעט און מענטשן-מי, וואָס פארוואנדלען בערג ניט
 געוואשענעם, ניט געקעמטן בוימוואָל אינ ריינע, דינע פעדים,
 בעשאס דער כאווער מארטינאָוו ווייזט די נייץ ווארסטעטן
 אָדער די שלענגלדיקע ווייסע סטענגעס, וואָס קריכן אינ די
 בעקנס, ווערט ער אופגערעגט, פארוויטלט ער זיך און
 ווערט פארכאפט ווי א שילער, ווען ער פילט אויס א שווערע
 פארגעבונג. אינדערעמעסן — אָט איז א גראַמער ליכטיקער זאל
 בא די ווענט ליגן אינ אַרדענונג נאָך ניט קיין צעפאקעוועטע
 פעק בוימוואָל. און אינמיטן, בא די מאשינעס, ארומ די מאשי-
 נעס — קופעס, וואָס ווערן שיטער. ארבעטערנס נעמען רויק, ניט
 געמילט בוימוואָל-שיכטן פון פארשיידענע קופעס, מישן זיי
 צונויפ און וואַרפן אפ א באוועגלעכ זיפל. דאָס זיפל איז א
 טייל פון דער מאשינ, וואָס הייסט קופעצעקלאפער. זי טראָגט
 אונטער דעם בוימוואָל צום סאמע גאָרגל פון דער מאשינ, וואָס
 שלינגט איין געשווינד גראַבע שטיקער, צעשליידערט זיי אינע-
 ווייניק אינ פארשיידענע זייטן און מיט דער הילף פון געפרעס-
 טער לופט טרייבט זי דעם צעקייטעטן בוימוואָל מיט א גוואלדי-
 קער קראפט ארום דורכ א רער. די ארבעטערנס ארבעטן רויק, —
 אָט וואָס סע ווארפט זיך אינ די אויגן. זיי טומלען זיך ניט,
 הוסטן ניט, פארמאכן ניט די אויגן פונעם שטויב. ניטאָ אפילע
 קיין סימען פון שטויב. ספעציעלע רערן — עקסהאוסטערן —
 זויגן אויס דעם שטויב. דאָס זיינען שטויבזויגערס. אז מע האָט
 פארטראכט די „דזערזשינקע“, האָט מען פארטראכט אלץ, ביז
 יעדער פיצעלע: די פאבריק זאָל זיין ניט פאָשעט א פאבריק.
 נאָר א פאבריק א סאָוועטישע, א סאָציאליסטישע. הייסט עס,

אלצ דארפ זײַן אינ איר געבויט אזוי, אז דעם ארבעטערס
 ארבעט זאל זײַן פארגרינגערט און אויסער געפאר.
 אָט פארוואָס אפּ דער „דזערזשינקע“ איז נישט איבערגעצ קײַן
 שטויבעלע, און די סאמע שווערסטע ארבעט טוט נישט דער
 מענטש, נאָר די מאַשין.

ארום דורך דער רער פליסט דער בוימוואָל, א צעקלאפטער
 אפּ קליינע פעדערלעך, ווי וואסער, אינ ספעציעלע קאמערס.
 דאָ שטאָפט זיך אָן פעדערלעך גאנצע סטויגן און זיי ווערן
 דאָ פאנאנדערגעטיילט לויט דער קוואליטעט, לויטן סאָרט אפּ
 צוויי טיילן: גרונט־פאָדעם און אופשלאק־פאָדעם. דורכן אופ־
 געעפנטן טירעלע פונעם קאמער קאָן מען זען, ווי פונויבן פאלן
 און זעצן זיך אָפּ די פעדערלעך און זיי בילדן א לאנגעציקן
 שניי־בארג אָדער א סטויג אפּן גאנצן קאמער. פונדאנעם, פון
 די קאמערן, גייט דער בוימוואָל אינ א נײַער־מאשין — אינ
 אוטאָמאטישן שפּיזער. אזוי רופט זיך אָן די מאַשין דערפאר,
 וואָס מיט דער קראפט פון דער לופט, אָן דער הילף פון א
 מענטשן, אוטאָמאטיש טרייבט זי איבער דעם בוימוואָל דורך
 די רערן אינ די קלאפ־מאשינעס: זי שפּיזט די קלאפ־מאשינעס
 מיט בוימוואָל.

די קלאפ־מאשין קלאפט דעם בוימוואָל אָן ראכמאָנעס. אפילע
 צעקלאפטער, צעדריבלטער בוימוואָל איז נאָך אלצ גענוג פאר־
 מיסטיקט. ער איז פארשטויבט, אפּ אימ זיצן נאָך רעשטלעך פון
 נישט־שאַלעכצ און פארשיידענע צומישן. דאָס אלצ דארפּ מען
 באזיטיקן, אָפּרייניקן.

פריער ווארפן זיך ארום אפּן בוימוואָל מעטאלענע צעקלא־
 פערס. זיי קלאפּן אימ, צעדריבלען אימ און שטויסן אימ ווייטער.
 דינע שיכטן בוימוואָל קריכן דורך צווישן די זיפ־בארבאנען

אזויווי גרויע האָר דורכ א קעמל. אונטער די באראבאנען
 זיצט אפ דער וואכ א ווענטיליאטער, וואָס ציט ארויס דעם
 שטויב. און דאָס, וואָס איז שווערער פון שטויב, — רעשטלעכ
 ניסל-שאַלעכצ, קורצע פעדימלעכ—פאלג דורכ דעם זיפל
 אראָפּצו.

ווייטער גייט דער בוימוואָל, וואָס איז היפש צעקלאפט דורכ
 עטלעכע גלעט-וואלג אפ אן אייזערנעם שטאנג. דאָ וויקלט זיך
 דער בוימוואָל אָן דינע שיכטנווייז און ווערט פארוואנדלט אין
 לייוונט. דאָס איז, פארשטייט זיך, גיט יענע לייוונט, וואָס מע
 קאָן פון איר גלייך גייען העמדער. גיין. דאָס איז וואסע, וואָס
 ליגט אפ דעם שטאנג אין גלייכע שיכטן. אפ דער קלאפ-מאשינ
 איז דאָ אזעלכע פיר שטאנגען—הייסט עס, מיטאמאָל וויקלען
 זיך אָן פיר לייוונטן. מע נעמט זיי אראָפּ און מע וועגט זיי אָפּ
 אפ א הענגענדיקער וואָג. און די וואָג איז א שטרענגע—יעדער
 לייוונט דארף וועגן 36 ענגלישע פונט—גיט מער, גיט ווייניקער
 טאָמער איז אָבער גיטאָ אזא וואָג, דארף מען דעם לייוונט פירן
 צוריק, קעדי צוצולייגן אָדער אראָפּצונעמען.

דאָס, וואָס מע צעקלאפט דעם בוימוואָל, איז אָבער ווייניק, —
 מע דארף אים נאָך ווי ס'ע געהער צו זיין אויסקעמען. בוימוואָל
 איז אפילע צעקלאפטערהייט נאָך גענוג הארט און שטויביק. א
 מאשינ צעקעמט פלייסיק דעם בוימוואָל, ווי א געטרייע, שטרענגע
 גיאניע. אָבער ס'ארא קאמען! דאָס איז גיט קיין ביינערנע קעמלען,
 וואָס מע קעמט מיט זיי די האָר, און גיט קיין הילצערנע קאמען,
 וואָס מע קעמט אויס ליין. דאָס זינען מעזאלענע נאָדלען, וואָס
 זינען געדיכט צעשטעלט אפ א הענגענדיקער סטענגע. די
 סטענגע פארכאפט דעם לייוונט און טאסקעט אים. דער אָפּקלאפ-
 מעכאניזם נעמט אראָפּ די אומרינקייטן, דאָס אָפּקעמעכצ, און

דער בוימוואָל ווערט אונטערגעכאפט אפ א ספעציעלן
מעכאניזם, א „וואליאנ“, און גייט שוין ווי א דינ שפינוועבס.
ניטאָ מער קיין גראַפֿע ניט־געקעמטע קופּעס — ס׳איז דאָ דינ,
איידל, ווייכ, דורכזיכטיק שפינוועבס. נאָר אָט גייט דורך דאָס
שפינוועבס דורך ספעציעלע וואליקעס, ווערט געדיכט, פרעס־ט
זיכ צונויפֿ (זאמלט זיכ צונויפֿ) און ווערט פארוואנדלט אינ א
סטענגע. און די סטענגע גייט שוין דורך אן עפענונג פונ דער
מאשין אינ א שמאָלן לענגלעכע בעקן. עמעס, די סטענגע איז
נאָכ דאָ ניט קיין גלאטיקע, אינ איינ אָרט איז גרעכער, אינ
אנדערן — דינער. די סטענגע דארף מען אויסגלייכען. דעריבער
טראָגט מען איבער דעם בעקן מיט די סטענגעס פונ דער
קעמ־מאשין צו א ספעציעלער סטענגע־מאשין. דאָ ציט מען די
סטענגעס אויס, מע גלייכט זיי אויס. בעשאס דו קוקט אפ דעם,
וויאזוי די סטענגעס גייען דורך די וואליקעס, וואָס ציען
אויס, ציען צונויפֿ זעקס סטענגעס אינײנעם און קריכן אראָפּ
אינ בעקן אריין, דאכט זיכ אויס, אז א גראַפֿע ווייסע פאסטע,
געראַטנ אינ כלאַראַדאָנט, פילט אָן פארשיידנקאַלירטע טובעס.
נאָר אָט איז די גלייכ און פעסט צונויפֿגעצויגענע סטענגע
שוין פארטיק. דערמיט האָט זיכ נאָכ ניט אלץ פארענדיקט.
מאשינעס ווילן נאָכ לאנג רייכע דעם אומגליקלעכע בוימוואָל.
אַבער דאָס מאָל וועלן שוין די רייסעכע זיין אנדערע: אָן
קלעפּ און אָן קעמען. די סטענגע הייבט מען אָן לאנג צו
דרייען. מע פירט זי איבער אפ א דריי־מאשין — אפ א גראָבן
באנקאבראָש. אפ דער מאשין איז דאָ קנאפע 100 שפינדלען.
דאָ גייט די סטענגע דורך אן אויסצי־אפֿאראט, ציט זיכ אויס,
גייט דורך א גאָפּ, דערנאָך דרייט זיכ די סטענגע צונויפֿ און גייט
אפ די קלענלעכ. געמאכט איז אזא מאשין „באנקאבראָש“

צוליב דעם, קעדיי נאָכ מערער אויסצוגלייכנ די פערדן,
צווינגענ זיי גיין איין איין ריכטונג און אזוי צונויפדרייען,
אז איין דער ווייטערדיקער ארבעט זאל די גראַפֿע סטענגע זיך
גייט אָפּרייכנ באַמ אָנוויקלענ אפּ די קלעצלעך. די אַרבעטס-
אפּ די גראַפֿע באַנקאבראָשעס גיבן אופמערקזאם אכטונג אפּ
יעדער פאָדעם. אייגנטלעך, די מאשינ גייט אליין צו וויסן
וועגן אן אומגליק: אויב א פאָדעם רייסט זיך איבער, הערט
די מאשינ טייקעפּ אופּ צו ארבעטן. „דזערושינקע“ קאָן זיך
איבערנעמען מיט דער גרויסער צאָל סאָוועטישע מאשינעס—
באנקאבראָשן. די גראַפֿע באַנקאבראָשן זינען צעשטעלט אזוי,
אז איין זייט פונ דער אָפּטיילונג איז אויסגעשטאט מיט
ענגלישע מאשינעס, און די צווייטע—מיט סאָוועטישע. דידאָזיקע
סאָוועטישע מאשינעס האָט מען געמאכט אפּן טולער זאוואָד
און טיילווייז אפּן לענינגראדער זאוואָד נומ. 7. איין די צארישע
צייטן פלעג מען אזוינע מאשינעס אויסשרייבן פונ אויסלאנד
פונ ענגלאנד, און איצטער האָבן מיר זיך אליין אויך אויסגע-
לערנט בויען די מאשינעס.

פונ די גראַפֿע באַנקאבראָשן גייט די סטענגע אפּ א דינעם
באנקאבראָש, וווּ מע דרייט זי ווייטער, מע ציט זי אויס און מע
פארוואנדלט זי איין א דינעם פאָדעם, וואָס איז אָנגעוויקלט
אפּ שפּילן. די שפינדלען אפּ די דינע באַנקאבראָשן דרייען זיך,
דרייען זיך און ציען נאָכ זיך די פערדימער. דאָס פלעטל מיט די
שפינדלען איז, ווי א וועגלע, איזעק פאָרויס, און דער פאָדעם
האָט זיך אָנגעהויבן אויסציען, זיך צונויפדרייען. שטעלט זיך אָפּ
דאָס וו. געלע, שטעלן זיך אָפּ די שפינדלען אויך. לאָזט זיך
דאָס וועגעלע אפצוריק—צעדרייען זיך געשווינד די שפינדלען
און וויקען אָן אפּ זיך דעם צונויפגעדרייטן פאָדעם. איצט פירט

מען איבער די קלעצלעך מיט די דינע פעדים אפ וועגעלעך אין דער וויקל-אפטיילונג. הונדערטער קלעצלעך (800) שטעלט מען אריין אין א הילצערנעם געשטעל, א שפולער. די דינע איבערגעפלאַכטענע פעדים ציען זיך צו דער מאשין, ווי וויסע שפינוועבס, וויקלען זיך אָן אפ א ריזיקער קלאַץ — א וואל. דער וואל דרייט זיך פאמעלעך און בא יעדער באוועגונג ווערט ער אלץ גרעכער און גרעכער. און אז דער וואל דערגייט לויט דער גרעכ ביז צו א באשטימטער גרענעץ — אפ אזויפיל, וויפל סע ווייזט אָן דאָס וויזערל, וואָס איז דאָ בא דער זיט, — שטעלט זיך די מאשין אָפ, די עקן פעדים קניפט מען ציוויפ — און דאָס שפינעכץ איז פארטיק. דעם וואל מיטן שפינעכץ שיקט מען אָפ אפ דער וועב-פאבריק. וואָס געפינט זיך בישכיינעס, טאקע דאָ אפן אוואָד. אָט אזוי פארוואנדלען 127.000 שפינדלען אין דער פאבריק אפ דזערזשינסקיס נאָמען אין איינ יאָר צענדליקער טויזנטער טאָן בוימוואָל אין צענדליקער טויזנטער טאָן פינעכץ!

די דזערזשינסקע שטאַלצירן מיט זייער פאבריק. אין די ריזיקע קאָרפוסן, אין די פיר שטאַקן, זעט מען ניט קיין שטויב, ניט קיין שמוץ. די וויכטיקסטע ארבעטן אפ „דזערזשינסקע“ זינען מעכאניזירט. דאָ ווערט קלאָר, פארוואָס מע רופט אָן די „דזערזשינסקע“ א פאבריק אָן קוימענס. קיין קוימענס דארף מען דאָ ניט האָבן! יעדער מאשין האָט זיך איר עלעקטרעמאָ-טאָר.

יעדער מינוט קען דער ארבעטער אָפּשטעלן די מאשין אָדער לאָזן זי אין גאנג. מע דארף געדענקען, אז אויב אָט די עלעקטראָמאָטאָרן זינען ניט קיין פרעמדע, ניט קיין ענגלישע, נאָר אונדזערע, ס'וועטישע, וואָס מע האָט זיי אויסגעבויט אפ די סאָוועטישע זאוואָדן.

— די גאנצע „דזערזשינקע“ איז עלעקטריפֿיצירט! — זאָגט
מיט שטאַלצ די דזערזשינצע.

און דזערזשינצעס איז דאָ אפּ דער פּאפּריק פּא צוויי מיט
א האלבן טויזנט. ס'זינען דאָ צווישן זיי אויך אלע פּאַרדינסט־
פולע שפיגערנס. עמעס, ניט קיין סאכ זינען זיי דאָ. אָבער
אפּילע אָט־די „אלטע“ ארבעטער זינען דאָ אפּ דער „דזערזשינקע“
יונגער געוואָרן. מער פונ אלץ איז דאָ יונגע לויטן עלטער
און לויטן סטאזש.

— די פּאפּריק איז א יונגע, — זאָגט די ארבעטער — און מיר
זינען יונגע.

און אנדערע זאָגן נאָך אנדערש:

— די פּאפּריק איז א נייע. און מיר זינען נייע!

נייע — דאָס איז פונקט דאָס, וואָס מע דארף זאָגן וועגן די
דזערזשינער ארבעטער. אפּ דער אלטער פּאפּריק האָבן זיך די
ארבעטער געלערנט „אפּן אויג“, „אפּ צוקוקעניש“. מע שטעלט
אווועק צו אן „אלטן“ ארבעטער א יונגן יאט און מע זאָגט אימ
אָן שטרענג:

— קוק זיך צו! — קוקט ער זיך צו, „לערנט זיך“. האָט מען
זיך טאקע ניט געקענט לערנען ווי סע באדארף צו זיין: דער
„לערער“ האָט געקוקט אפּן שילער, ווי אפּ א פּערזענלעכע
אייגנטום. טאָמער דארף מען עפעס דערלאנגען, ברענגען, אָפּ־
טראָגן — שיקט מען דאָס דערנײַנגל. טאָמער טוט ער אָפּ ניט
אזוי גיך — גיט מען אימ אינ האלדז און גאקן, מיטן קולעק אינ די
ציין אריין. דער קאָפּ איז שוין ניט געווען פאמ לערנען זיך!
און אז סע פלעג קומען די צייט — דער יאט האָט זיך געשטעלט
צו דער מאשינ, האָט ער זיך דערמאָנט, וויאזוי ס'האָט געארבעט
זיין „לערער“, און ער פלעג אויך אזוי ארבעטן ... ארבעטן אזוי,

ווי סע האָבן געארבעט די טאטעס און די זיידעס, אפן אלטן שטייגער.

אזעלכע ארבעטער ווערט אלץ ווייניקער און ווייניקער. זיי סאָוועטישע פאבריק פאָדערט ארבעטער געשיקטע, אויסגערעכנט — סע, אוינע ארבעטער, וואָס קענען די מאשינ, וואָס קענען דעם מאטעריאל, מיט וועלכן זיי ארבעטן. נייע ארבעטער פאר די סאָוועטישע פאבריקן גרייט מען אין די פאבריק־זאוואַדישע שולן פ.ז.ש. און אין צענטראלן אינסטיטוט פון ארבעט (ציט). פא דער דויערזשינקע איז דאָ אַ כפּעציעלער שידערשער צעכ — ווארשכאטן פון ציט. דאָ לערנט מען די קומענדיקע ארבעטער, וויאזוי ריכטיק צו ארבעטן. די ציטאָווצעס לערנען אויס אופמערק־זאם די מאשינ, איר געבוי אין געוויינשאפטן, געניטן זיכ אין פאזנדערע באוועגונגען. וויאזוי מע דארפ שטיין פא דער מאַ-שינ, מע זאָל ניט גיכ מיד ווערן, וויאזוי ארמילייגן דעם מאַ-טעריאל, סע זאָל ניט זיין קיין שאַדן. וויאזוי צו שפּילען אַ כאָ-דעם, וויאזוי ארמילייגן אין אראָפּנעמען דעם שפּיל, דאָס קלעצל...

מיט אַ ספּעציעלן זייגער, כעיונדעמעסטער, רעכנט מען אויס, וויפל דארפן געדויערן פארשיידנערליי ארבעטן. אז דער ארבעטער געוויינט זיכ צו צו ארבעטן אפן נייעם שטייגער, פאטערט ער ניט אומזיסט קיין איין איבעריקע מינוט. אָפּטמאָל פארלירסטו זיכ פא דער ארבעט, לויפט אומ אַן אַ טאָלק אהער און אהין, און די צייט גייט, די מאשינ דרייט, און די פעדימער רייסן זיכ. דער צייט לערנט, וויאזוי מע דארפ שטרענג אויסרעכענען די צייט און די באוועגונג. ניט מאכן קיין איבע־ריקע אומניצליכע באוועגונגען. אזוי אָרגאניזירן די ארבעט, אז אלצדינג זאָל זיין אונטער די הענט, אז אלע טיילן פון דער

ארבעט זאלן זיין צווישן זיך פארבונדן — אָס צו וואָס ס'דארף
צוגעוויינען זיך דער נײַער ארבעטער.

אויפֿ די טעקסטיל-ארבעטער, אשטייגער, וועלן זיך דאָס
אלץ אויסלערנען, וועט מען דערגרייכן פֿון גאָר וויכטיקע זאכן:
ס'וועט זיך פארקירצן די צײַט פֿון ארבעט, ס'וועט זיך הער-
כערן די פראָדוקטיווקײַט, ס'וועט זיך פארבעסערן די קוואַלי-
טעט. די גאנצע יוגנט אפֿ דער „דזערזשינקע“ איז דורכגעגאנגן
דורכן צײַט.

דער רויטער דירעקטער, כאווער מארטינאָוו, זאָגט ערנסט
וועגן די יונגע ארבעטער:

— דאָס זינען מענטשן פֿון „נײַעם שניט“. זיי פילן זיך נישט
ווי פֿאָשעטע ארבעטער, נאָר ווי ארבעטער-באלעבאסטימ.
דאָ און דאָרט קאָן מען זען אפֿ די מאשינעס רויטע פענדלעך-
לעך. א רויט פענדלעך איז א צײַכן פֿון א שלאָגלערן — א קאָ-
לעקטיוויסטקע. הונדערטער דזערזשינצערס זינען פארײַניקט אין
פריגאדעס.

די ערשטע צײַט איז אין די פריגאדעס געווען וויי-
ניק ארבעטערנס. די פריגאדניצערס האָבן געארבעט געשווינדער
און בעסער, איידער אנדערע ארבעטערנס; צווישן די פריגאד-
ניצערס און די, וואָס זינען אין קײַן פריגאדעס נישט אריין, האָט
זיך אָנגעהויבן א פארמעסטונג. די באַיאָרטע ארבעטערנס איז
נישט אָנגעשטאנען אָפֿצושטיין פֿון די „יונגע פארײַסערס“. די
פארמעסטונג האָט גלייך געגעבן א העכערונג פֿון דער פראָ-
דוקטיווקײַט. אָבער אינגיכט איז געוואָרן א גרויסע צאָל שלאָג-
פריגאדעס אין יעדער אָפֿטיילונג. גאנצע אָפֿטיילונגען האָבן
זיך געמאָלדן פאר שלאָגלערישע. אפֿ יעדער סטויף, אפֿ די ווענט
האָט מען געקאָנט לייענען שרײַענדיקע בלעטלעך:

א מיטגליד פון א בריגאדע איז א
רעוואָליוציאָנער פון דער פּראָדוקציע

לאָמיר מאכנ די „דזערזשינקע“
פאר א שלאָגלערישער פאבריק

אינ בריגאדע גופע איז די ארבעט צעטיילט אפ קאלקעטיווע
יעסוידעס. יעדערער ארבעט לויט זײַנע קויכעס און לויט זײַנע
פּעיקײַטן. די גאנצע פארגעבונג ווערט אויסגעפילט איינ-
יעדער פילט די פאראנטוואָרטלעכקײַט פאר דער גאנצער
ארבעט. ס'איז נישטאָ אינ בריגאדע קײַן ווערטער: „איכ טו“
נאָר ווערטער, וואָס פארייניגן, וואָס באגרייפן: „מיר טוען“.
ס'איז נישט געווען אזא פאל. אז א בריגאדע זאָל אויספילן די
פארגעבונג נישט צו דער צײַט זדער נישט פינדלעכ. פאוקערט
די בריגאדע פילט אויס די פארגעבונג פארן סערמינ און אָן
דעם מינדסטן פראק. דאָס פארדינסט טראָגן די מיטגלידער
פון בריגאדע אריין אינ „אלגעמיינעם קעסל“.

די גאנצע סומע ארבעטלוינ, וואָס נעמט זיכ אָן אפ יעדן מיט-
גליד פון בריגאדע, צעטיילט מען צווישן אלע, אלעמען גלייכ.
א טייל פונעם קאָלעקטיוון פארדינסט גייט אפ דער אינווסטריא-
ליזאציע-האלוואַע.

אָט אזוי ארבעטן די דזערזשינצעס, אָט אזוי ארבעטן די נײַע
סעקסטילער, וואָס לויט זייער ווילן בויען זיכ נײַע פאבריקן.
טויזנטער „דזערזשינקעס“ און „טאלקעס“ מיט מיליאָנען נײַע
שפינדלען.

די רויטע „טאלקע“ שטייט אויך ניט אָפּ פונ דער „דזערזשינ-קע“. עמעס, די „רויטע טאלקע“ איז ניט קיין פירשטאָקיקער גיגאנט. זי איז ניט הילף, נאָר פרייט. פאבריקן פלעג מען קעסי-דער בויען אינדערהייב, אונ סע פלעג זיך פאקומען אזוי, אז דער פראָדוקט, איידער מע האָט אים געמאכט, האָט זיך פא-דארפט דורכשפאצירן איבער אלע פיר אָדער זעקס שטאָקן. אפּ אָפטיקן דעם האלבפאבריקאט אינדערהייב האָט מען פאדארפט פאטערן אסאך צייט אונ מי: אַנדאָדן דעם מאטעריאל אפּ א וועגעלע, אופהייבן דאָס וועגעלע אפּן איבערשטן שטאָק, דער-נאָך ווייטער אמאָל אויסלאָדן דאָס וועגעלע... אונ דעם פארטיקן פראָדוקט האָט מען אפּ דעמוזעלבן אויפן פאדארפט צוריק צו-שטעלן אראָפּ. אָז אזוי פלעג מען אומנוצלעך אויסברענגען צייט, ארבעט אונ מיטלען. אינ אמעריקע האָט מען געמאכט א פרוו אויסצוביינען א צווייטשטאָקיקע פאבריק, ד. ה. א פאבריק ניט קיין הויכע, נאָר א פרייטע. דאָס האָט געבראכט דערצו, אז די פראָדוצירטע כוירע האָט זיך ניט געהויבן קיין איבעריק מאָל אינדערהייב, נאָר זי האָט געשטראָמט אָן אן אופהער אינ-דער פרייט. האָט זיך פארקירצט, אפּ אזא מינ אויפן, די צייט, וואָס איז גייטיק אפּ אויסצוארבעטן די כוירע, ס'איז שטימפער געוואָרן די מענטשלעכע ארבעט, אונ די הויצאָעס האָבן זיך פארקלענערט. „די רויטע טאלקע“ איז די צווייטע צווייטשטאָקיקע פאבריק אין דער וועלט! אז מע טוט אפּ איר א קוק פונויבן, דאכט זיך אויס, אז ס'איז אן אַראָפּלאן אָדער א פויגל, וואָס האָט צעשפרייט די פליגל אפּ צו פליען.

אויסגעבויט האָט מען די „רויטע טאלקע“ געשווינד. אינ מ' 1927 האָט מען אָנגעהויבן בויען, אונ פארענדיקט האָט מען זי אינ נאָיאבער 1928 יאָר. אינ א כוידעש ארום האָט מען אוועק-

געשטעלט מאשינעס, און איז אָנהייב 1929 יאָר האָט די נײַע
איוואַנאָווער פאַבריק — דער דענקמאָל פֿונעם העלדישן קאמפֿ און
זיג — אָנגעהויבן אויסצוארבעטן סאָוועטישע שפּינעכע.
פֿונקט ווי די „דזערזשינקע“, אזוי איז אויך די „רויטע טאַל-
קע“ א שפּינפאַבריק און זי פארמאָגט 120.000 שפּינדלען. דאָס
שפּינעכע גייט אפֿ דער געוועזענער פעטרישטשענקער וועב־פאַב-
ריק, וואָס שטייט מאַקע דאָ הינטער די טויערן פֿונעם דער „טאַל-
קע“.

פאר 14 שאַ ארבעט (צוויי וואכטעס) גיט די „רויטע טאַלקע“
16.000 קילאָגראַם שפּינעכע. פאר א יאָר גיט זי בא פינף מיליאָן
קילאָגראַם! ווען מע דערמאָנט זיך, אז די „דזערזשינקע“ לאָזט
ארויס פאר א יאָר איין דריי וואכטעס בא 7 מיליאָן קילאָגראַם,
דעמאָלט באַקומט זיך די צאָל א גאנצ היפשע. 12 מיליאָן שפּי-
נעכע פאר א יאָר באַקומט דאָס ראַטנלאַנד. פֿלויז פֿונעם צוויי נײַע
איוואַנאָווער פאַבריקן!

אויב מע זאָל זיך פֿאַרשטעלן, אז דאָסדאָזיקע שפּינעכע איז
אָנגעלאָדן אפֿ פֿלאַטפֿאָרמעס פֿונעם פראַכט־צוג, און מע זאָל
רעכענען, אז דער צוג פֿאַרוועגט 600 טאָן, וואָלט מען באַדארפט
האַבן אפֿ אָנצולאָדן דאָס שפּינעכע פֿלויז פֿונעם בייַדע איוואַנאָ-
ווער פאַבריקן ניט ווייניקער פֿונעם 25 פראַכט־צוגן!

אַבער איז איוואַנאָוואָ האָט מען אויסגעבויט נאָך א פאַבריק,
וואָס איז גאָר ניט ענדלעך אפֿ אלע איבעריקע. אפֿ דערדאָזיקער
פאַבריק פארבט זיך דער בוימוואָל אָדער די וואָל צום אלעם-
ערשטן אָפֿ, באַקומט א באַשטימטן קאָליר. און דערנאָך ערשט
גייט עס איין דער ארבעט. אפֿ אזא אויפֿן גייט שוין אפֿ דער
וועב־פאַבריק געפֿאַרבט שפּינעכע, און פֿונעם דער וועב־פאַבריק
גייט ארויס קאָלירט געוועב. דיִדאָזיקע פאַבריק איז דער

„מעראנושעווער קאמפינאט“. זי פא-מאָגט 460.000 שצינדלען.
וואָס וועלן געבן 80.000.000 מעטער קליידער-געוועב א יאָר!.
איז וואָס-זשע איז עס—ווייניק צי אסאך? וויפל קאָן מען
פונעם איזאנאווער שצינעכצ אַנוועבן צי אָדער געזאכט? וויפל
דארף מען אינגאנצן האָבן שצינעכצ און צי? וויפל סקסזיל
דארף האָבן פסרר און וויפל וועז מען אויסארבעטן פאר א
יאָר, פאר 5 יאָר? צי וועט זיך נאָך לאנג פילן אינ פסרר א
מאנגל אינ סעקסזיל-בוירעס, צי סע וועט אינגיכטן קומען א
צייט, ווען אפ יעדן בירגער וועט אויספאלן אסאך צענדליקער
מעטער מאנופאקטור?

אפ אָט די פראגעס קאָן מען באלד טאקע געבן קורצע ענט-
פערס. נאָר לאָמיר זיך ניט אַמלן. לאָמיר זיך ווענדן צום כא-
ווער מארטינאָוו, — ער איז א רויטער דירעקטער, ער פירט אָן
מיט דער גמער סאָוועטישער פאבריק, וואָס טראָגט א קאזפ-
נאָמען.

דער כאווער מארטינאָוו וועט רויזן אלץ געבן צו פארשטיין,
און דעמאָלט וועט ניט זיין קינשום מיספארשטייענישן.
אלא! אלא! א וואָרט באקומט דער כאווער מארטינאָוו.

סע רעדט דער כאווער מארטינאָוו

צום אלעמערשטן מוז מען פֿאַרשטעלן דעם כאווער מארטינאָוו פֿאַרן ליענער. מיר האָבן אים שוין באַגעגנט אפּ דער „דזער־זשינקע“, מיר האָבן געהערט זײַן באַגרייטערטע דערציילונג וועגן דעם, וויאזוי ס׳ע אַרבעט די „דזערזשינקע“. מיר זײַנען נאָך אָבער מיט אים ווייניק באַקענט. און מיטן כאווער מארטינאָוו לוינט זיך נעענטער צו באַקענען.

דער כאווער מארטינאָוו שטאַמט פֿון טעקסטיל־אַרבעטער. דער זיידע זײַנער איז אים דער יוגנט געווען אַ ליב־אייגענער קוס־טאַר אפּ צינש. נאָך באַמ גראַפּ שערעמעטיעוו האָט ער אים זײַן אָרעם שטיבל געווענט מיטקאַל. די צונויפקויפּערס פֿלעגן אים געבן שפּינעכצ און צונעמען באַ אים דאָס פֿאַרטיקע געוועב פֿאַר גראַשנס. דער פֿאַטער מארטינאָוו איז נאָך ייִנגלװײַז אָנגעקומען אים דאָרפּ איוואַנאָוואָ. דאָ איז ער אַרײַן אין פֿאַבריק. אין דער קעמ־אַפּטיילונג. זײַן אַרבעט איז באַשטאַנען דערינ, וואָס ער פֿלעג מיט אַ טרוקענעם בעזעם פֿאַרקערן דאָס אָפּקע־מעכצ, וואָס איז געפֿאַלן אפּן פֿאַל. דער שטויב איז געשטאַנען ווי אַ סטויב, דאָס שמאַל־ברוסטיקע ייִנגל האָט אים אַרײַנגעאַטעמט און האָט געהוסט. אינגיכט האָט זיך די בלייכקײַט צעגאַסן איבערן

פאָנעם, און די הענט האָבן אָנגעהויבן ציטערן... אָבער אז מע
האָט אים אריבערגעפירט צו א ווארסטעט, האָט ער, לויט זײַנע
אייגענע ווערטער, אופגעלעבט. קײנער האָט אים נישט געשטופט,
קײנער האָט אים נישט אונטערגעטריבן, קײנער האָט אים נאָכ
קײן בראָנפן נישט געשיקט. דערפאר איז פונעם קלאפן פונ די
צעפאָרענע ווארסטעטן אין די אויערן געשטאנען א שרעקלעכער
גערויש. מארט־ינאָווס פאָטער איז טויב געוואָרן. און אז פונ
דער פלוטאָרעמער סאָרטירערן איז בא אים געבוירן געוואָרן
דער ערשטער זון וואסילי, דער איצטיקער רויטער דירעקטער,
האָט ער זיך דערפרייט. מײַן געהילף וועט ער זײַן — האָט
מיט שטאַלצ געזאָגט דער פאָטער.

און ווירקלעך, וואסילי איז געוואקסן געשווינד, און מיטן
געזונט איז ער נישט געווען געראָטן אין די עלטערן. א ברייט־
פלייציקער, א פעסטער אין די בײַנער, האָט ער אינגיכט אָנגע־
הויבן צו גיין מיטן פאָטער אפ דער פאבריק. אָבער דעם באלע־
באָס און דעם מײַסטער איז נישט שטארק געפעלן געוואָרן, וואָס
דער זון ארבעט אונטערן פאָטערס פליגל.

„ער וועט זיך גאָרנישט אויסלערנען אזוי“ — האָט זיך געפײַ־
זערט דער מײַסטער. און ער האָט אריבערגעפירט וואסילי צום
בײַזן וועפער פיאָדאָראָוו, וואָס איז שטענדיק געווען אָנגעטראָגן
אפ דער גאנצער וועלט. יענער האָט זיך באלד גענומען „לערנען“
וואסילי. ס׳האָט זיך געמאכט אזוי, אז וואסילי האָט אינעם טום.
פונ דער וועפערײַ נישט אײַנגעהערט דעם „לערערס“ באפעל.
דער „לערער“ האָט מערער קײַן וואָרט נישט געזאָגט און האָט
אײַם א זעצ געטון איבערן אויער מיט זײַן אײַזערנעם פויסט.
וואסילי איז אומגעפאלן. אים האָט זיך אויסגעדאכט, אז עפעס
אן אומגעוויינלעכע מאסע האָט אים צוגעקוועטשט... דאָס איז

געווען אן אָנהייב. דערנאָך איז די „לערע“ אוועק מיט איר
 געוויינלעכן גאנג: פּיאָדאַראָוו האָט נישט איינמאָל געהויבן אפ
 וואסילי א האנט. אָבער וואסילי איז נישט געווען געראָטן אינ
 די איבעריקע לערנ־ינגלעך און ער האָט זיך געפֿיזערט. איינ־
 מאָל האָט ער זיך אפּידע אפּ פּיאָדאַראָוו אליין געוואָפּן מיט
 א שטעקן... וויפל ריידער־מען איז געווען אינ וועפּער! דער
 מײַסטער האָט אים די מינוט אריבערגעפירט אינ אן אנדער
 אָפּשטילונג, און די יאטנ, פונקט אזוינע „לערנ־ינגלעך“ ווי
 וואסילי, האָבן אים פון דעמאָלט אָן געהאלטן פאר זייער פירער.
 יאָנטוויימ־צײַט פלעגן זיך די יאטנ צונויפנעמען אפּ דער יאמס־
 קע, וואָס די דערוואקסענע פלעגן דאָרטן פארטרינקען זייערע
 גראָשנס אינ די טראקטירן, און האָבן גערעדט וועגן זייער לעבן.
 וואסילי האָט, לויט די ווערטער פֿון די באלעבאטישע שפּיאָנען,
 „זיך געריסן“ מער פון אלע. צו זעכצן יאָר האָט זיך וואסילי.
 דערנענטערט מיט די וועפּערס, וואָס סע פלעג בא זיי פאָרקומען
 געהיימע פארזאמלונגען. אפּ די פארזאמלונגען פלעג זײַן וואסילי.
 ער האָט געהערט טאקע זײַנע אייוואנאָווער באקענטע, ער האָט
 געהערט די סטודענטן, וואָס זײַנען געקומען צו פאָרן פון מאָ־
 סקווע און שויע, אינ ער האָט אָנגעהויבן אנדערש צו דענקען.
 אפּ די סכאָדקעס, אפּ דער יאמסקע, לעבן די טראקטירן האָט
 ער גערעדט וועגן דעם, אז „מיר טאָרן נישט שוויגן, אלע דארפן
 זיך א נעם טון פאריינס“. דערוואקסענע האָבן אים געדראָט
 מיט די הענט: שוויג, וואסילי, נישט דו ביסט דער ערשטער
 נישט דו ביסט דער לעצטער. און אז סע פלעג אזוי זאָגן וואָ־
 סילי, פלעג ער אָנהייבן שרײַען ווי א צעדולטער:
 — ניין, ברידערלעך, סוועט זיך ענדיקן... סוועט זיך ענדיקן
 דידאָזיקע קאטאָרגע... וואָס איז, מיר זײַנען דען נישט קיין מענטשן,

נאָר בעהיימעס? וואָס איז, מיר דארפן עס טאקע אייביק לעבן
ווי די בעהיימעס? ברידערלעך, מיר דארפן — איינער פאר אלע —
מען און אלע פאר איינעם!

אַבער די טעקסטיל-ארבעטער האָבן זיך געשראַקן פאר וואס-
לין. זיי האָבן זיך אָפגערוקט אינא א זיט און זינען אוועקגעגאן
וואָס ווייטער. אומעטום זינען געווען דעם באלעבאַס שפּיאָנען.
אין אונטערערדישן קרייזל האָט זיך וואסילי אויסגעלערנט
גראמאַטע. פריער האָט ער אליין געלייענט טראפנוויז פלוג-
בלעטלעך, וואָס אינא זיי האָט זיך דערציילט וועגן דעם שווערן
גוירל פון די אייוואנאָווער טעקסטיל-ארבעטער, אַבער שפעטער
האָט ער אָנגעהויבן צעטראַגן אָס די פלוג-בלעטלעך איבער די
ארבעטער-קאזארמעס...

אין 1905 יאָר זינען אלע אייוואנאָווער פאבריקן געבליבן
שטיין, די גאנצע רייזיקע מאסע טעקסטיל-ארבעטער איז ארויס-
געגאן אפן שטאַט-פלאצ. וואסילי איז געגאנגען פאָרויס. דאָס
ערשטע מאָל האָט וואסילי פאר אזא גרויסער פארזאמלונג גע-
האלטן א רעדע. אַבער טאקע דערפאר, וואָס דאָס איז געווען
דאָס ערשטע מאָל, האָט די שטימ זינען געקלונגען איבערצייגן-
דיק און פעסט. די פארזאמלע האָבן אים געהערט מיט אָנגע-
שטרענגטער איפמערקזאמקייט. גלייך ווי ס'וואָלט געווען א
באוועגטער אָראטער. אז די פאָליציי האָט פארווערט צו מאכן
סכאָדקעס אפן פלאצ, זינען די טעקסטיל-ארבעטער אוועק אפ
דער טאקע. דאָ זינען ארויסגעטראָטן מאַסקווער. דאָ האָבן
געהאלטן רעדעס: דער ליבלינג פון די ארבעטער — דוניצוו און
דער אויסגעפרוועטער אונטערערדניק „דער פאָטער“ (אפא-
נאָסיעוו), אהערצו פלעג קומען צו פאָרן פון שויע דער יונגער
ארסעני (פרונוע). וואסילי האָט געפילט, אז ער ווערט צונויפ-

געוואקסן מיט אלעמען, אז ער איז א טיילעכל פון דער גרויסער
אופגעפראכטער מאסע...

זשאנדארן האָבן שוין לאנג נאָכגעפירט נאָך וואסילין.
מע האָט אים גענומען אפ דער בריק, כאמץ לעבן דער טאלקע.
זען ער איז לויטן אופטראָג פון די ארבעטער-דעפוטאטן געגאנגן
גען קיין איוואנאָוואָ... צוזאמען מיט א גרופע איוואנאָווער און
מאָסקווער האָט מען וואסילין פארמישפּעט ארויסשיקן אפ א
לאנגן טערמין קיין סיביר.

ערשט אין 1917 יאָר האָט זיך דער כאווער מארטינאָוו אומ-
געקערט אין זיין איוואנאָוואָ-וואָזנעסענסק. אָבער שוין גאָר
נישט דער מארטינאָוו! א הויכער, א פליציקער, א בערדיקער...
אין די האָר האָט זיך געוילבערט א גרויקמט. דאָס רעדן איז
שוין נישט געווען קיין אָפגעריסנס, קיין שארפס, נאָר ס'איז גע-
וואָרן פליסיק, זיכער. ווידער האָט זיך מארטינאָוו געשטעלט
צום ווארסטעט, אָבער די פאבריקן האָבן געארבעט שוואכ — נישט
געווען קיין ריווארג און קיין הייצונג. אפ די ערדן פון דער רע-
פובליק זינען געשטאנען טאָנימ. פון מיזרעך האָט פרונזע גע-
וואָרפן די איוואנאָווער א רופ: „פארטידיקן די ראטנ!“ די איי-
וואנאָווער טעקסטילער האָבן געשאפן א מאכנע אפ פרונזעס
נאָמען. מיט אַט־דער מאכנע איז אויך דער כאווער מארטינאָוו
אונעקגעפאָרן אין די טורקעסטאנער סטעפּעס.

וואסילי איז געוואָרן א מיליטער־מאן. פונקט אזוי געוויסנ-
האפטיק און אָנגעשטרענגט, חי ער האָט געארבעט באמ וואר-
סטעט, האָט ער געארבעט מיט דער פיקס אין די שוץ־גרובנס.
האָט געריטן אפן פערד — אלס קאמאנדיר, פארן שלאכט איז ער
געזעסן איבער מאפעס — אלס א מיליטער־פירער... נאָך פערעקאָפּ
איז וואסילי ווידער געקומען צו פאָרן קיין איוואנאָוואָ. נאָך א

לאנגנ שטיין האָבן זיך די פאפריקן אָנגעהויבן עפענען. די ווע-
בערס האָבן זיך אומגעקערט פון די דערפער און האָבן געריי-
ניקט די ווארסטאטן. די דאמפ־מאשינעס האָבן פריידיק געוועקט
די שטאָט מיט נײַע הודקעס, אָבער מאָדנע—וואסילי האָט
שוין מער נישט געקאָנט שטיין באמ ווארסטעס. און ער האָט
עס נישט באדארפט אויך. די פארטיי האָט אים איוועגעשיקט קיין
מאָסקווע זיך לערנען. אָבער פארענדיקט דאָס לערנען האָט ער
נישט דאָ—די פארטיי און דער טרעסט האָבן אים איוועקגעשיקט
פארענדיקן דאָס לערנען צו די אמעריקאנער. און אָט איז דער
בערדיקער און אינגאנצן גראָווער וואסילי איוועקגעפאָרן קיין
אמעריקע. אומגעקערט האָט זיך וואסילי נישט קיין מאָסקווע.
נאָר קיין אייוואנאָוואָ. אָבער דערקענען אים איז געווען שווער:
דער וועבער וואסילי מארטינאָו האָט שוין מער קיין פאָרד נישט
געהאט, א געגאָלטער מיט קיילעכדיקע האָרנ־ברילן, איז א קאָס-
טיומ נאָרוואָס פון דער נאָדל ארויס, האָט מארטינאָו מיט א
גרעסערער ענערגיע ווי פריער אָנגעהויבן פויען די אייוואנאָ-
ווער ווירטשאפט. פונדאנען האָט זיך צו וואסילי גענומען דער
קויעכ? קייןמאָל האָט ער זיך נישט אינגעמידט, קייןמאָל נישט
געזאָרגט, נאָר אלצדינג האָט ער געטון לויט א פלאן. דער
סאָוועטישער אמעריקאנער—אזוי האָט מען א נאָמען געגעבן
וואסילי. און ווירקלעך, עפעס איז ער געווען געראָטן אין א
אמעריקאנער—מיט זײַן איינגעשפארטער אָנגעווענדקײַט צום
אָנגעמערקטן ציל, מיט זײַן זאכלעכקײַט און פינקטלעכקײַט אין
יעדער זאך. אָבער ער איז געווען נישט פאָשעט קיין אמעריקא-
נער. יעדער זאך זײַנע איז געווען נישט זײַן פערזענלעכע זאך.
ווי בא אן אמעריקאנער, נאָר א זאך א קאָלעקטיווע, א זאך א סאָ-
וועטישע. אָבער געטון האָט ער דידאָזיקע סאָוועטישע זאך

פונקט אזוי געוויסנהאפטליך, פונקט מיט אזא בלוטיקן אינטער-
 רעס, ווי דער אמעריקאנער האָט געטונ-זיין פערזענלעכע זאכ.
 און נאָך איין מערקווירדיקן שטרייך האָט פארמאָגט דער כא-
 ווער מארטינאָוו: ער האָט קיינמאָל גיט גערעכנט, אז אייוואנאָ-
 וואָ איז אליין בלויז עפעס פאר זיך א זאכ. פארקערט, ער איז
 געווען איבערצייגט, אז אייוואנאָוואָ, אז די אייוואנאָווער פאב-
 ריקן, אייוואנאָווער ארבעטער זינען בלויז א טיילעכל פינעם
 ראטנלאנד, נאָר א טייל פון דער סאָוועטישער ווירטשאפט,
 בלויז איין דריט-כילדעק פון אלע סאָוועטישע טעקסטיל-ארבע-
 טער. דעריבער טאָר מען גיט טראכטן פון אייוואנאָוואָ, גיט
 טראכטנדיק פון פסרר!

פון דעם, אייגנטלעך, האָט טאקע כאווער מארטינאָוו אָנגע-
 הויבן זיין שמועס מיט די אמעריקאנער געסט, וואָס זינען גע-
 ווען צופרידן, אז זיי האָבן דערהערט די ענגלשע מוטער-
 שפראך פון א סאָוועטישן ארבעטער.

— אסאך צי ווייניק גיט די אייוואנאָווער טעקסטיל-אינדוס-
 טריע? — האָט אָנגעהויבן דער כאווער מארטינאָוו. — אפ-
 אָט דער פראגע קאָן מען געבן א ריכטיקן ענטפער דעמאָלט,
 ווען מירן זיך פאָרשטעלן, וואָס סע גיט און וואָס נע קאָן
 געבן די גאנצע טעקסטיל-אינדוסטריע פון פסרר. אינדערע-
 מעסן, די גאנצע אייוואנאָווער טעקסטיל-אינדוסטריע, אשטיי-
 גער, באטרעפט דאָך סאכאקל בלויז איין דריטל פון דער
 גאנצער טעקסטיל-אינדוסטריע פון פסרר. אָבער דערפאר
 באטרעפט דאָך אויך די גאנצע טעקסטיל-אינדוסטריע איין
 דריטל פון דער גאנצער אינדוסטריע פון פסרר.
 אזוי, אשטייגער, האָט די גאנצע שווערע סאָוועטישע אינדוס-
 טריע אין 1927/28 יאָר אויסגעארבעט סכירעס אפ 10 מילי-

אָרד מיט 800 מיליאָן רובל, און די סעקסטיל-אינדוסטריע אליין האָט אויסגעארבעט סכּוירעס פאר דעמזעלבן יאָר אפּ 3½ מיליארד רובל. פונקט אזוי איז אין דער פראגע וועגן דער צאָל ארבעטער: איז דער סאָוועטישער אינדוסטריע זינען באשעפטיקט 2 מיליאָן מיט 100 טויזנט ארבעטער, און טעק-סטיל-ארבעטער אליין איז דאָ 700 טויזנט. נאָכ מער, דער טעק-סטיל גיט אונדזער מעלכע 1/4 פונ אַלע רעוואַכים און העלפט דערמיט אליין גיכער צו בויען דעם סאָציאליזם. דערפונ קאָן מען זען, וואָס פאר א ווערט סע האָט דער סעקסטיל, וואָס פאר אן אָרט ער פארנעמט אין דער פאָלקסווירטשאפט פונ פסרר!

אַבער אויב דער סעקסטיל האָט בא אונדז אזא ווערט און ער גיט דער מעלכע אזא רעוועכ, איז פארוואָס-זשע בא אונדז נישטאָ קיין מאנופאקטור?

אינדערעמעסן, פארוואָס קלעקט בא אונדז ניט קיין טעק-סטיל-סכּוירעס? פארוואָס שטייען בא די סעקסטיל-מאגאזינעס אזעלכע לאנגע רייען? פארוואָס קאָן ניט יעדער פירגער זיכ מאכט אזויפיל קאָסטיומען, וויפל ער וויל, אזויפיל וועש, וויפל סע גלוחס זיכ אימ? אָט דערציילן דאָכ מענטשן, וואָס האָבן ציט אפּ דעם. אז איז אמעריקע נעמט זיכ אָן אפּ יע-דער איינוווינער עטלעכע צענדליק פאָר קאָסטיומען און פאל-טעס! פארוואָס קומט אָן בא אונדז אזוי שווער צו באקומען אפילע איין קאָסטיומ? לאָמיר עס באטראכטן רויק און מיט א סידער.

ווער האָט געזאָגט, אז פאר דער מילכאָמע איז בא אונדז געווען אסאך מאנופאקטור? אנו, לאָמיר א רעכנ טון: איז 1913 יאָר איז אפּ יעדער מענטשן פונ דער באפעלקערונג אויס-

געפאלן 19 מעטער באוול-געוועב. נײַנצן מעטער — דאָס איז
 נײַט קײַן סאכ, אָבער ווער האָט געהאט אָטאָ די נײַנצן מעטער?
 דער אָרעמער פויער, דער שלעכט-אָפגעצאָלטער ארבעטער
 האָבן דען בעיאד געהאט צו קויפן יעדער יאָר דידאָזיקע 19
 מעטער? נײַט געהאט! די אָרעמע פויערים און ארבעטער זײַנען
 געגאנגן זייער שלעכט אָנגעטון. די קליידער פון פויערים זײַנען
 געוויינלעך געמאכט געוואָרן פון היימישן מאטעריאל. ארבע-
 טער פלעגן קויפן אלטע קליידער אפן מארק און האָבן צו עס-
 לעכע יאָר געטראָגן דעם אזויגערופענעם יאָנטעוודיקן קאָס-
 טיומ... איך געדענק עס דאָך גוט — און קײַנמאָל וועל איך עס
 נײַט פארגעסן! נו, איז אָט, ביז דער רעוואָלוציע איז אפּ יעדן
 מענטשן אויסגעפאלן 19 מעטער געוועב, און די מאגאזינ-פּאָלע-
 צעס האָבן זיך געבראָכן אונטער דער מאסע מאנופאקטור.
 אָבער אָט טוט א קוק: וויפל נעמט זיך איצטער אָן אפּ א
 מענטשן פון דער באפעלקערונג, אויב רעכענען 150 מיליאָן?
 איז 1927/28 יאָר האָט אונדזער באוול-אינדוסטריע ארויס-
 געלאָזט אפּן מארק 2 מיליארד מיט 800 מיליאָן מעטער געוועב.
 אויב מירן אָט די קאָלאָסאלע צאָל צעטיילן אפּ די 150 מיליאָן
 מענטשן פון אונדזער באפעלקערונג, וועלן מיר באקומען דורכ-
 שניטלעך 19 מעטער אפּ איין מענטשן. קומט אויס, אז
 איז 1927/28 יאָר האָבן מיר אָנגעהויבן אויסצוארבעטן פונקט
 אזויפיל באוול-געוועבן, וויפל מע פלעג אויסארבעטן ביז דער
 מילכאָמע. און די מאגאזינעס איז נײַט נאָר, וואָס זיי ווערן נײַט
 צעלאָפּעט פון אסאך מאנופאקטור, נאָר, פארקערט, מערסטנס-
 טייל זײַנען זיי ליידיק... פארוואָס-זשע איז עס אזוי? דערפאר
 וואָס פאר דער מילכאָמע האָט דידאָזיקע נײַנצן מעטער נײַט
 יעדערער בעיאד געהאט צו קויפן, און זיי פלעגן אָדער בלייבן

אפ די פאלעצעס, אָדער איבערוואנדערן אין די קאסטנס צו די
פארמעגלעכסטע מענטשן. אָבער איצטער קאָנען מיליאָנען אר-
בעטער און פויערימ קויפן אסאך מער פון 19 מעטער — און
דעריבער, ווי נאָר די מאנופאקטור טוט זיך א ווייז, צעכאפט
מען זי טייקעפ! מאנופאקטור ווערט בא אונדז. געוויינטלעך,
ניט פארלעגערט, זי ווערט פארטיילט גלייכמעסיק צווישן די
ארבעטנדיקע. אָבער אויב פאר דער מיליכאָמע איז 19
מעטער געווען אסאך, איז איצטער 19 מעטער... ווייניק.
די ארבעטנדיקע דארפן האָבן אסאך מער, די ארבעטנדיקע
ווילן האָבן אסאך מער! ווייל די פאדערפענישן זינען בא זי
געוואָרן אסאך גרעסערע! פאר דער צייט פון דער ראטנמאכט
האָבן די ארבעטער אָנגעהויבן לעבן ווי מענטשן, הייסט עס,
אז די פאדערפענישן זינען בא זיי אויך געוואָרן גרעסער און
פרייטער! אונדז קלעקט ניט — דאָס איז קלאָר, אָבער דאָס
הייסט דען, אז מיר ווילן ניט צי מיר קאָנען ניט אויסארבעטן
מער? מיר ווילן, און מיר וועלן אויסארבעטן מער! אָבער אָט
זאָגן אייניקע מענטשן: אינעם ענגלאנד, אין אמעריקע איז דאָ
מאנופאקטור, כאָטש ווארפ אין יאמ ארעין. דאָרטן איז קיין
מאנגל ניטאָ. לאָמיר זיך ניט אַיילן, לאָמיר באטראכטן, צי איז
עס טאקע אזוי? אינעם ענגלאנד, אשטייגער, ארבעט מען אויס
יעדער יאָר אפ יעדער איינוויינער 25 מעטער באוולגעזעצט.
אנדערש גערעדט. פלוין אפ 6 מעטער מערער, איידער בא
אונדז. און אין צאָפּנאָמעריקע — מער פון 50 מעטער. אָבער
דאָס הייסט ניט, אז די ענגלישע און אמעריקאנער ארבעטנדי-
קע קויפן אלע 25 צי 50 מעטער. אין די קאפיטאליסטישע לענ-
דער האָט נאָר דער אייבערשטער שיכט ארבעטער, די ארבע-
טער-אריסטאָקראטיע, א מעגלעכקייט צו קויפן אלע, וואָס איז

בייטיק, און די ארבעטער-מאסן קויפן גאָר נישט אזוי קיין סאכ. א טייל סכּוירע פירן די קאפיטאליסטן ארויס קיין אויסלאנד און זשעברען אָן מיליאָנען. ניין, צעסער זאָל מען מיר שוין נישט דערציילן פֿין ענגלאנד און אמעריקע! איך בין דאָרט אליין געווען, איך האָב געזען, וויאזוי ס'ע לעבן די ענגלישע און אמעריקאנער ארבעטער... מיכ וועסטו מיט קיין פּורזשואזע פאָבע-מיסעס נישט פארדרייען: איך האָב די סאמע טיפענישן פונעם ארבעטער-לעבן געזען און האָב פארשטאנען, אז כאָטש די ארבעטער איז אנדערע לענדער שאפן פאר די קאפיטאליסטן אסאך סכּוירעס, קאָנען זיי פונדעסטוועגן אליין דידאָזיקע סכּוירעס אפילע איין קיין קליינער מאָס נישט קויפן!

אָבער אונדז פּעלט אויס נישט נאָר קיין באוולנע סכּוירעס. עמעס, דידאָזיקע סכּוירעס וועלן מיר אינגיכט פּראָדוצירן איין א גענוגנדיקער מאָס. אונדז פּעלט אויס באזונדערס וואָלענע סכּוירעס. מיר פּראָדוצירן דערווייל וואָלענע סכּוירעס אזוי ווינציק, אז אפּ יעדן מענטשן נעמט זיך אָן פאר א יאָר עפעס מער פונ... א האלבן מעטער (0,6 מ.). איין ענגלאנד און איין אמעריקע נעמט זיך אָן אפּ א מענטשן 5 מעטער, ד.ה. 10 מאל מער, ווי בא אונדז. אָבער מע קאָן בעשומ אויפן נישט זאָגן, אז פאר דער מילכאָמע האָט מען בא אונדז פּראָדוצירט זייער אסאך וואָלענע סכּוירעס. פאר דער מילכאָמע האָט זיך אפּ איין מענטשן אָנגענומען קנאפּ... 1 — 0,9 מעטער וואָלענע סכּוירעס. און פאפריקן איז דאָך פאר דער מילכאָמע געווען איין רוסלאנד אסאך מער, איידער איצטער. יעדער גראמאָטנע פיר-גער ווייסט, אז פאר דער מילכאָמע האָט דאָס צארישע רוס-לאנד מיט גוואלד געהאלטן אונטער איר מאכט פוילן, לעט-לאנד, ליטע, עסטלאנד, פינלאנד. איין דידאָזיקע לענדער איז

געווען א גרויסע צאל פאבריקן. אין פוילן, אשטייגער.
 איז געווען באזונדערס אסאך פֿינאוואָל-פאבריקן (לאָדזער ראיאָן).
 נאָך דער מילכאָמע זינען דידאָזיקע גופערניעס פארוואנדלט
 געוואָרן אין זעלבשטענדיקע מעלוכעס. און אין אָט די געוועזענע
 גופערניעס איז דאָך געווען אסאך פאבריקן, וואָס זינען אמאָל
 אריינגעגאנגן אין דער אלגעמיינער צאל רוסלענדישע טעקסטיל-
 פאבריקן. ס'איז גענוג צו זאָגן, אז איבער דעם, וואָס פון אונדזער
 מעלוכע זינען אָפגעגאנגן די געוועזענע מירעוודיקע גופערניעס,
 האָט אונדזער טעקסטיל-אינדוסטריע אָנגעוויירן זייער אסאך.
 אונדזער אינדוסטריע האָט אָנגעוויירן 245 אונטערנעמונגען
 (29,3 פון דער אלגעמיינער צאל). אפ דידאָזיקע פאבריקן
 זינען ביז דער מילכאָמע געווען באשעפטיקט בא די 80 טויזנט
 ארבעטער, אפ זיי האָבן געארבעט בא 2 מיליאָן שפינדלען
 און בא 40 טויזנט וועבשטולן, אָבער מער פון אלע האָט אָנגעוויירן
 די וואָל-אינדוסטריע: זי האָט פארלוירן העכער
 האלב פון אירע שפינדלען און וועבשטולן!
 העכער האלב וואָל-פאבריקן האָבן מיר פארלוירן. ווען אפילע
 אזא לאנד, ווי אמעריקע, זאָל איבער וועלכער סיניט איז סיבע
 פארלירן האלב פון אירע וואָל-פאבריקן, איז א סאָפעק, צי וואָלט
 זי געקאָנט אופשטעלן איר פראָדוקציע אפילע אין מעשעכ פון
 צענדליקער יאָרן...

אָבער מיר האָבן אָנגעוויירן ניט פלויז די וואָל-פאבריקן, מיר
 האָבן אָנגעוויירן די וואָל אליין אויכ. פאר דער מילכאָמע איז
 אין אוקראינע געווען זייער גרויסע טשערעדעס פֿינאוואָליקע
 שאַפ. אָבער פאר דער צייט פון פירגערקריג, וואָס האָט זיכ
 אין אוקראינע געצויגן לענגער ווי אין אנדערע טיילן פסער.
 איז די אוקראינישע שאַפֿ-צוכט צערויגירט געוואָרן. און אונדזער

וואָל-אינדוסטריע איז דאָך געווען ענג פארבונדן מיט דערדאָ-
 זיקער שאַפֿ-צוכט. ווי באלד ס'איז געוואָרן ווייניקער פֿינאוואָ-
 ליקע שאַפֿ—איז אריב געוואָרן ווייניקער וואָלענע סכוירעס.
 ס'איז דען שווער צו פארשטיין עס? אָבער איצטער שטעלט די
 ראטנמאכט ענערגיש אופ די שאַפֿ-צוכט. עמעס, מיכאמאָל קאָן
 מען עס ניט אָפטונ. מע דארפ געדולדיקט און וואָס מער
 קאלטפלוטיקט און באוואוסטזיניקט! אפ צו אנטוויקלענ די
 פֿינאוואָליקע שאַפֿ-צוכט גיט מען אויס קאָלאָסאלע מיטלען.
 אָבער אָט די מיטלען איז נאָך פונדעסטוועגן ווייניק. מע דארפ
 האָבן מערער געלט, און צוריק דעם איז נייטיק א גרויסע אָנ-
 געשטרענגטקייט, ארבעט, געמיינזאמע קאָלעקטיווע מיי-
 דער כאווער מארטנינאָו האָט א קלאפ געטון מיטן גראָבן
 טיטל אינ טיש. אָבער אומגעריכט האָט זיך זיין פאָנעם אויס-
 געגלעט פון די ביזע קנייטשן און ס'האָט אפילע א שמיכר
 געטון.

— מע וועט מיר, פארשטייט זיך, ענטפערן, — האָט רולק פאָר-
 געזעצט דער כאווער מארטנינאָו. — „גוט איז דיר אזוי צו רעדן, צו
 דערציילן מײַסעס. אָבער אינ די רייען שטיין דארפן מיר דאָך.
 וואָס דו זאָלסט דאָרט ניט זאָגן, ווי קלוג דו זאָלסט דאָרט אלץ
 ניט דערקלערן, אָבער קיין מאנופאקטור איז דאָך אלציינס נישטאָ.
 און צי וועט זי זיין אמאָל — ווער ווייסט? איך בין מיט אזוינע
 רייד ניט מאסקים. מע קאָן ניט זאָגן, אז קיין מאנופאקטור איז
 נישטאָ, נאָר מע דארפ אנערקענען, אז ס'איז ניט גענוג, אז סע
 קלעקט ניט. דאָס איז עפעס אנדערש. הייסט עס, מע דארפ
 מאכן אזוי, סע זאָל קלעקן, אז יעדערער זאָל קאָנען קויפן
 אזויפיל מאנופאקטור, וויפל ער דארפ, אינ מיר טוען עס — מיט
 אלע קויכעס טוען מיר עס. מאנופאקטור וועט זיין. אונדז איז

זייער גיט באוואוסט, אז עס וועט זיין, און ס'איז אפילע פינקט-
לעך באוואוסט ווען אינ וויפל סע וועט זיין!

אונדזער מעלונג האט געגעבן אונדז, טעקסטיל-ארבעטער
א וויכטיקע קאמפאזיציע. מיר האבן באקומען א שלאכט-
באפעל אפן פינפֿיאר:

1. פארגרעסערן דאס אויסארבעטן טעקסטיל אז עס זאל איין
איי קיין מאנגל נישט זיין;

2. אראפזעצן דעם קאסט פון דער פראדוקציע און אָנזאמלען
מער מיטלען;

3. אראפזעצן די פארקויפֿ-פּרעז פון דער סכּוירע, קעדיי מע
זאל קאָנען וואָס מער פארקויפֿן, און זי זאל זיין צוטריטלעכער
פאר די ארבעטנדיקע;

4. פארגרייטן וואָס מער אייגענעם רויזארג און אויסברייטן
וואָס מער אייגענע טעקסטיל-מאשינעס, מיר זאלן נישט זיין אָפֿ-
הענגיק פון די אויסלענדישע מעלונגעס.

דאָס איז א שלאכט-באפעל. אז מיר פלעגן אפן מיליטערישן
פראָנט באקומען א שלאכט-באפעל, פלעגן מיר אימ אויספירן אָן
א שום טערעז. דערפאר טאקע האָבן מיר געזיגט אפ די פראָנטן,
וואָס מיר, רויטע ארמייער, ארבעטער און פויערימ, האָבן איי-
ניק, נישט געקוקט אפ שוועריקייטן, אויסגעפילט די שלאכט-אופֿ-
גאבעס. מיר זיינען איצטער אפ אן אנדער פראָנט, אפן ווירט-
שאפטלעכן פראָנט-טייל, אפן טעקסטיל-פראָנט. מיר מוזן אויס-
פירן דעם באפעל, וואָס מיר האָבן באקומען — די שלאכט-אופֿ-
גאבע אפן פינפֿיאר. וויאזוי-זשע רעכענען מיר אימ אויס-
צופילן?

צום סאָפּ פינפֿיאר, איין 1933 יאָר וועלן, מיר אויסארבעטן
טעקסטיל-סכּוירעס צוויי מאָל מער, ווי איצטער. ווען מע זאל

אונטערעכענענ, וויפל אָט־די סכּוירעס וועלן אָנטרעפּן, וועט
 זיך באקומען א קאַלאַסאַלע סומע, וואָס איז גלײַכ צום ביודזשעט
 פון א גרויסער אייראָפּעישער מעלוכע. קעדי צו פארגלײַכן,
 לאָמיר זיך דערמאנען, אז די סמעטע פון די מעלוכישע הויצאָעס
 און האכנאָסעס איז צארישן רוסלאנד האָט פאר 2 יאָר פון דער
 מילכאָמע באַטראָפּן, אנערעכ, 3 מיליארד רובל. אזא סומע
 האָבן אויסגעמאַכט די הויצאָעס און האכנאָסעס פון דער קאַלאַ-
 סאַלער צארישער מעלוכע. אנערעכ איז דערוועלפער צײַט
 האָבן די ביודזשעטן פון פראנקרײַך און ענגלאנד באַטראָפּן
 צו צוויי מיליארד רובל אָדער אביסל מער. אפּ אזא אויפן, האָט
 די סומע פון די פארמילכאָמעריקע ביודזשעטן פון די דאָזיקע
 דריי מעלוכעס באַטראָפּן אנערעכ 7 מיליארד. און אָט צום סאָפּ
 פינפֿיאָר וועלן בלויז די טעקסטיל־סכּוירעס קאָסטן מער פון
 8 מיליארד רובל! קומט אויס, אז איז 1933 יאָר וועלן מיר
 אויסארבעטן טעקסטיל־סכּוירעס אפּ אזא סומע, וואָס איז אפּ
 אסאך גרעסער פון דער סומע פון די פארמילכאָמעדיקע ביוד-
 זשעטן איז דריי גרעסערע מעלוכעס!

לאָמיר איצטער א קוק טון, וויפל וועט מען אויסארבעטן
 פארשידענערליי טעקסטיל־סכּוירעס.

איז דער באוול־אינדוסטריע האָט מען איז 1927-28 יאָר
 אויסגעארבעט שפינעכצ 322,6 ט. טאָן. איז איז 1932-33 יאָר
 וועט מען אויסארבעטן 630,2 ט. טאָן. פארטיקע געוועבן ארבעטן
 מיר אויס 2 מיליארד 654 מיליאָן מעטער, און אויסארבעטן וועלן
 מיר פארן פינפֿיאָר 4 מיליארד 624 מיליאָן 700 טויזנט מעטער.
 ווען מע זאָל די צאָל מעטער אויסציען אינדערלענג, און
 ווען די אויבערפלאַך פון אייראָפּע זאָל זײַן א גלײַכע, און ווען
 מע זאָל אפּ דעם זיך פאָרגעשטעלטן פלאַן אוועקשטעלן צוויי

גיגאנטישע סטויפעס, אזוי אז איינער זאל שטיין, לאָמיר זאָגן, אינ ליסאָבאָן, אונ דער צווייטער, אשטייגער, אינ סווערדלאָחוסק, אונ (לאָמיר פאנטאזירן ווייטער!) ווען מע זאל די צאל באחל-געוועב, וואָס מיר וועלן אויכארבעטן לויטן פינפֿיאר, אָנהייבן ארומוויקלען ארומ די דאָזיקע צוויי סטויפעס, וואָלט מען בא-דארפט ארומוויקלען, אנערעכ, 1156¹) מאָל!

אַבער דעם קיינע אינטערעסירן ניט אַט-די קאַלאָסאלע צאָל. דער קיינע וויל וויסן, וויפל וועט ער. ג פאַשעטער סאָ-וועטישער בירגער, קאַנען באקומען באוול-געוועב פאר א יאָר. מיר קאַנען דידאָזיקע נאַנעריקייטן טייקען באפרידיקן. מיר קאַ-נען מיט א גרעסערער אָדער א קלענערער פינקטלעכקייט זאָגן, אז אינ 1932-33 יאָר וועט אפ יעדן מענטשן כּונ דער באפעל-קערונג אויספאלן 25—27 מעטער באוול-געוועב. אינ דער הינזיכט וועלן מיר אריבעריאָגן ענגלאנד אונ מירן אָפּשטיין בלויז פון אמעריקע!

אסאך מאָל וועט זיך פארגרעסערן די פראָדוקציע פון שטריק-אויסארבעטונגען אונ גארבנינדער-שפאגאט. אונ אומגע-וויינלעכער וווקס מערקט זיך אָן אינ דער טריקאָטאזש-אינדוסטריע. אונ טריקאָטאזש האָט פאר אונדז א קאַלאָסאלע ווערט, ווייל ער קען דעקן דעם מאנגל אינ וואָלענע סכוירעס. סע וועט זיך פארגרעסערן אינ $3\frac{1}{2}$ מאָל די פראָדוקציע פון זינד-געוועבן. אונ אויב מירן געדענקען, אז די פרייזן אפ אַט-די געוועבן וועלן מיר אראָפּזעצן, וועט קלאָר ווערן, אז אויב דער זינד וועט צוזאמען מיטן טריקאָטאזש אָפּשוואכן דעם מאנגל אינ מאנופאקטור!

(1) אזא גלייכער טעמאלעכ צווייטן ליכאָבאָן אונ סווערדלאָחוסק וואָלט באטרעפן אנערעכ 4.000.000 מעטער.

ווי איר זעט, מערקט זיך אָן אינ אלע גיגאנטן פון דער
טעקסטיל-אינדוסטריע א באדימטנדיקער חוקם. אינ פינעפ יאָר
וועלן מיר ליקווירן דעם הונגער אפ מאנפאקטור. שוין
אצינד ווערט ווייניקער רייען, אונ אינ א צוויי-דרײַ יאָר
ארום וועט קיין רייען אינגאנצן גיט זײַן. וועגן די רייען נאָך
מאנפאקטור וועט מען דערמאָנען מיט פארווונדערונג, ווי וועגן
עפעס א לאנג-פארגעסענעם. די רייען וועלן מיר פונקט אזוי
דערשלאָגן, ווי מיר האָבן דערשלאָגן די סאָנימ אפ די ביר-
גער פראָנטן.

דער שלאכט-פאפעל איז אָפגעגעבן. דאָס פינפיאָר איז ארײַן-
געטראָטן אינ אומפערלעכע טאט. די אוזבעקער דעקכאנער
שטייען אפ דער וואכ אפ זייערע ברייטע פעלדער. נײַע צוגן
אפ נײַע איזנבאנ-וועגן טראָגן מיליאָנען טאָן ריווארג. סאָ-
וועטישע אינזשענערן בויען נײַע פאבריקן אינ מאשינעס. שפינד-
לעך דרייען זיך. ווארטטעטן ארבעטן. די ארבעטער זײַנען אפן
שלאכט-פאָסטן.

וואָס פאר א לעבן וועלן פירן די טעקסטילדער

— זינען קלאָר פאר אַיך מינע רייד? צי דארף מען נישט קיין איבערזעצער? — האָט דער כאווער מארטינאָוו א פרעג געטון בעייסן שמועס.

נאָר די אמעריקאנער געסט האָבן אים גלייך באַרויַקט. איינער פון זיי, וואָס האָט געקענט אפיסל רעדן אפּ רוסיש, האָט אים אפּידע א זאָג געטון:

— אָ, האַמערד מארטינאָוו, ווען איך קען אזוי גוט רעדן רוסיש, ווי איר ענגליש, וואָלט איך געווען זייער, זייער גרויס באַ זיך.

כאווער מארטינאָוו האָט זיך פארוויטלט: ער האָט זיך נישט עריכט, מע זאָל אזוי פארלויבן זיין ענגליש רעדן.

ס'איז געווען אַוונט-צײַט. באַטאָג האָבן די אמעריקאנער באַקוקט די נייע הייזער פאר די ארבעטער, געגעסן מיטיק אינעם דער קיכ־פאַבריק, און איצט האָבן זיי זיך אָפּגערוט אינעם נייעם, נישט לאנג אויסגעבויטן האָטעל. כאווער מארטינאָוו האָט זיי צוגעזאָגט דערציילן וועגן די ענדערונגען, וואָס וועלן פאָרקומען אינעם לעבן פון די טעקסטילער צום סאָם פינפֿיאָר. ער האָט אָנגעהויבן רעדן אפּ ענגליש און זיך עפעס פארלאָרן,

פאבריק. דאָסזעלבע קען מען אויך זאָגן וועגן די טעקסטילער פון געוועזענער מאַסקווער גובערניע.

דאָס צוגעבונדנקייט צום דאָרפ האָט דעם רוסישן טעקסטיל-לער געמאכט אָפהענגיק פון דער פאבריק, וווּ ער האָט געאר-בעט. ער פלעג זיך האלטן אפ איין אָרט, לעבן דער היים, און טאָמעד מוירע געהאט ניט אַנצווערן די ארבעט אפ דער פאבריק. דעריבער זינען די טעקסטילער געווען שטיל און געהאַרכזאם, און דער באלעבאָכ האָט געקענט טון מיט זיי וואָס ער האָט געוואָלט.

און טעקסטילער זינען דאָך געווען זייער אסאך אפילע פאר דער רעוואָלוציע. צום 1טן יאנואר 1914 יאָר איז אין רוסלאנד געווען ארומ-און-ארומ 2.700.000 ארבעטער, פון זיי טעקסטיל-לער — 687.000 מאַן. און קימאט אלע זינען זיי געווען דער-שלאָגן, פארגרעפט און פארפינצטערט. די באלעבאטימ האָבן זיי אומיסטן געהאלטן אין אומזיסטן, דערצו איז נאָך דאָס לעבן געווען אזוי שווער און ביטער. אָנהייב רעוואָלוציע אפילע, אין 1918 יאָר, זינען א פערטכילעק פון אלע טעקסטילער געווען אנאלפאפעטן. צווישן די פרויען, וואָס זינען געווען די מער-הייט, איז געווען צוויי דריטל אנאלפאפעטן.

אזוי האָבן אויסגעזען די רוסישע טעקסטילער צום אָנהייב רעוואָלוציע. ס'איז ערשט גייטיק געווען, דער רוסישער טעק-סטילער זאָל זיך אויסקאָכן אין קעסל פון דער רוסישער רע-וואָלוציע, קעדיי ער זאָל גאָר אן אנדער פאָנעם באקומען, ער זאָל ווערן א דרייטער און אנטשלאָסענער קעמפער פאר א בעסער לעבן. און דער רוסישער טעקסטילער איז טאקע א גייער מענטש געוואָרן. גייט! אונדזער סאָוועטישער טעקסטילער איז שוין מער ניט קיין פארגרעפטער, אומבאוועגליכער

האלב־פויער — האלב־קוסטאר! אפ די פראָנט פון דער רעוואָ-
 לוציע, באַגלייכ מיט די מעטאליסטן און בערגער, אונטער דער
 אָנפירונג פון אזוינע אַיזערנע באַלשעוויקעס, ווי פּרונזע, האָט
 דער רוסישער טעקסטילער פארשטאנען, פארוואָס ער דארפ
 קעמפן. ער האָט זיך דערפילט פאר א טייל פונעם מצב־סיקן
 קלאס, וואָס ברעכט און צעשמעטערט די אלטע וועלט און מיט
 זײַן אַיזערנער האנט בויט ער א נײַע! און אז אפ די פירגער-
 פֿראָנט האָט אָפּגעהילכט דער לעצטער שאָס, און דער זיגער-
 שער פראָלעטאריאט האָט זיך אומגעקערט צו זײַנע ווארסטעס
 און מאשינעס — האָבן די טעקסטילער צוזאמען מיט אלע איבערי-
 קע ארבעטער אָנגעהויבן וועבן די פאָדעם פֿון דער נײַער פעס-
 טער ראטנ־ווירטשאפט. פאר די טעקסטילער איז קלאָר געוואָרן,
 אז מע דארפ אָפּווארפן די אלטע געווינהעטן, — די נײַע ווירט-
 שאפט פאָדערט נײַע ארבעט־געווינהעטן, די נײַע ווירטשאפט
 פאָדערט א נײַעם ארבעטער!

דאָס פינפֿיגער פירט אײַן ראציאָנאליזאציע אין דער טעק-
 סטיל־אינדוסטריע: דאָס הייסט, אז וווּ סײַ איז נאָר מעגלעך וועט
 די האנט־ארבעט פארביטן ווערן מיט מאשינ־ארבעט; אלץ אפ
 דער פאבריק וועט זײַן אזוי אָרגאניזירט, אז מיט ווייניקער צײַט
 און קראפט וועט מען זיך קענען דערשלאָגן צו גרעסערע רע-
 זולטאטן. דאָס הייסט נאָך אָבער ניט, אז ארבעטער־טעקסטילער
 וועלן ווייניקער ווערן ווי פריער. עמעס, יעדער טעקסטילער
 וועט דארפן פראָדוצירן אסאך מער ווי ער האָט איצט פראָדו-
 צירט. אויב בײַן איצט האָט א וועכער אינא סאָג אויסגעארבעט
 50 מעטער נײַג, וועט ער איצטער, לאָמיר זאָגן, אויסארבעטן
 אנדעראלבן — צוויי טאָל אזויפיל. פארוואָס־זשע? דערפאר וואָס
 דער וועכער וועט ארבעטן אפ בעסערע מאשינעס, באַבעסערע

באדינגונגען, מיט בעסערן ריזוארג. גאנצ מעגלעך, אז דער
 העפער וועט ארבעטן אפ אויטאמאטן, און איין העפער וועט
 אָנפירן מיט 70 אויטאמאטן. אויסערדעם, וועט ער ארבעטן
 מיט אסאך א גרעסערן כישעק... און דאָ, כאָטש יעדער טעק-
 סטילער וועט ארויכגעבן אסאך מער פראָדוקציע ווי פריער,
 וועט קיין טעקסטילער וויניקער נישט ווערן.
 אדעראבע, טעקסטילער וועט ווערן אסאך מער ווי פריער!
 די טעקסטילער האָבן נישט וואָס צו זאָגן—קיין ארבעטלאָזי-
 קייט שטייט זיי נישט פאַר. פארקערט, ביאזי פאראן א גרונט צו
 מיינען, אז ס'ע וועט נישט סכנען קיין טעקסטילער... און טאקע,
 וויפל האָבן מיר געהאט טעקסטילער ביז ביאזי ארויסגערוקט
 געוואָרן דער פינאָריקער פלאן! אין 1927-28 יאָר האָבן מיר
 געהאט אין דער גאנצער טעקסטיל-אינדוסטריע 710.700 אר-
 בעטער. פאר פינף יאָר דארף דידאָזיקע צאָל פארגרעסערט
 ווערן אפ העכער 200.000 מענטשן. וויזשע קען מען דאָ רעדן
 וועגן „ארבעטלאָזע“ טעקסטילער? פארקערט, דאָ דארף אפ-
 קומען גאָר אן אנדער פראגע: פונדאנען וועלן זיך נעמען
 200.000 נישט טעקסטילער פאר אזא קירצער צייט?
 אין דער פאמיליע פונעם טעקסטילער האָט זיך פון יאָרן
 אָן איינגעשטעלט א טראדיציע. אז די קינדער נעמען איבער
 פון די עלטערן זייער פראָפעסיע. אין אונדזער צייט, עמעס,
 ברעכט זיך אָפטמאָל דידאָזיקע טראדיציע. נישט זעלבן זעען מיר,
 אז א וועבערס א זון ווערט אן אינזשענער און א שפינערנס א
 טאכטער—א דאָקטער. און די עלטערן—טעקסטילער גופע
 צייטן אָפטמאָל זייער ווארסעט אפן... פאָלקאבאט, אפ א מע-
 לוכע-פאָסטן. געוועזענע טעקסטילער קען מען איצט טרעפן אי-
 צווישן דיפלאָמאטן אין אונדזערע אויכלענדישע פאָרשטייער-

שאפטן, אי צווישן קאלעגיע-מיטגלידער פון די פאלקסמאטן, און אמאל טאקע צווישן די פאלקסקאמיטארן אליין. נאָר דאָס איז שוין גאָר אַן אנדער פראגע! איצט איז אונדז נאָר וויכטיק צו פארצייכענען, אז בא די סעקסטילער וואקסן יעדער יאָר אונטער 50.000 מאן! פאר פינף יאָר, הייסט עס, וועלן מיר האָבן א דאָר פון 250.000 נײַע יונגע ארבעטער. איז פלאן איז טאקע אזוי פאָרויסגעזען — 250.000 נײַע ארבעטער. נאָר פון די אלטע ארבעטער וועט צום סאָפּ פינפֿיאָר קיין 710.000 מאן ניט בלייבן. אייניקע וועלן שטארבן פון עלטער און קראנקייט, אנדערע וועלן ווערן אינוואלידן און וועלן איבערגיין אפּ סאָ-ציאלער פארזיכערונג, א טייל וועט ארויסגערוקט ווערן אפּ פאראנטוואָרטלעכער ארבעט... דעריבער דארפּ מען באצייטנס מאכן דעם כעזשנ, וויפל סעקסטילער וועט אָפּפאלן און מיט וועמען קען מען זיי פארבייטן. מע קען זיין זיכער, אז צום סאָפּ פינפֿיאָר וועט די צאָל סעקסטילער געמינערט ווערן ניט ווייניקער ווי אפּ 150.000 מאן, אפּ זייער אָרט יועלן צוקומען 250.000 יונגע, ווי מיר האָבן פריער געזאָגט. אָס די יונגווארג וועט פארבייטן די אָפּגעפאלענע 150.000 און וועט נאָכ געבן 100.000 ארבעטער אכוצ. לויטן פלאן אָבער דארפּ די אלגעמיינע צאָל פארגרעסערט ווערן אפּ 250.000. וויזשע נעמט מען נאָכ 150.000: דארפּ מען טאקע וועגן דעם באצייטנס א טראכטטון. איצט איז שוין קלאָר, אז צום סאָפּ פינפֿיאָר וועלן האָבן ארבעט ניט נאָר אלע סעקסטילער, נאָר אויך די יוגנט, וואָס וועט צו יענער צײַט אינטערוואקסן בא די סעקסטילער. און סײַ וועט נאָכ אלץ זײַן קארג. דארפּ מען וועגן דעם זאָרגן באצייטנס און צוגרייטן די יונגע פון די פאבזאוושולן און פון אנדערע שולן, אז באגלייב מיט אנדערע פראָפעסיעס, וואָס זיי

קלייבן זיך אויס, זאל אויך גענומען ווערן אין אכט די סעקס-
טיל-פראָפעסיע. די אלץ שטייגנדיקע סעקסטיל-אינדוסטריע
קען באזאָרגן מיט ארבעט נאָך צענדליקער טויזנט יונגע פיר-
גער פונעם ראטנלאנד! מע דארף נאָך האָבן אינזינען, אז די
סעקסטיל-אינדוסטריע וועט זיין אינגאנצן איבערגעבויט. די
ינגסט דארף זיך אויסלערנען ארבעטן אפן נייעם שטייגער.
דער יונגער סעקסטילער גייט אין פאבריק אריין נישט נאָר דאָס
שטיקל ציז צי דעם געוואנט אויסוועפן, — ער דארף געדענקען.
אז דאָ באַמ וועכשטול צי באַ דער שפינמאשינ באטייליקט ער
זיך אין בויען דעם סאָציאליזם.

פאר דער רעוואָלוציע האָט די פראָפעסיע פון א סעקסטיל-
לער קיין גרויסן כיישעק נישט געקענט ארויסרופן. כוץ אלע
זאכן האָט געשראָקן דער לאנגער ארבעטס-טאָג — 12, 14 און
אפילו 16 שטאָ.

דער סאָוועטישער סעקסטילער האָט זיך נישט וואָס צו שרעקן.
פונעם לאנגן ארבעטס-טאָג איז שוין קיין זיכער נישט געבליבן.
וועגן צוועלף שטאָ ארבעט א טאָג דערציילט מען נאָר איצט.
בעיס מע דערמאנט זיך אין די אמאָליקע שווערע יאָרן. אז אן
עלטערער סעקסטילער הערט אמאָל א יונגן ארבעטער זיך
קלאָגן אפ דער שווערער האַרעוואניע. ווערט ער אופגעבראכט
און זאָגט:

— קיין איין נאָר אָן, דעם קרעכצער. אויך מיר האַרעוואניע!
אין אונדזערע צייטן, פארן באלעבאָס — דעמאָלט האָט מען גע-
האַרעוועט! צוועלף שטאָ אין טאָג פלעגן מיר ארבעטן. פאר
שטייט, יונגערמאן, וואָס דאָס הייסט?

דער יונגערמאן קען זיך עס גאָר נישט פאַרשטעלן. וואָס סע
הייסט — צוועלף שטאָ!

צענדליקער יאָרן האָבן די טעקסטילער געקעמפט פאר אַן
אכטשאַעדיקן ארבעטס־טאָג, איצט האָט די ראטנמאכט דורכ־
געפירט א געזעצ וועגן אכט שטונדן ארבעט אין טאָג. נאָר אכט
שטונדן איז אויך צופיל. אכט שטונדן איז שוין איצט נישט קיין אידעאל.
באזונדערס פאר פרויען. אז די ארבעטערן קומט פון דער
פאבריק צי פון זאוואָד, הייבט זי ערשט אַן פאַטיען אינדער־
היים. אפ אַט דער ארבעט גייט פא איר אוועק העכער 60%
צײַט, ד. ה. נאָכ זעקס שטונדן. און העכער העלפט טעקסטילער
זינען דאָך פרויען. קומט אויס, אז די טעקסטילערן האָרעוועט
אַפ אכט שטונדן אין פאבריק און דערנאָכ נאָכ זעקס שטונדן אין
דערהיים...

די ראטנמאכט וויל אָבער, אז דער ארבעט־טאָג זאָל פאק־
טיש, רעאל זיין פארקירצט, אז אי דעם ארבעטער. אי די ארבע־
טערן זאָלן האָבן א פולע מעגלעכקײַט אָפרוען און זיך לער־
נען נאָכ דער ארבעט. דארפ מען דאָך דערום האָבן גענוג
פרייע צײַט. האָט דער מאניפעסט פון צאק צום 10־טן יאָר־
טאָג פון דער רעוואָלוציע טאקע פארטירצט דעם ארבעטס־טאָג
אפ א שטונדן: צום 1־טן אָקטאבער 1929 יאָר זינען שוין 170.000
טעקסטילער אריבערגעפירט געוואָרן אפ 7 שטונדן ארבעט. צום
טאָג פֿינפֿיגער וועט די גאנצע טעקסטיל־אינדוסטרי
רייע אריבערגעפירט ווערן אפ 7 שטונדן ארבעט.

צי איז פאראן פא די קאפיטאליסטן כאַטש איין לאנד אזא,
וואו טעקסטילער זאָלן ארבעטן 7 שטונדן? אדעראבע, מע קען מײַס
פולער זיכערקײַט זאָגן, אז אין אלע קאפיטאליסטישע לענדער,
זינען די טעקסטילער ערשט געצווינגען קעמפן פאר אַן אכט־
שטונדן ארבעטס־טאָג!

מע דארפ אָבער וויסן, אז פא אונדז איז ראטנפארבאנד איז

זיבנשאַיקער ארבעטס־טאָג אויכ ניט קיין אידעאל. דער פינפֿ-
 יאָריקער פלאַן האָט אָנגעמערקט אריבערצופירן די גאנצע
 טעקסטיל־אינדוסטריע אפ 7 שאַ ארבעט. דאָס איז דאָך אַפֿער
 ערשט אַן אָנהייב. צוויי מיט א האלב יאָר פונעם פינפֿיאָר זי-
 נען שוין איבערגעגאנגען. דער סאכאקל פֿון דער ערשטער
 העלפט האָט געוויזן, אז אינ פֿיל צווייגן פֿון דער אינדוסטריע
 איז דער אָנגעמערקטער פלאַן אויסגעפֿילט אריבער און אריבער.
 שוין ציט א טראכט טון וועגן צווייטן פינפֿיאָריקן פלאַן. דער
 מעלוכע־פלאַן האָט שוין אפֿילע אָנגעמערקט די אלגעמיינע ליניע
 פֿון אַט דעם פלאַן. און דאָס צווייטע פינפֿיאָר פארקירצט נאָך אפ
 א שאַ די ארבעט־ציט פֿון די טעקסטילער, ווי אויכ פֿון אנדערע
 ארבעטער. די טעקסטילער וועלן אזויארום שוין ארבעטן ניט
 קיין צוועלעפֿ שאַ, ניט קיין אכט און ניט קיין זיבן אפֿילע, נאָר
 זעקס שאַ!

דעם סאָוועטישן טעקסטילער וועט פֿליכטן גענוג פֿרייע ציט
 נאָך דער ארבעט, אז ער זאָל קענען רוען און לערנען זיכ, ווי
 סע פֿאָדערט פֿון אימ דער ניער שטייגער.
 מע קען זיכ ליכט פֿאַרשטעלן אזא בילד: אכט אזויגער אינ-
 דערפֿרי טרעט צו דער טעקסטילער צו דער ארבעט. ער ארבעט
 אָנגעשטרענגט, נאָר אָן אַילעניש, אָן בעהאַלע. דער אווטאָמאט
 טוט זיכ זיין זאכ. דער טעקסטילער גיט אפֿ אימ גוט אכטונג. ער
 גיט ארום אפֿ דער וואכטע צווישן די מאשינעס, וואָס געפינען
 זיכ אינ זיין רעשוס, גיט דאָ א פֿאַרקע און דאָרט א טאָרקע.
 שליסט אויס און שליסט אַיין די עלעקטריע. כאפט א קוק אפֿ
 ציילער: ווי האלט עס מיט דער פֿראָדוקציע. קיין אַיין מינוט
 פאטערט ער ניט אומזיסט. אינ דריי שאַ ארום — עלעפֿ אזוי-
 גער — אסיגנאל: דאָס רופֿט מען צו איבערפֿיסן. דער טעקסטילער

ווארפט אראָפּ פון זיכ די ספעצ־קליידער און קומט אריין אין
א ליכטיקער זאל, וווּ מע קען זיכ זעצן בא א ווייטן מאַרמאָר־
טישל און געשמאק אָפּעסן. אפּ א גרויסן טיש ליגן אויסגעלייגט
אין אָרדענונג פרישע ציטונגען און זשורנאלן אפּ אלע שפראכן
אין רויטן ווינקל קומט פאָר א לעקציע פון א דאָקטער צי פון
א יוריסט, פערדאגאָ, פראָפאגאנדיסט וועגן אן אקטועלער
צאפלידיקער פראגע. אין א ספעציעלן ווינקל קען מען הערן
א ראדיא־קאָנצערט אָדער א ראדיא־שמועס. און אונזער וויל גאָר
זעצט מען זיכ אוועק אפּ דער פריער שוין צום שאכמאט־ברעטל,
און מען שליסט איבער דעם מויעכ פון דער מידער ארבעט בא
דער מאשין אפּ אן אינטערעסאנטער רויקער שפיל!

ווידער א סיגנאל — די האפּטאָקע איז געענדיקט, און דער
טעקסטילער איז ווידער בא דער מאשין. דער זייגער יאָגט, די
ארבעט גייט איינס נאָכ איינס, אָן אן איבעריגס. דער טעק־
סטילער איז אָנגעשטרענגט און מונטער, ווי נאָכ א דוש. דער
זייגער קלאפּט אויס דריי — געענדיקט זיכ דער ארבעט־טאָג.
דער טעקסטילער גיט איבער א צווייטן די וואכטע באמ אווטאָ־
מאט און לויפט אוועק אין רעסטאָראַן עסן וואַרמעס. אזייגער
פיר איז ער שוין אן איבערגעטונענער, נעמט דעם פאָרטפּעל אין
דער האנט און לאָזט זיכ גיין אין אוניווערסיטעט, אָדער אפּ
קורסן, אין מוזיי, אפּ א סעאנס פון טאָנ־קינאָ, אין טעאטער,
אָדער ער כאפט זיכ אראָפּ מיט דער עלעקטרישער באַן אין
דער גרינער שטאָט אריין. צי אין קלוב אפּ א באַריכט...

דער טעקסטילער קערט זיכ אומ פארפרי אהיימ. צוליב וואָס
זאָל ער זיכ לייגן שפּעט, אז מען קען אלצדינג אָנקוקן און
אָפּטון באַצייטנס? בעסער זיכ לייגן פרי שלאָפן, ער זאָל איינ־
דערפרי זיין מינטער און וואכ בא דער ארבעט.

אָס אזוי קען זײַן — און טיילווייז איז איצט שוין אפילע —
אײַנגעשטעלט דער סידער פון סאָג נאָם סאָוועטישן טעק-
סטילער.

דער סקעפטיקער פון „באלעבאטישן גראד“ פארקרימט זאָכ
פאָנעם, גיט א דריי מיט דער נאָז און טוט א בורטשע.
— יא, דאָס אלץ איז זייער גוט, זייער פֿיין. ווי-זשע נעמט
מֶען אָבער געלט אפ די אלע גוטע זאכן? וואָסערע סכירעס דארפ
דער טעקסטילער נעמען, אז ער זאָל זיך קענען אָנקוקן און
אָנעמען מיט די אלע פארגעניגנס?

סכירעס — עמעס. מע טאָר אינ דעם ניט פארגעסן. נאָר ווער-
זשע פארגעסט דעם? מע דארפ אָבער געדענקען ניט נאָר די איצ-
טיקע, נאָר אויך די אמאָליקע סכירעס — פאר די צײַטן פונעם
קייסער און פון די באלעבאטימ.

אינ 1913 יאָר האָט דער טעקסטילער דורכשניטלעך אינ דער
גאנצער טעקסטיל-אינדוסטריע באקומען זיבעצן רובל א כוידעש
פון דידאָזיקע געלט האָט דער טעקסטילער מיט זײַן פאמיליע
קאָם געהאט אפ דורכצוקומען. איצטער פארדינט דער טעק-
סטילער 56 רובל א כוידעש. דעמאָלט זײַנען, עמעס, די פרײַזן
געווען נידעריקערע. נאָר פאר דער פאמיליע האָט דאָס דער
טעקסטילער פון זײַנע פארדינסטן געדארפט צאָלן דירע-געלט
(גאנצ היפש!), פאר שוכווארג, פאר קליידער, פאר עסן, פאר א רע-
פּוּע און. פאר אסאך אנדערע זייער נייטיקע זאכן, וואָס אפ
אויסרעכענען זיי אלע וואָלט קיין צײַט ניט געסטײַעט. האָבן
אימ דעם-געקענט סטײַען די 17 קארבאטשעס א כוידעש? וועגן
א הויסאָפּע האָט ער נאָר געקענט טראכטן אינ כאַלעם. דאָס איז
געווען געווענדעט פונעם באלעבאָס ווילן. דער באלעבאָס, אז ער
וויל, איז ער א גוטער, און אז ער וויל, איז ער א שלעכטער. האָט

טעקסטילער סײַן פריירע ניט געהאט און געמוזט ווארטן ביז דער פאלעבאָס וועט זיך אמאָל דערמאָנען געבן א הויסאָמע. ווארטן האָט מען געדארפט זייער לאנג. דעמאָלט האָבן די טעקסטילער זיך צונויפגענומען און געמאכט א שטרײַק. דורך א שטרײַק פלעג זיך אמאָל איינגעבן ארויסרייסן אהויסאָפּע בא די פאלעבאטימ. קעדיי צו דערשלאָגן זיך עטוואָס א העכערן, געהאלט, האָט מען געדארפט אַנקומען צו א שטרײַק! פיל טעקסטילער זײַנען אומגעקומען, געפאלן אינ שווערן קאמפ אָדער אָפגעפוילט אסאך יאָרן אינ די טורמעס און אינ פארשיקונג.

איצט פאקומט דער טעקסטילער דורכשניטלעך 56 רובל. אָבער דאָס העכערן דעם לויט הענגט איצט ניט אָפּ פונעם ווילן פון איין מענטשן—דעם דירעקטער, לאָמיר זאָגן. ניין, דאָס הענגט אָפּ פון א באשטימטן געזעצ. און דער געזעצ איז א גאנצ פאָשעטער: אז סײַ שטייגט די פראָדוקטיווקײַט פון דער ארבעט, שטייגט אויך דער לויט. וואָס גרעסער סײַ איז די אַלגעמינע פראָדוקטיווקײַט איז דער טעקסטיל-אינדוסטריע, אלץ העכער איז דער לויט פונעם טעקסטילער. נידעריקער ווערן קען דער לויט ניט. דער קאַלעקטיווער אָפּמאכ מערקט אָן די גרענעצן, וואָס ווייטער קען דער לויט ניט געמינערט ווערן. העכערן אָבער דעם לויט קען מען נאָך, און ער העכערט זיך און וועט זיך נאָך העכערן. צום סאָפּ פינפֿיגער וועט דער לויט פונעם טעקסטילער זיך העכערן דורכשניטלעך פון 56 ביז 80 רובל, אָדער אפּ. 43. און די פרייזן אפּ די סכּוירעס וועלן צו יענער צײַט זיך אראָפּלאָזן אפּ. 20. הייסט עס, אז דער טעקסטילער וועט פאקומען א העכערן לויט, און אינ דערזעלבער צײַט וועט ער צאָלן נידעריקערע פרייזן פאר די סכּוירעס, וואָס ער וועט

קויפן. קומט אויס, אז דער רעאלער ארבעטלוינ פונעם טעק-
סטילער וועט זיין געהעכערט ניט אפ 43%, נאָר אפ 63%—65.
בא אזא געהעכערטן לוינ וועט זיך דעם טעקסטילער לעבן
אסאך בעסער איידער איצט. ער וועט האָבן א מעגלעכקייט זיך
גוט אָנטונ. איין קליידער וועט דעמאָלט קיין מאנגל ניט זיין,
און דער טעקסטילער וועט קענען צוקומען צו דעם.

א היפשער טייל פונעם טעקסטילערס ביודזשעט איז אוועק-
געגאנגען אפ דערנערונג. פאר דער רעוואָלוציע פלעג דער
טעקסטילער עסן טרוקנס. געקעכט איז געווען נאָר אפ יאָנטעיו.
א קעפל פון א הערינג און א טרוקן שטיקל ברויט—דערמיט
איז ער אָפגעקומען דעם טאָג. איצט עסט דער טעקסטילער „ווי
א מענטש“. די קינדער זינען זינען באזאָרגט איין שול מיט היי-
סע אָנפֿיסנס, און ער אליין באקומט אויך לויט דער נאָרמע
פאר אן ארבעטער גענוג שפּיז-פראָדוקטן אפ צו דערנערוג זיך.
נו, און די פרוי, די ארבעטערין? זי דארף דאָך נאָך פאטערן
עטלעכע שאַ צייט אפ צוגרייטן דאָס עסן. אינדערפרי שטייט
זי אופ פארטאָג, מאכט איין אַילעניש, אפן פרימוס צי אפן אוי-
וועלע, אלעמען איבערפֿיסן און לויפט אוועק אפגיכ צו דער
ארבעט. נאָך דער ארבעט דארף מען ווידער זיך כאפן צוגרייטן
דעם ווארעמעס—אריינטראָגן וואסער, אָנהאקן שפענער, אָן-
שיילן קארטאָפל...די ביינער ברעכט נאָך פון דער ארבעט איין
דער פאפריק, און דאָ דארף מען זיך ווידער שטעלן צו דער
פליטע.

דער מאן און די קינדער קומען צו גיין פון דער ארבעט,
זיי ווילן אָפּעסן און זיך אויסרווען. נאָר ווער רוען, וואָס רוען?
פונעם אויוון גייט א רויך און א טשאד. דער פרימוס הודעט
און פארהילכט דעם קאָפּ—זיבן מאָל ערגער איידער בא דער

מאשינ! די פרוי דערלאנגט דעם ווארעמעס, אליין אָבער פאלט
 זי שוין א מידע פון די פיס. זי האָט זיך אָנגעגעסן אינ קיך
 מיט רויך, און איצט קאָן זי שוין נישט נעמען גאָרנישט אינ מויל
 אריין... דערנאָך ערשט דארפֿ מען גיין זיך שטעלן אינ דער ריי
 נאָך פראָדוקטן, נאָך ברויט. וויזשע נעמט מען עס אזויפיל ציט
 און קויכעס אפ דעם אלעמען?

די דערנערונג פארנעמט דאָך אָבער פאָרט א וויכטיק אָרט
 נישט נאָר אינעם פינאנצ־ביודזשעס, נאָר אויך אינ דער ציט־פאר־
 טיילונג פונעם טעקסטילער: דער ארבעטער ליידט שטארק,
 אויב דאָ איז נישט אלץ ווי ס'ע דארפֿ צו זיין.

די טעקסטילערן איז אויסגעמאטערט פונעם לאנגן שטיין
 אינ דער ריי צי באמ פרימוס, גיט זי אפגיכ א זופ דאָס ביסל
 טי. וואָס איז פול מיט רויך, און קומט צו גיין אפ דער פאבריק
 שוין א צעבראָכענער מענטש— דער קאָפֿ דרייט זיך, די הענט
 ציטערן און טוען נישט דאָס וואָס מע דארפֿ, די פיס רירן זיך
 קאמ, בעייס מע דארפֿ מאכן א פלינסע און א שנעלע באוועגונג...
 וואָס־זשע באקומט זיך דערפונ? דערפונ באקומט זיך בראק—
 צעטריפעטע פאָדעם, צעקאָשמעט געוועב, קויטיקע און צעפלאָגן־
 טעטע קוויטן, פליאמעס פארב. טוט עס דען אָבער די טעקסטיל־
 לערן אומיסטן?

„אז מע עסט נישט אָפֿ צו זאט, גייט די ארבעט נישט גלאט—
 פלעג ליב האָבן צו זאָגן איינע אן עלטערע טעקסטילערן—
 די הענט ווערן ווי די קלעצער, דער קאָפֿ גייט כאַדאָראָמ.
 די אויגן קריכן פון די לעכער ארויס, און ווער שמועסט, אויב
 מע צעקריגט זיך נאָך פון אינדערפרי מיט עמעצן.“
 דאָ פלעג זי א מאכ טונ מיט דער האנט און אנשווינג
 ווערן.

ווייזט אויס, ס'איז איר געווען נישט אינגענעמען צו
דערמאנען זיך אין די קריגערייען פארן פרימארגן...
די אומזיסט-אונ-אומנישטיקע ווייבערישע קריגערייען איז
קיין צייט אין דער ריי ערגעץ זינען דאך אן אומגליק פאר דער
פראדוקציע. שטעלט אייך פאר, ס'ע קלייבן זיך צונויף אין קיין
ארט צוויי-דריי טעקסטילערנס, וואָס וווינען אין איין הויז. דאכט
זיך, וואָס האָבן זיי צווישן זיך פאר אן אסאָקייט? אָפגעקאָכט די
אַנפֿיסנס, טאָ גייט אייך געוונטערהייט אין אייער רוב ארטיין.
איז נייט! שטעלט איינע אוועק דעם פרימוס נישט אפן שטענדיקן
אַרט, און די צווייטע נעמט צו פא דער דריטער א קעסטעלע
מיט שוועבעלעך, און די דריטע שטעלט זיך אוועק צו לאנג
באמ קראנ פון דער וואסער. קען איינע פון זיי קיין אוועק
נישט פארלירן און כאפט זיך ארויס מיט א וואָרט, פארקאָכט
זיך עס א כאסענע... אפ די טישן ברענען די פארגעסענע פריי-
מוסן, פון קראנ גיסט זיך די וואסער, לעבן דער באנקע מיט
ספירט טלייט אן אָנגעצונדן שוועבעלעך. איז קיין איין א טשאד, א
זידלער און א געפילדער. קיינער הערט נישט, וואָס די צווייטע
רעדט. יעדערע רעכנט, אז זי איז די באלמדיקטע, לויפט אוועק
אהיים מיט פולע אויגן מיט טרערן, בוכעט אָן די קליינע
קינדער, לאָזט אויס איר הארץ צום מאן. און דערנאָך? דערנאָך
קומט די טעקסטילערן אפ דער פאפריק א צערודערטע, א דער-
שלאָגענע... די ארבעט גייט נישט אפ א לאד, ס'ע פאלט אלצדינג
פון די הענט, פונעם ריווארג ווערט א טעל, די פראדוקציע
טויג אפ צאָרעס. און אזעלכע זאכן טרעפן זיך דאך גאנץ אָפט.
די ראטנמאכט האָט באפרייט די פרוי פון אונטערדריקונג, און
דאָ ליגט אפ איר דער אָל פון דער קיין — פון אלטן, פאריפעשטן
פארטשאדעטן קיין-שטייגער. קען שוין די פרוי טראכטן עפעס

פון גראמאָטע, קורסן, קינאָ, פון טעאטער, עקסקורסיעס, אז דער
איוון טשאדעס, און אינ קיכ שטייט א בארג מיט פארסמאליעטע
טעפ און שמוציקע טעלער ?

פון אָט דעם אלטן פאריפעשטן שטייגער קען מען פאָסער
... בלויז דורכ איינ מיטל: דורכ עפענענ געזעלשאפטלעכע
גאָרקיכנ. געזעלשאפטלעכע דערנערונג—דאָס איז דאָס איינ-
ציקע געווער, וואָס קען מיטהעלפן אָפצוראָמען פון דער סאָ-
וועטישער ערד דעם צעפּוילטן קיכ-שטייגער.

פאר די לעצטע יאָרן האָט מען טאקע אינ די גרויסע אינ-
דוסטריעלע צענטערן אופגעבויט ניט קיין איינ קיכ פאבריק. אינ
דער ציצענער הויפטשטאָט פון ראטנלאנד—איוואנאָוואָ-
נעסענסק— האָט מען אויסגעבויט איינע פון די ערשטע קיכ-
פאבריקן. לעכאטכילע איז די פאבריק געווען אויסגערעכנט
אפ עטלעכע טויזנט ווארעמעסן, נאָר דערנאָכ איז קלאָר גע-
וואָרן, אז מע דארפ האָבן אפ עטלעכע צענדליק טויזנט. אינ איווא-
נאָוואָ-וואָנעסענסק אליינ וועט אינ פארשיידענע טיילן פון
שטאָט זיין דריי פאבריקן אזוינע.

אינ דער קיכ-פאבריק ווערט די גאנצע ארבעט אָפגעטון מיט
מאשינעס. מאשינעס שידן די קארטאָפל, בראָקן די קרויט,
שניידן די ציבעלעס, צערמבן דעם פעפער, האקן איינ דאָס פלייש
אפ קאָטלעטן אָדער צעשניידן עס אפ שניצלען, ראָסטביפן...
אינ א גרויסער קיכ, ווו אלצדינג בליצט אונ שעמערירט פון
ריינקייט, אפ ספעציעלע צעמענטענע פידמורקעס, שטייען קעס-
לען אויכגעשטעלט אינ א שורע, ווי די סאָלדאטן, אונטער זיי
איז אריינגעפירט גאז-באהייצונג, די וואסער זידט דאָרט אופ
מיט דער מינוט אונ קאָכט אויס זייער שנעל דאָס גרינס אונ
דאָס פלייש. דער קוכער דארפ ניט קריכנ מיט דער לעפל אינ

קעסל אריין צו פארזוכן דאָס געקעכצ. פראָפּעסאָר-קוליןארן
שטעלן פריער איין פינקטלעך, וויפל פראָדוקטן דארפּ מען
נעמען פאר דעם און דעם געריכט, וויפל צייט דארפּ זיך עס
קאָכן... דער קוכער גיט נאָר א קוק אפּן זייגער, ווייסט ער שוין,
צי דער ווארעמעס איז פארטיק צי ניין. אז אפּן זייגער ווערט
פארטיק דער ווארעמעס, טוט מען א קוועטש די קנאָפּקע אינ
וואנט, הייבט זיך אָן ציען א באוועגלעכע לענטע מיט ריין אויס-
געוואשן געפּעס. די קוכערס לייגן אָן דאָס עסן אינ די טעלער,
און קעלנערנס אינ ווייטע כאלאטן צעטראָגן זיי איבער די
טישן... אינ קיכ-פאבריק ווערט אלץ אָפּגעטונ מיט דער מאשין,
נאָר צעטראָגן דאָס עסן צעטראָגט דער מענטש.

דער טעקסטילער קומט צו גיין אינ דער קיכ-פאבריק מיט
דער גאנצער פאמיליע זינער. ס'איז דאָרט ריין, ציכטיק, די
ווארעמעסן זינען געשמאק, זעטיק און פיליק—פארוואָס-זשע
זאָל אימ ניט ציען אהיין? בעייס מע גייט אפּ דער ארבעט,
כאפּט מען זיך אריין אינ גאָרקיכ נעמען עפּעס אינ מויל אריין,
דער איבערבלייבט ליגט שוין צוגעגרייט אפּ די טישלעך. און אז
מע גייט צוריק פון דער ארבעט, קומט מען ווידער אהיין אריין
ווארעמעס עסן. מע האָט ניט צו טון מיט קיין פרימוס, מיט קיין
געפּעס. אזעלכע גאָרקיכע עפענען זיך בא אדע טעקסטיל-פאב-
ריקן. מע דארפּ ניט גיין ווייט נאָכן ווארעמעס: גלייך ווי מע
ענדיקט די ארבעט, קומט מען אריין און מע עסט אָפּ גע-
שמאק און צו זאט.

פארשטייט זיך, אז בא דער טעקסטילערן באזונדערס בלייבט
דעמאָלט גענוג פרייע צייט אפּ צו לערנען און זיך אויסרווען
באגלייך מיטן מאנצבל. ס'איז קלאָר, אז די קיכ-פאב-ריקן, וואָס
זינען איצט אויסגעבויט איבערן גאנצן פארבאנד, העלפּן מיט

צו פארבעסערן די פראדוקציע. די קיכ-פאבריק באפרייט די פרוי
 פונעם סאָפּ און פונעם פרימוס. די סעקסטילערן קומט צו גיין
 אפ דער פאבריק און אויסגעשלאָפּענע, א זאטע און א צופרידענע.
 ארבעט זי טאקע אינעם ערקוואם, גיט גוט אכטונג אפ יעדער בא-
 וועגונג פונ דער מאשינ... אויסערדעם קאסט דאָס עסן איז גאָר-
 קיכ אסאך ביליקער פונעם היימישן עסן. די געזעלשאפטלעכע
 דערנערונג שפאָרט איין דעם סעקסטילער א טייל פונ זיין פאר-
 דינסט. אָבער דערנערונג — דאָס איז דאָך נאָר איין זיט פונעם
 סעקסטילערס שטייגער-לעבן. אלע ווייסן גאנצ גוט, אז פאר דער
 רעוואָלוציע האָט דער סעקסטילער נישט נאָר נישט געהאט זאט צו
 אָפּעסן, ער האָט אויך נישט געהאט וווּ צו וווינען. דער סעקסטי-
 לער מיט זיין פא-מיליע האָבן נישט געהאט וווּ אהינצוטון זיכ.
 ער פלעג זיכ וואלגערן מיט ווייב און קינדער אינעם ערד-שטייב-
 לעך און אינעם ענגע קעמערלעך — פינצטערע קוואַרים פאר לעבע
 דיקע מייסימ. פונעם שטוב איז דער פאבריק ווערן פארלייגט
 די לונגען באמ סעקסטילער, און אינדערהיים אינעם נאסן
 קעלער פוילן זיי פונ ווילגאָט.

ווי נאָר די סאָוועטישע אינדוסטריע האָט זיכ פארפּעסטיקט און
 זיכ אָנגעהויבן אנטוויקלען, האָט מען נישט נאָר פאבריקן אָנגעהויבן
 בויען נאָר אויך וווינונגען. אויס נאסע קעלערס! די סעקסטילער
 מיט זייערע פאמיליעס האָבן לעכאטכילע זיכ איבערגעקליבן צו
 די באלעפאטימ אינ די פאלאצן, און דערנאָך איז די ארבע-
 טער-היזער. איין איין איוואנאָוואָוואָנעסענטק האָט מען פאר
 א קורצער צייט אופגעבויט הונדערטער נייע היזער פאר צענד-
 ליקער טויזנטער סעקסטילער.

פריער האָט מען די נייע היזער געבויט הינטערן שטאָט, גע-
 שאפן נייע ארבעטער-שווימ, וואָס טייער באשטאנען פונ נישט

קײַן גרויסע צווישטאָקיקע הימער, ענדעכ אפּ די ענגלישע
קאָטעדזשן.

די הימער זײַנען געוואָרן גלײַכער און האָבן אויסגעזען, ווי
שײַנע הילצערנע קאסטנעס. פאר יעדער ארבעטער-פאמיליע
האָט מען אויסגעטיילט א באזונדער ווײַנונג צו 2-3 צימערן מיט
א קיך—דאָס מיט א באזונדער קיך! די אָנפירער מיט דער
בײַזונג האָבן לעכאסכילע אליין געזאָרגט דערפאר, אז אין די
נײַע הימער זאָלן זײַן באזונדערע קיכען. די ארבעטער-פאמיליע
קלײַבט זיך אריבער אין דער נײַער ווײַנונג אריין מיט די אל-
טע בעבעכעס. די באלעבאָסטע קענן זיך בעשומיפן ניט צעשיידן
מיט אירע טעפּ און מיט די קעסעלעך און מיט די קאָטשערעס.
אין א פאָר כאדאָשימ ארומ ווערט אין קיך פון דער נײַער
ווײַנונג שווארצ די סטעליע, הינטערן אויוון קלײַבן זיך אָן
טאראקאנעס, אין די ווינקלעך ליגט צונויפגעשארט דאָס ניט-
אופגעראַמטע מיסט... און כאָטש דאָס הייז איז א נײַט, און מע
האָט אויסגעטיילט פאר יעדער ארבעטער-פאמיליע א גאנצ
גראַמע ווײַנונג, — איז די שטוב דאָך פארבליבן באמ אלטן שטיי-
גער. די שווארצע בײַכיקע טעפּ פארנעמען דאָנאָך אלץ דעם
אויפנאָג.

ניט אזוי האָט מען געדארפט בויען נײַע ווײַנונגען פאר די
ארבעטער. האָט מען טאקע אָפגעשטעלט די קליינע הימער און
זיך גענומען בויען נײַע גיגאנטישע מויערן. פאר די לעצטע 2-3
יאָר האָט מען אופגעבויט פאר די סעקסטילער א היפשע צאָל
נײַע הימער אין אייוואנאָוואָוואָנעסענסק, אָרעכאָוואָויעוואָ,
לענינגראד, מאַסקווע, ניושניינאָוואָראָד, אין אוזבעקיסטאן.
טראנסקאווקאן. מערסטנטייל זײַנען דאָס וויסע מויערן מיט
בלייע קארניזן, אָדער גרויע מיט שווארצע פענצטער-ראמען און

האלברנדע פאלקאנעס — גיגאנטישע מירער אָפגעטיילט איינער פון אנדערן מיט גרינע פלעצער און אכפאלטענע שטעגן. אינעווייניק איז די היזער איז אלצדינג ניי און באקומען. די ווייניגערע זינען אָן קיכן, דער ליפט הייבט אופ און לעזט אראפ די טעקסטילער איז עס צימער, איז קינא, איז קלוב, איז לייענזאל, איז צימער פאר שטילער ארבעט... איז יעדער וויי-נונג איז א באזונדער ווינקעלע שטייט א ראדיא-אופנעמער, איז עס צימער צי איז קלוב קען מען אויך הערן דעם הויכ-רעדער.

דער טעקסטילער וויינט מער נישט צונויפגעשפארט איז ענג-שאפט מיט זיין געזינדל. די קינדער שלאפן איז א באזונדער צימער אפ באזונדערע בעטלעך. פאראן אפילע אוינע היזער, ווי די קינדער זינען אינגאנצן אָפגעטיילט פון די עלטערן. פאר וויי-קינדער זינען בא די היזער צי בא די פאבריקן איינגע-אָרדנט יאסליס. אָוונט-צו, אויב די מוטער וויל גיין איז טעא-טער צי אפ אָוונט-קורסן, כראָגס זי אָפ די קינדער איז א אל-געמיינע קינדער-צימער. אָס דער אלגעמיינער קינדער-צימער, ווי די איינוווינער קענען איבערלאָזן די קינדער נישט נאָר אפ טאָג, נאָר אויך אפ דער נאכט, — דאָס דארפ באזונדערס פאר צייכנס ווערן איז די ניע ארבעטער-היזער. דעם טעקסטילערס קינדער שפילן זיך, שפאצירן און ארבעטן אונטער דער אָנפירונג פון גיאניעס און דערציערנס.

פיל טעקסטילער וויינען אָבער נאָך אלץ איז פריזאטע דיר-רעס. איז שמוציקע קעמערלעך, ווייט פון דער פאבריק. מע דארפ בויען, שנעל דארפ מען בויען ניע היזער — גיגאנט. לויטן פינפאָריקן פלאן וועט מען אויסגעבן אפ ניע היז-זער פאר די טעקסטילער העכער 200 מיליאָן רובל! קאָלאסאלע

שטרעקעס וועלן פארבוים ווערן מיט נײַע הייזער. פוסטע פלע-
צער מיט דערנער פארוואקסענע, ענגע שמאלע געסלעך, ווו
סע טולען ויכ איצט אינס צום צווייטן קליינע הילצערניגע שטיי-
לעך, וועלן פארוואנדלט ווערן אין נײַע ארבעטער-יישוויים.
דאָרט וווּ מע פלעג אמאָל מוירע האָבן דורכצוגיין די גאס
פאנאכט—וועט העל ליכטען עלעקטרישע שײַנ. איבער די קווי-
טיקע בלאַטיקע גאסן, וווּ די ארבעטער פלעגן זיך שלעפן שאַ-
ענווייז פון דער ארבעט, וועלן דורכגעפירט ווערן שאַסיי-וועגן,
און סע וועלן אומיאָנג אונטאָפוסן. ריינע געזונטע וואסער וועט
אין מעכטיקע טרויבן רינען אין די הייזער. די סעקסטיל-פאב-
ריקן וועלן צום סאָפּ פינפֿיָר אריינזעצן אין נײַע ווייניגע קי-
מאט הונדערט טויזנט ארבעטער! דער ווייניגע-שעטעכ פון די
סעקסטילער וועט זיך פארגרעסערן אפ העכער א מיליאָן קווא-
דראט-קילאָמעטער.

נאָר דאָס איז נאָך ווייניק! דאָס ערשטע פינפֿיָר וועט געבן
א מעגלעכקײַט א קאָלאָסאלע מאסע סעקסטילער צו לעבן אין
קולטורעלע ווייניגע-פאדינגונגען. סע דארפן אָפער לעבן אין
אזוינע פאדינגונגען אלע סעקסטילער. אסאך וויינען נאָך אין
פריוואטע דירעט, אין געמיינע איינגעהויקערטע שטיבלעך.
מע מוז זיי וואָס גיכער ארויסנעמען פון דאָרטן און אריבערפירן
אין גראַמע, ליכטיקע הייזער. דאָס ליגט גוט אין קאָפּ דעם פראָ-
פאריי, דער פארטיי, דער אונטערנעמונג. סײַהאַט עס גוט אינזינען
די מערובע פון די ארבעטנדיקע. אין צווייטן פינפֿיָר וועט
מען נאָך אנטשיידענער זיך נעמען בויען נײַע גיגאנטישע היי-
זער פאר די סעקסטילער—אין עטלעכע יאָר ארום וועט קיין
אין סעקסטילער-פאמיליע נישט בלייבן וויינען אין די אלטע
דירעט!

נאָכ ווייניק יאסליס האָט מען דערוואַלט אופגעפנט. אפ יעדער טויזנט ארבעטערנס נעמט זיך אָן דוכשניטלעך 200 קיין דער, און די יאסליס וואָס זינען איצט פאראן, קענען דערוואַלט באדינען נאָר 30 קינדער אפ טויזנט ארבעטערנס. דאָס פינפֿיף פארגרעסערט די דאָזיקע צאָל ביז 50—אפ יעדער טויזנט ארבעטערנס וועלן די יאסליס באדינען פופציק קינדער. דאָס איז גאנץ היפש, אָבער אלץ ניט גענוג. דארפ מען בויען נאָכ און נאָכ. יאסליס זינען נאָר פאר פיצעלעך. פאר אביסל עלטערע קינדער עפנט מען אפ קינדער־היזער. פון קליינערהייט אָן וועלן דעם טעקסטילערס קינדער ווינען אין אן ארבעט־קאלעקטיוו, פאר די שול־קינדער בויען זיך נישט שולן—אוינע שולן, וואָס די אייראָפּייער כידעשן זיך אפ זיי קוקנדיק. דעם טעקסטילערס קינדער ניט נאָר לערנען זיך אומזיסט אין די שולן, זיי ארבעטן דאָרט אויך אין ווארשטאטן. דער בוך מיטן איינער סטרומענט זינען דאָרט נאָענטע שיינימ. בא די טעקסטילער זינען די יונגווארג אלע גראמאַטע. אלטע זינען פאראן אסאך אנאלפאבעטן. נאָר צום סאָפ פינפֿיף וועט ניט זיין קיין איין טעקסטילער קיין אנאלפאבעט! פאר דער רעוואָלוציע זינען צוויי דריטל פרויען געווען אנאלפאבעטקעס, און איצט וועלן אינגיכט ניט נאָר אלע קענען לייענען ציטונגען, נאָר אויך שרייבן אין די ציטונגען! א טעקסטילער—אן ארפקאַרן איז שוין גאָר פון די קליינע כידושים. טעקסטילער קורסאנטן, ארפאקאָוצעס, סטודענטן פון אוניווערסיטעטן און אינסטיטוטן טרעפט מען איצט אין אלע ווינקעלעך. דאָס איז איצט—שטייגער, זאכן פון טאָנטעגלעכע לעבן.

סע וואקסט א נײַער דאָר סאָוועטישע טעקסטילער. אין די שולן, אַטריאדן און לאַגערן ווערט אופגעצויגן א קעמפער־ישער

געזונטער פארבלייבט — דאָס זינען די פֿינעריג. די יונגווארג אינ
די פאפזאוושולן וועלן אינפֿירמירט די שווערע טעקסטילישע
כאָכמע — זיי וועלן זיך שטעלן צו די ווארסטעס און מאשינעס.
זיי וועלן אָנקומען אין די נִייע פאפריקן-גיגאנטן.

אז יונגווארג אָרגאניזירט א פריגאדע, און איינער דעם
צווייטן רופט ארויס אפ א סאָפארמעסטונג, שטייט די אלטע
גווארדיע נישט אָפ און לאָזט נישט נאָך. זי גייט אין די פריגאדעס
פון דער יוגנט!

פארגאפטע האָבן די אמעריקאנער אויסגעהערט דעם כא-
ווער מארטינאָוו. זיי האָבן דאָך אליין מיט זייערע אויגן גע-
זען די נִייע טעקסטיל-פאפריקן, די נִייע הייזער פאר די
טעקסטיל-ארבעטער, די יאסליס, גערטנער און שולן פאר די
טעקסטילערס קינדער, די גאסן פון דער אלט וואקסנדיקער
נייער שטאָט, וואָס נישט אומזיסט רופט מען זי די סאָוועטישע
ציצענע הויפטשטאָט. און אזוי מארטינאָוו האָט געענדיקט,
האָבן זיי זיך געווענדעט צו אימ און געזאָגט:

— אויב ס'וועט אזוי אויך ווייטער גיין, וועט דער סאָווע-
טישער טעקסטילער אינגיכט אריבעריאָגן דעם אמעריקאנישן
און אייראָפּעישן טעקסטילער. באלד וועט מען פון אמעריקע
קומען צו פאָרן קיין פֿערר זיך לערנען, וויאזוי דארף מען
פֿויען נִייע פאפריקן און נִייע שטעט.

די איוואנאָוועס זינען שוין לאנג צוגעווינט צו ראש און באווענונג. זיי האלטן זיך גאר אָן קאטאָועס פאר עכטע גרויסשטעטישע ליט — „פראָווינציאל“ הייסט שוין בא זיי ניט נאָר און אָנגעפאָרענער פון שויע צי פון טיִקאָוו, נאָר אפילע א קאָסטראָמער צי א יארָסלאווער.

איוואנאָוואָ. וואָס איז ערשט גאָר ניט לאנג געווען א דאָרפ, א נעכט פון קארגע, זשעדנע פאבריקאנט — „ציצענע קייסאָרימ“ — ווערט איצט איינע פון די פֿיננסטע סאָוועטישע צענטערס, די הויפטשטאָט פון סאָוועטישן ציז!

נאָר אפילע די, וואָס זינען שוין צוגעווינט צום גרויסן אוילעם און צו די לאנגע רייען פאם קינאָ און בא די איוואָ-בוסן, זינען איינמאָל געווען שטארק פארכידעשט, אז זיי האָבן דערזען בא דער נִיער געפֿידע פון ארבעטער-קלוב און אומגע-וויינלעך לאנגע שערענגע מענטשן. וואָס האָט זיך געצויגן איבער עטלעכע גאסן. אָנגעהויבן האָט זי זיך פאם סאמע ארמין-גאנג אין קלוב פֿיז צום ראָג גאס, דערנאָך איז זי אוועקגעגאנג-גען מיט דער לענג פון א ברייטער ראשיקער גאס, דאָרט זיך ווידער פארקערעוועט פאראלעל צו דער ערשטער שערענגע, און אלץ זיך געצויגן און געצויגן...

דורכגייער, באזונדערס נִיגיריקע אלטע ווייבער, האָבן זיך אָפגעשטעלט און צעטומלט געפרעגט:

— מאנופאקטור? מע גיט דאָ מאנופאקטור?

פון דער ריי ענטפערט מען ניט. מע שמייכלט אלע אין זיך. נאָר איינער א באָכער, א פאבשילער, ווייזט אויס, האָט זיך פא-רויגעז אָפגערופן:

— נא דיר גאָר מאנופאקטור! און נאָך קיין אנדער זאכ טאָר מען זיך ניט אוועקשטעלן?

און אז איינגא דורכגייער האָט זיך איינגעשפארט און דאפקע
געוואָלט וויסן, נאָך וואָס שטייען דאָס אזויפיל מענטשן, האָט
זיך דאָס באַכערל דערבארעמט איבער אים און דעקלערט:
— היינט איז איין קלוב א קינאָ... נאָר נישט קיין פאָשעסע
קינאָ... א... ריינדנדיקע.
— א ריינדנדיקע קינאָ! — רופט אויס דער דורכגייער, —
זייער ציקאווע. מע דארף א קוק טונ....
און שטעלט זיך אויך אוועק איין דער שערענגע.
שטייענדיק שוין איין דער ריי, וואָס צעוואקסט זיב וואָס
אמאָל לענגער און ברייטער, צעפרעגט ער זיך ערשט וועגן די
פראָטימ. איינער דעם אנדערן גיט איבער, אז דאָס איז קימאט
דער ערשטער ריינדנדיקער קינאָפילם, ווי די פירערס פונ דער
רעוואָלוציע טרעטן ארויס מיט רעדעס.
מע האָט אויך אראָפגענומען דעם איוואנאָווער רויטן דירעקט־
טער מארטינאָוו, וואָס האָט געהאלטן א רעדע וועגן פינפֿיגער
איין דער טעקסטיל־אינדוסטריע.
אַט איז ער דאָך, דער כ' מארטינאָוו! ער איז דאָך געווען
צוזאמען מיט אונדז איין קלוב. בעשאס מיר האָבן זיך צעזעצט
אפ די ערטער, האָט ער אונדז דערציילט, וויאזוי ער האָט גע-
לייענט א באריכט אפן צוזאמענפאָר, און בעשאסמײַסע איז גע-
שטאנען א מיקראָפאָן. איין פארשיידענע ערטער האָבן געקנאקט
די פאָטאָ־קינאָ־אפאראטן, די יופיטערס האָבן געוואָרפן שאר-
פּע העלע שײַן.
— אנו, לאָמיק נאָר א קוק טונ אפ זיך, וואָס פאר א צורע
איך האָב, — האָט כאווער מארטינאָוו זיך געווערטלט. — היינט
וועל איך הערן די שטימע מײַנע, וויאזוי איך רעד שײַן.
ווי מע קען די אייגענע אויערן נישט אַנקוקן, אזוי, וויזט אויס,

קען מען אויך נישט אויסהערן זיך אליין ווי ס'דארף צו זיין.
איצטער וועל איך, אדעראפע, אי זיך אָנשפּיגלען אינ זיך,
אי זיך אליין אויסהערן.

כאווער מארטיןאָוו האָט זיך אביסל פארשעמט. אינ זיין
קאָל האָט זיך געפילט א טאָן פונ פריד אונ שטאַלצ...
דער שמועס האָט זיך איבערגעריסן, ווייל די שיינ האָט זיך
פלוצט אויסגעלאָשט, אונ אפּ עקראנ האָט אָנגעהויבן שפּילן
מוזיק. יא, איצט קען מען אזוי זאָגן: אפּן עקראנ איז געווען
נישט נאָר א בילד, נאָר אויך מוזיק. פונ עקראנ האָבן זיך גע-
הערט מונטערע. מעכטיקע קלאנגען פונעם „אינטערנאציאָ-
נאל“.

דערנאָך האָט מען געוויזן דעם צוזאמענפאַר— אן אומגעהייער
גרויסע פארזאמלונג מיט מענטשן, ערנסטע אונ אָנגשטרענגטע.
מע הערט אויך די שטיי פונעם רעדנער. דאָס האלט דער כ.
קויבישעווא פאַרטראג וועגן פינפֿיאר. נאָך קויבישעווא באווייזן
זיך אפּ דער טריבונע אנדערע רעדנער. יעדערער רעדט וועגן.
זינס— וועגן מעטאל, עלעקטריפּיצירונג, טראנספּאָרט... די אָרא-
טערס ריידן הויך אונ דיטלעך, אונ בעשאסמייסע בייט זיך אפּן
עקראנ איין בילד נאָכן צווייטן: גיגאנטישע הויכ-אויונס, ווא-
גאַנעטלעך, וואָס קיילען זיך אפּ א קייט איבער א דראָט, הייב-
קראנען קערעווען זיך אונ סקריפען, ארבעטער טומלען זיך,
לויפן אָפּ אונ קומען ווידער צו צו דער עפענונג פונ אויוון...
פלוצלינג ווערט דער גאנצער עקראנ באלויכטן מיט פייערוערק,
אונ צווישן די העל-בלויזע פינקען גיט זיך א גאָס צעשמאָלצע-
נער שטאַל. דער שטאַל גיסט זיך אונ זינגט. מיר הערן דיטלעך
די שטאַלענע מוזיק, מיר פילן, ווי דער שטאַל זינגט אונ פינקלט
בעייט ער גיסט זיך אריין אין דער פאַרמע.

די הויכ־אויונס ווערן פארביטן אפ נאפט־אָזערעס און טראכענדיקע סאפענדיקע צוגן. מיר קוקן און הערן זיך אײַנ. און פלוצלינג האָט אפּ באלויכטענעם לייוונס א פלאטער גע־טונ די פיגור פונעם כ׳ מארטינאָוו.

לעכאטכידע האָט ער זיך באוויזן אינ דער גאנצער גרייס — דאָס האָט ער זיך אופגעהויבן צו דער טריפונע. דערנאָך, ווייזט אויס, האָט זיך די לענטע איבערגעריסן, דער עקראן האָט אפּ אײַן וויילינקע נאָר א פליצ געטונ מיט שטאַלענעם גלאנצ — און סע הערט זיך שוין פונ דאָרט א שטיי.

אינ זאל, וווּ סײַ איז געזעסן דער לעבעדיקער כ׳ מארטינאָוו, האָבן שארפּ און טרוקן, ווי פונ א קוילנווארפער, אָנגעהויבן טרישטשען אפּלאַדיסמענטן. די אייוואנאָוצעס האָבן דערקענט דעם כ׳ מארטינאָוו.

אלע איבעריקע באריכטן זינען דורכגעגאנגען זייער שנעל. דאָ אָבער, באמ כ, מארטינאָווס באריכט, האָט דער אייוואנאָווער אָפּעראטער געלאָזט די לענטע פאמעלעכ. מארטינאָוו רעדט רויק — די לויטערע קלאנגען פונ די ווערטער פאלן פונקט צונויפּ מיט די באוועגונגען פונ די ליפּן און מיטן אויסדרוק פונ די אויגן. מאשינעס, פאבריקן, עלעקטרישע פֿיערן, וואָס גיבן ענערגיע די טעקסטילישע גיגאנטן, — אָט וואקסן זיי דײַט־לעכ ארויס פונ דער פינצטערניש און אָט שווימען זיי אָפּ אינ דער ווייט. דערנאָך קומען זיי ווידער אופ אפּ דער קארטע. כאווער מארטינאָוו, וואָס זיצט נאָענט לעבן מיר, קוקט זיך אופמערק־זאם אײַנ אינ זיך אליין און הערט זיך צו צו זײַן אייגענער שטיי. נאָר אז מע הייבט אימ אָן אפּלאַדירן, קריכט ער זיך און פארקײטשט דאָס פאָנעם, ווי פונ א פליצלימדיקן ווינט.

— מע האָט אונדז געגעבן א קאמפֿ־באפעל, — זאָגט כ׳ מאר־

טינאָח פון עקראַן — געבן דעם לאנד א מיליאַרד מעסער גע-
 חעב. א מיליאָן שטיקלעך גרעס, אָנצוגן, מאנטלען...
 כ' מאַרטינאָו רעדט וועגן מאַשינעס. ער דערציילט אופ-
 געפראכט וועגן די אלטע באלעבאטימ, די פאבריקאנטן, וואָס
 האָבן אונדז איבערגעלאָזט אין יערושע צעפאַרענע מאַשינעס.
 געלאסענע פאבריקן.

אין אמעריקע, אייראָפּע האָט מען אָן ראכמאַנעס צעוואָרפן
 די אלטע פאבריק-געבֿידעס און איפגעבויט נייע פון גלאָז און
 בעטאָן, אין די נייע קאָרפוס האָט מען ארײַנגעשטעלט נייע
 מאַשינעס. עמעס, די נייע מאַשינעס האָבן געהאַלפן די קאפּי-
 טאליסטן אפ א נייעם אויפן דריקן די ארבעטער.

די רוסישע פאבריקאנטן האָבן זיך נאָר געיאָגט נאָך א מע-
 זומען קערבל פארדינסט. און קיינ גרויסע קאפיטאלן האָבן זי-
 אין דער אונטערנעמונג ניט געוואָלט ארײַנלייגן. דער אלטער
 באלעבאָס איז ריכט געוואָרן פון ביליקער, קימאט קנעכטישער
 מענטשישער מי. דער ארבעטער-כעקסטילער פלעג ארבעטן
 מער ווי די מאַשין. האָבן די נייע מאַשינעס פאר פיל באלעבא-
 טים אפילע ניט געלוינט. האָט זיך טאקע באקומען, אז אין פיל
 פאבריקן האָט מען געשפינט, געוועבט מיט אלטע, פארציטיקע
 מאַשינעס.

„דעריקער זינען הענט אפ צו ארבעטן. — פלעג דער באלע-
 באָס זיך טראכטן. — א מאַשין קען זיין וואָסערע סע איז!“
 ניינ, סע טאָר אזוי ניט זיין! — האָט דער פראָלעטאריאט
 געזאָגט מיטן הארבן וואָרט און האָט זיך גענומען פארן איבער-
 בויען די ווירטשאפט. — מירן בעסער די האָרעוואניע איבערלייגן
 דער מאַשין אפ די פליצעס. מירן די מענטשישע מי ליכטער
 און פרידיקער מאכן. די טעכניק וועט אונדז געבן אזוינע מא-

שינעס, וואָס וועלן שטארק פארליכטערן די מי פונעם סעק-
סטילער און וועלן אופהייבן זיין פראָדוקטיווקייט. אזוינע מא-
שינעס זינען שוין פאראן. מיר קויפן זיי איין אינאמערקע-
אין ענגלאנד, מיר בויען זיי וואָס אמאָל מער איין די אייגענע
זאנאָדן.

נאָר דאָס פינפֿיגער פאָדערט פון אונדז א נייע טעכניק, נייע
טעקסטיל-מאשינעס, נייע טעקסטילישע גלאַז-בעטאָנענע פאב-
ריקן!

דאָ האָט כ' מארטינאָוו אפגעוויפן די האנט, און אפן עק-
ראַן האָט זיך גלייך באַוויזן א דאָגראַף מיט לויכטנדיקע קאָ-
לירענע פֿייערלעך. די פֿייערלעך האָבן זיך אָס פארלאָשן און
אָט ווידער אָנגעצונדן איין פארשיידענע ערטער, און כ' מארטי-
נאָווס קאָל האָט זיך געהערט קלאָר און דעמלעך. כאָטש איין
אליין האָט מען נישט ארויסגעזען.

לעכאטכילע האָבן די פֿייערלעך אפגעפליצט אפ א גרויס
ברעטל, אפ וועלכע סע האָבן זיך געלויכטן שפינדלען. דער-
נאָך איז דאָס ברעטל פארזונקען איין סונקלעניש, און אפן
ערשטן פלאַן האָט זיך אָנגעהויבן דרייען א גלאָבוס, ארומגע-
גארטלט מיט א פאס פינקלדיקע שפינדלען. דער גלאָבוס
דרייט זיך, די שפינדלען פינקלען, ווי די פאטראָנעס אפ א לעב-
טע פון א קוילנווארפער, און איבער דעם אלעם צינדן זיך אַן
פֿייערדיקע ציפערן און סע הערט זיך א שטיימ:

— מיר זינען שטארק אָפגעשטאנען איין דער בייול-איין-
דוסטריע. איין דער גאָר ערוועט באטערעכט די צאָל שפינדלען
170.000.000, און איין פס"ר — בלויז 7.000.000. מע דארף
דאָס גוט אינזינען האָבן: אז אפ יעדער מייע שפינדלען נעמט
זיך אַן אונדזערע נאָר פיר.

דער גלאַבוס איז מיטאמאָל גרעסער און פרייסער גער-
וואָרן, דער שעטעכ פון אייראָפּע און אמעריקע ווערט בוילע-
טער, און מע זעט דיטערעכ ארויס, ווי אינאמעריקע און אינא-
ענגלאנד דרייען זיך הונדערטער שפינדלען, וואָס שפינען אויס
פאָדעם פון פוימוואָל, און אפּן קאָלאָסאלן שעטעכ פון פסרר
שטייען פאריאָסעמט בא דער זיט פיר שפינדלען.
הינט וויפל פארמאָגן מיר שפינדלען אינא דער וואָל-אינא-
דוסטריע?

די שפינדלען ביטן זיך. אנשטאָט וויסע פאָדעם שפינען
זיך איצט אנדערע, קאָלירטע פאָדעם: ברוינע, גרינע, רויטע,
גרויע... אינא ענגלאנד בליצן אפּ דריי גרויסע לויכטנדיקע
לאַמפּן און דערביי לעבן זיי א קלענערער פיער — 3' מי-
ליאָן. צוויי גרויסע לאַמפּן און איינע א קליינע שפינען אינא
אמעריקע — 2' מיליאָן. רויך בליצן אפּ אפּ דיטשלאנד צוויי
לאַמפּן פון אלציינער גרייס — 2 מיליאָן. אינא נאָר אפּן גרויסן
שעטעכ פון פסרר פינקלט א קליין קאָלירט לעמפל — א
פערטל מיליאָן...

— מיר זינען דאָ שטארק אָפּגעשטאנען — רעדט דער אומ-
געזעענער מארכינאָוו. — נאָר מיר ווייסן און געדענקען עס —
הייסט עס, אז סע וועט בעסער ווערן. מיר זינען דאָ באזונ-
דערס אופּמערקזאם: די צאָל שפינדלען וואָלן מיר פארגרע-
סערן ניט נאָר אינא דער ביזנאָל-אינדוסטריע, נאָר אויט אינא דער
וואָלענער!

— אָבער ניט נאָר אינא דעם גייט עס, — האָט פלוצלינג זיך
ווידער באוויזן מארכינאָוו. — דער איקער איז דען די צאָל?
ווען סע זאָל זיך האנדלען נאָר אינא דער צאָל, נאָר אינא דעם.
אז סע זאָלן שטיין וואָס מער שפינדלען, וואָלט גארניט אזוי

שווער געזען עס אויסצופירן. ניט דאָס איז אָבער די הויפט-
 זאך — אסאך וויכטיקער איז די מאשינ גופע, איר קוואליטעט, איר
 סיסטעם! די אלטע מאשינעס, וואָס זינען פארפליבן פון די
 באלעבאטימ, זינען אלט געוואָרן ניט דערפאר, וואָס מע האָט
 זיי שוין לאנג געקויפט, נאָר דערפאר, וואָס מע האָט זיי שוין
 לאנג דערפונדן! די אלטע מאשינעס זינען גרויסע מאכניצעס.
 פארנעמען אסאך אָרט און ארבעטן פאמעלעך. די אינדוסטריע
 פאָדערט אָבער, אז די מאשינ זאָל פארנעמען ווייניק אָרט, זאָל
 קאָסטן ביליק און זאָל ארבעטן שנעל... איצט זינען שוין פא-
 ראן נײַע שפינמאשינעס, וואָס זינען באקוועמער און לוינען
 בעסער איידער די אלטע מאשינעס. און דאָך האָבן מיר נאָך א
 היפשע צאָל פאבריקן, וווּ סע שטייען דאפקע אלטע מאשינעס.
 וועלכע האָבן שוין לאנג אָפגעלעבט זייערע יאָרן. איר טוט
 אומיכטן א קוק.

מארטינאָוו איז פלוצים דורכזיכטיק געוואָרן, און פארעל-
 טערטע, צעבראָכענע שפינמאשינעס האָבן אָנגעהויבן אזויווי
 שפארן זיך דורכ אימ. זיי האָבן זיך געשטופט איינע נאָך דער
 אנדערער, שאַקלענדיק זיך אין אַנמאכט און גרילצנדיק מיט
 די אלטע אויסגעהאַרעוועטע טיילן... באלד נאָך זיי האָבן שנעל
 אין א ריי א יאָג געטון נײַנקע גלאנציקע מאשינעס, מיט
 איידל אָפגעזאָקטע טיילן. בא די אלטע מאשינעס האָבן זיך
 געשלעפט ברייטע פאסן, וואָס פארײניקן די מאשינן מיטן
 בלאָק אפ דער סטעליע — א שווערע, אומגעלומפערטע מאכינא-
 ציע. די נײַע מאשינעס האָבן שוין ניט קײן פאסן, זיי זינען
 קלענער און שמעלער. דערפאר אָבער איז בא דער זײט בא זיי
 געשטאנען אן עלעקטרישער מאָטאָר — אייגן עלעקטריש
 בלוט.

— מירן אפ אונדזערע נײַע פאבריקן אוועקשטעלן נײַע שפינמאשינעס, — האָט דער דורכזיכטיקער מארטינאָו ווייטער גערעדט. — אויב מיר האָבן ביז איצט געהאט אין דער בײַוול-אינדוסטריע בלויז זיבן מיליאָן שפינדלען, וועלן מיר צום סאָפּ פינפֿיאָר האָבן צען מיליאָן. קויפֿן און איינשטעלן וועלן מיר אָבער בלויז נײַע, בלויז פארפולקאָמטע מאשינעס. מיר זײַ-נען גאָר ניט אזוי רײַכ, אז מיר זאָלן קויפֿן אלטע מאשינעס! די נײַע טעכניק וועט אונדז געבן א מעגלעכקײַט ארויסצולאָזן ביליקע און שטארקע טעקסטיל-סכוירע.

אָבער שפינדלען גרייטן נאָר צו און דערלאנגען די בײַוול און די וואָל צו די וועבשטולן. וויפל-זשע וועבשטולן האָבן מיר און וויפל וועלן מיר האָבן?

אפֿן עקראַנ באַווייזט זיך אַ גרויסע ליכטיקע זאל מיט אויסגעשטעלטע וועבשטולן באַ די זײַטן. סײַ הערט זיך, ווי די וועבשולן קלאפֿן צום טאַקט, און אפֿ אַ וויילע האָט זיך געקענט דוכטן, אז מיר געפינען זיך ניט אין קלוב-קינאָ, נאָר אפֿ דער פאבריק.

— די וועבשטולן זײַנען געווען אלטע, דער וועבער האָט געהאַרעוועט באַ זיי אָפּגײַענדיק מיט שווייס. די וועבערנס זײַ-נען טײַב געוואָרן, פלעגן מיט די ליפֿן ארויסצײַען דעם איי-בערגעריסענעם פּאָדעם פונעם וועבער-שיפל... נאָר אפֿילע אזוינע שלעכטע אוימבאקויעמע מאשינעס האָבן מיר געהאט סאַכאַקל 180.000 — שפּאַט ווייניק! צום סאָפּ פינפֿיאָר וועלן מיר האָבן אַ פערטל מיליאָן וועבשטולן — אָבער שוין נײַנקע אווטאָמאטישע. באַ די אלטע וועבשטולן פּאָדערט זיך איין ווע-בער אפֿ 3—4 שטולן. די נײַע אווטאָמאטישע וועבשטולן — נאָרטראָפֿן — באַפֿרײַען אסאך ארבעט-קראַפֿט. איין וועבער

קאָן איינצייטיק באדינען העכער 20 אזוינע וועבשטולן! ס׳וועט
 זשע א קוק דאָס אױסגעצייכנטע בילד. וואָס ס׳וועלן מיט זיך
 פאַרשטעלן אונדזערע שפּינערײען און וועבערײען!

אפן עקראַן באווייזן זיך נײַע שפּינמאַשינעס. שפּינדלעך
 דרייען זיך ווי א וויכער. די שפּינערן קוקט זיך רויק אפּ די
 דינע פאַדעס, וואָס ציען זיך ארויס פון די אומגעזעענע גאַפּע-
 לעך, און פון צײַט צו צײַט פויגט זי זיך אָן צו דער מאַשין.
 דערנאָך האָבן זיך אָנגעהויבן ציען שטולן, שטולן אָן א
 שיר, גלאנציקע, נײַנקע — מיט ענגלישע און סאָוועטישע מאָר-
 קעס. ענגלישע שטולן באווייזן זיך אלץ זעלטענער, און פארן
 אוילעם שוועבן דורך אינעם שטאלטנע רײען סאָוועטישע וועב-
 שטולן — פראָדוקציע פון לענינגראדער און טולער זאוואָדן.
 דער דורכזיכטיקער מאַרטינאָוו רעדט היינטער:

— מירן אָפשיקן אפן בייסוילעם, אָדער אָפגעפן אינעם אוטיל
 אריין אלע אלטע שפּינדלעך און וועלן זיי פארבײטן מיט בע-
 סערע, נײַע. אנשטאָט די פאַשעטע מעכאַנישע וועבשטולן
 וועלן מיר אוועקשטעלן אוטאָמאַטן. אויב מיר פארמאָגן איצט
 נאָר פיר טויזנט אוטאָמאַטישע וועבשטולן, וועלן מיר צום
 סאָפּ פינפֿיגער האָבן 77.400 (קימאַט צוואנציק מאָל מערער). צום
 סאָפּ פינפֿיגער וועלן מיר זײַן די ערשטע, לויט דער צאָל
 אוטאָמאַטישע וועבשטולן פון אלע פאַרגעשריטענע אייראָפּע-
 ישע לענדער. מיר וועלן פארמאָגן בא 80.000 אוטאָמאַטישע
 שטולן — קימאַט 32% פון דער אלגעמײנער צאָל וועבשטולן.
 און די בײַוול-אינדוסטריע פון דער גאָרער וועלט פארמאָגט
 טאכאַקל 25% אוטאָמאַטן. ענגלאַנד, די בארימטע אינדוסטרי-
 עלע פראָלאַנד, האָט אנערעכט 15 טויזנט אוטאָמאַטישע וועב-
 שטולן. דאָס הייסט, נישט מער פון 2%. ווער-זשע וועט דעמאָלט

דארפן פארנעמען דעם אויפנאָן אין דער אינדוסטריע? איז
דען ניט קלאָר, אז דאָ וועלן מיר ניט נאָר דעריאָגן, נאָר
אפילע אריבעריאָגן איינע פון די סאמע פאָרגעשריטענע קא-
פיטאליסטישע לענדער?

די פראגע האָט געשטעלט יענער מארטינאָוו, וואָס האָט
דורכ זיך דורכגעלאָזט די שנעלע לענטע מיט אווטאָמאטישע
וועבשטולן. און דעם ענטפער האָט געהערט דער כ' מארטינאָוו,
וואָס איז געזעסן שטילערהייט לעבן אונדז אפ א בענקל און
האָט עפעס מאָדנע געשמייכלט. דער ענטפער איז געווען א
קלאָרער און א דייטלעכער: אין זאך האָט זיך אופגעהויבן א
פלעסקער. אז ס'איז שטיל געוואָרן פון די אפלאַדיסמענטן.
האָט זיך ווידער דערהערט די באקאנטע שטימ:

— א גרויסן שפרונג וועלן מיר מאכן אין דער וואָל-פראָ-
דוקציע. איז דען גענוג פאר אונדז דאָס פערטל מיליאָן שפיין-
דלען, וואָס מיר האָבן פארמאָגט ביז איצט? צום סאָפּ פינפֿיף-
וועלן מיר האָבן 515 טויזנט שפינדלען! און וועבשטולן פאר
דער וואָל-פראָדוקציע וועלן מיר אויך האָבן העכער 15 טויזנט
אנשטאָט די איצטיקע נייַן. אויב מיר וועלן נאָך נעמען אין
אכט, אז קימאט אלע מאשינעס—די שפענערישע און וועבע-
רישע—וועלן אריבערגיין אפ דרייַ וואכטעס, קענען מיר מיט
פולער זיכערקייט זאָגן, אז אין אונדזער וואָל-פראָדוקציע וועלן
מיר מאכן קאָלאָסאלע דערפאָלגן.

נאָר מיר פארמאָגן נאָך אנדערע פראָדוקציעס, וואָס פאָ-
דערן פון אונדז פיל אופמערקזאמקייט, כאָטש מיר שטייען
מיט זיי ניט אָפּ פון דער איבעריקער וועלט.
אפן עקראן שפרייטן זיך ראכוועסדיקע פעלדער פול מיט
לאנגע שטענגלען און צעקאָשמעטע קעפלעך לייַן. דער לייַן

הוידעט זיך, און סע דוכט זיך, אז דאס גאנצע פעלד שטעקלט
זיך און הוידעט זיך אויך. פונעם גרינעם נעפל קומען ארויס
פויערן מיט שטעקלעך אין די הענט און נעמען זיך קלאפן
דעם ליב...

די פויערן סטייען ניט, און סע באווייזט זיך א פאפריק.
סע פינקלט דורך די שפינערן מיט די שפינדלעך, וואס הודען
און דרייען זיך, די וועפערן, די פאקערן און דער לאגער.
אפן לאגער ליגן די שטיקלעך שניט־סכורע אין וואגאנעססעס
איינגעפאקעוועטע און איבערגעפונדענע מיט שנירלעך, ארבע-
טער אין זייערע ספעקליידער קומען צו און שטופן אָפּ די
וואגאנעסלעך צום ארויסגאנג, וווּ סע שטייען אויסגעשטעלט
לאנגע שערענגקס מאסע־אווטאָמאָבילן. מיטאמאל פארשווינדן
די אווטאָמאָבילן, און סע באווייזט זיך ווארשטאטן פון „מאָס-
קוואַשוויי“. די ליוונט פויגט זיך און קערעוועט זיך יי א
שלאנג: קריכט ארויס פון דער גרויסער שער און פאלט אריין
אין דער עלעקטרישער מאשין, דערנאָך קומט זי ארויס פון
דאָרט, פליט ווייטער איבערן קאָנוויער, — און אפן טיש ליגט
שוין א גאנצע קופע ליוונטענע העמלעך מיט גאטקעס. די
לענטע טוט א פלאטער — און סע קוקט שוין אפּ אונדז פונעם
עקראן א קראָם פון „מאָסקוואַשוויי“. אפּ גרויסע פאָלעצעס זיין
נען אויסגעשטעלט קארטאָנענע קארבן מיט גיין אויסגעפרעסט
גרעט. אין דער צווייטער אָפּטיילונג פון שניט־סכורע ליגן
אפּ די פאָלעצעס דיזעלפּע מיט שנירלעך איבערגעפונדענע
שטיקלעך ליוונט, וואָס מע האָט זיי נאָר וואָס אָפּגעפירט פון
נעם לאגער וואָס אפּ דער פאפריק...

— ליינענע געבן מיר ארויס מער פון דער גאנצער
וועלט. אפילע סטריקע שטייט פון אונדז אָפּ. נאָר אין אונדז

זער לינ-אינדוסטריע שטייט שטארק אָפּ דאָס שפינענ פונעם
וועבן. אפילע איצטער וואָלטן מיר געקענט ארויסגעבן אסאך
מער לינ-געוועב, נאָר ס'ע סטייט ניט קיין שפינעכץ. אונד-
זערע לינ-פאבריקן האָבן אלע יאָרן געארבעט מיט אמאָליקע
גענג, מיט קוסטארישן שניט.

ביז איצט האָט די לינ-אינדוסטריע געארבעט אפּ פאָשעטע
שפינדלען, און דעריבער טאקע האָבן מיר געהאט אזוי ווייניק
שפינעכץ: די שפינדל האָבן ניט געארבעט מיט דער געהע-
ריקער שנעלקייט, האָבן ניט געמאכט די נייטיקע צאָל אומ-
דרייען.

איצט האָט דער סאָוועטישער אינזשענער זוואַריקין
צוגעטראכט שנעלע שפינדלען, וואָס גיבן ארויס אפּ 40%
מער ארבעט פון די פאָשעטע. מיר שטרעבן, אז אומעטומ, ווו
ס'איז נאָר מעגלעך, זאָלן די פאָשעטע שפינדלען פארביטן
ווערן אפּ שנעלע. ס'איז גענוג אָנצווייזן, אז צום סאָפּ פינפֿיגער
וועלן מיר פון דער אלגעמיינער צאָל שפינדלען האָבן 50%
שנעלע (294 טויזנט פון 590 טויזנט). דערפאר וועלן אלע נײַע
פאבריקן זיין פאשטאט מיט שנעלע שפינדלען, און אינ די
אלטע פאבריקן, אז די שפינדלען וועלן אָפּגענוצט ווערן, וועט
מען זיי פארבייטן מיט שנעלע. די וועפערישע פראָדוקציע אינ
דער לינ-אינדוסטריע וועט שטארק געענדערט ווערן. איצט
ארבעטן נאָר 100 אווטאָמאטישע וועבשטולן, און צום סאָפּ
פינפֿיגער וועלן מיר פארמאָגן 3500 (פון דער אלגעמיינער צאָל
19.000)! אזויארום וועלן מיר אויך דאָ, אינ דער לינ-אינ-
דוסטריע, ווו מיר פארנעמען דאָס ערשטע אָרט אינ דער וועלט,
אלץ נײַע אויספֿעסערונגען איינפירן און אופהייבן די פראָדוק-
טיווקייט פון דער ארבעט.

איצט וועלן מיר א קוק טון, וואָס וועט אריינגעטרעגן ווערן
אין דער פלאקס-און דזשוט-אינדוסטריע...

אפן עקראן האָט זיך אפ א ווילע באוויזן א סנאָפּ-בינדער.
דערנאָך דערהערן מיר פּלוצים, ווי ס'ע רוישט ערגעץ א ווא-
סער, מיר זעען א שיפ דערנענט זיך צום דעבארקאדער.
פון שיפ ווארפט מען אראָפּ א גראָפּן שווארצן קאנאט, א מאט-
ראָס כאפט אופ דעם שלייפ און פארווארפט אים אפן סטוי-
פיקל. נאָך א מאטראָס מאכט דאָסזעלבע דורכ אפ דער צוויי-
טער זייט דעבארקאדער. די שיפ גיט זיך א ריט אָפּ צוריק,
נאָך די גראָפּע קאנאטן האלטן זי אים און שלעפן זי ביסלעך-
ווייז צו צום בריקל. די שיפ איז שוין צוגעשטאנען, די מאט-
ראָסן שטעלן אוועק קימאט ווערטיקאל א פאָר ברעטער. מיט
דער הילף פון א פאָר דרענגלעך קאטשעט מען אראָפּ איבער
די ברעטער די מאסע פון דער שיפ — פעסער מיט עפעס א מינ
סכירע. פונדערווייטנס זעט מען ליגן גאנצע פערג זעק מיט
קערנער און מיט גארטנווארג. און איבער דעם אלעמען יא-
וועט זיך פלוצים ארויס מארטינאָוו אפ דער טריבונע. ער ווייזט
אָן אפ די שווארצע, אין סמאָלע איינגעשמירטע קאנאטן, אפ
די פארשטויבטע זעק און זאָגט:

— מע דארף זיך א נעם טון צו דער פלאקס-און דזשוט-אינ-
דוסטריע! אפ אטאכ שיפן זיינען די קאנאטן שטארק אָפּגענוצט,
ס'ע סטייען אונדז נישט זייער אָפט קיין שטריק, און אז ס'ע
קומט צו דער ברויט-פארגרייטונג, לאָזט זיך אלעמאָל פילן דער
שארפער מאנגל אין זעק... מיר מוזן אופהייבן אפ דער געהע-
ריקער הייב די פלאקס-און דזשוט-אינדוסטריע. מיר פארמאָגן
אין דערדאָזיקער אינדוסטריע סאכאקל 45 טויזנט שפינדלען —
דאָס איז שפּאַט ווייניק. צום סאָפּ פינפֿיגער וועלן מיר האָבן 90

טויזנט שפינדלען! וועבשטולן האָבן מיר ווייניק — 1½ טויזנט
און שפעטער וועלן מיר האָבן דרייַ טויזנט. אויב דאָ, ווי איר
זעט, וועלן פאַרקומען גרויסע ענדערונגען. די פלאקסי און
דזשויט-אינדוסטריע וועט אָנהייבן ארבעטן אפן נײַעם שטייגער
און וועט אנטוויקלען אזא שנעלקייט, וואָס מע האָט וועגן דעם
פריער אפירע ניש געכאַלעמט.

אפן עקראן באווייזט זיך א קאָקאָ, דערנאָך טיילט זיך אָפּ
פונעם קאָקאָ א דינער פאָדעם, ציט זיך און ציט זיך, קריכט
און קריכט... ס'האָבן ווידעראמאָל א פינקל געטון שפינדלען
און וועבשטולן. עס באווייזט זיך גרויסע קעסלען, וווּ עס פארבט
זיך זיידנס אינ פארשיידענע קאָלירן. עס טוען א בלישטשע
פלויע, גרינע, געלע און ווייסע פאסן גלאנציק ציג... אפ הויי-
כע וואגאָנעטקעס פירט מען זיי איבער שמאָלע קאָרידאָרן אינ
שטאמפ-צעכ אריין, וווּ סע שטייען מיסטערס און מיט האנט-
שאַבלאָנען לייגן זיי ארום זאפטיקע פארביקע קווייטן אפן אָנ-
געצויגענעם טוב...

— דאָסדאָזיקע ציג, זיידנס, איז דערווייט נאָך א סכּוירע,
וואָס נישט יעדער האָרעפאשנער מענטש קאָן צו דעם צוקומען.
מירן אָבער לאָזן אלע פאפריקן, מירן אוועקלאָזן אינ גאנג אלע
וועבשטולן, מירן פארקלענערן דעם זעלבסטקאָסט און די פרייז
אפ דער סכּוירע, דעמאָלט וועט יעדע קאָלוירטלערן און
ארבעטערן קענען זיך אופנייען א זיידן קלייד, און יעדער
ארבעטער און קאָלוירטלער וועלן קענען זיך אופנייען א קאָ-
סטיום אפ זיידענעם אונטערשלאק.

איצט לאָמיר א קוק טון, וויפל-זשע וועלן מיר האָבן צום
סאָם פינפֿיגן ארומ-אונ-ארום אינ דער גאנצער טעקסטיל-אינ-
דוסטריע שפינדלען און וועבשטולן?

אפן עקראג האָבן ווי דורכ א צויבער־שפּיל אופגעפליצט
שפינדלען און וועבשטולן. די שפינדלען דרייען זיך האַסטיק,
די וועבשטולן טראַכען און קלאפן צווינגענדיק, און דאָס אלץ
צוזאמען גיסט זיך צונויף אינאיינעם מעכטיקער ליד פון ארבעט
און מי. און איבער דעם אלעמען שוועבן ארויס אינ דער ווייכ
אין קאַלירטע פֿייערן ציפערן און ווערטער:

צום סאָפּ פינפֿיגער וועלן מיר האָבן

שפינדלען (אויסער זיידענע) 11.224.000.

וועבשטולן (אויך אויסער זיידענע) 293.136.

אויב מיר וועלן דערצו נאָך צוגעבן, אז מיר וועלן דורכאויס
אזעקשטעלן פארפולקאמטע מאשינעס, און אז די ארבעט וועט
זיין אינגעשטעלט אין דריי וואכטעס, איז וואָס פאַר אן אויס-
פיר קענען מיר דערפון מאכנ?

דער אויספיר, כאוורירט, איז זייער א פאַשעטער און א קלאָ-
רער: צום סאָפּ פינפֿיגער וועלן מיר ניט נאָר באַזיטיקן דעם
מאנגל אפּ שניט-טכניק — מירן איז אלע געפֿיטן פון דער טעק-
סטיל-אינדוסטריע שטיין פאגלייך מיט אלע פאָרגעשריטענע
אינדוסטריעלע לענדער, און עפּשער נאָך אפּ א העכערע שטופּע!
דער עקראג איז ווייט געוואָרן, איז זאל האָט זיך אָנגעצונדן
די שניין. לאנג האָבן געדונערט די אפּלאַדיסמענטן, דערנאָך איז
שטיל געוואָרן. קיינער רירט זיך אָבער ניט פון די ערטער. כ'
מארטיגאָוו רוימט אונדז איין שטיל אפּן אויער, אז דער באַריכט
איז נאָך ניט געענדיקט. באַמ אפּאראט, ווייזט אויס, האָט זיך
צופעליק איבערגעריסן די לענטע. מע דארף נאָך באַווייזן די
אינדוסטריעלע ראיאָנען מיט דער צאָל ניי־אָנגעמערקטע אונ-
טערנעמונגען.

אזוי איז טאקע געווען. איז א ווילע ארום האָט זיך ווידער
פארלאָשן די שיין. דער אוילעם האָט זיך אויסגעהוסט און אויס-
געשושקעט, און אפן עקראנ האָט זיך ווידער באוויזן דער כ'
מארטינאָוו — א שמייכלענדיקער, נאָר, זעט אויס, שוין אביסל
א מידער. ער שטייט בא א גרויסער קארטע פון פסער, וואָס
הענגט איבער דער גאנצער וואנט, און מיט די שטעפסלעך, וואָס
ער שטעקט אלעמאָל אריין אין אן אנדער אָרט, באלויכט ער
די ראיאָנען פון דער נײַער פויגל. בעיס דער כ' מארטינאָוו
רעדט, צום ביישפיל, וועגן מאַסקווער אינדוסטריעלער געגנט,
באלויכט ער א גרויסן טייל פון דער קארטע, און אלע דער-
זעען פאר זיך א שיין אויסגעמאָלטן שטיוול, אויסגעקערעוועט
מיטן שפיץ צו מיזרעכ צו. איז פארשיידענע פונקטן פונעם
שטיוול צינדט זיך אָן א לעמפעלע, צוויי, דריי און אפילע גאנצע
פינפ, און טייקעט באוויזט זיך אפן אָרט פונעם פֿייערל א קאָנ-
טור פון א פאבריק. די שטעפסלעך רוקן זיך איבער אפ אן אן-
דער אָרט, און אלע גרענעצן פון אייוואנאָווער געגנט ווערן
מיטאמאָד באלויכטן מיט שווארצע לאמטערנדלעך. אזוי זינען
די פֿייערלעך איבערגעגאנגען פון געגנט צו געגנט — פון צענ-
טער צו מיזרעכ, צו מירעוו, צו דאָרעם. פֿייערלעך פון נײַער
פויגל האָבן זיך אָנגעצונדן אין סיפיר, אוזבעקיסטאן, אוקראינע,
אזערביידזשאן. כ' מארטינאָוו פירט מיטן טיטל איבער דער
קאָלירטער קארטע און הויכ אפן קאָל גיט ער צו פארשטיין,
פארוואָס פלעגן אמאָל, פארן קייסער און פאר די באלעבאטימ,
אלע פאבריקן זיך פויען אין צענטראל-רוסלאנד, ווייט פון די
קוואלן פון ריווארג — פונעם בוימוואָל, פונעם וואָל, פונעם
לייז און פונעם זיידנס. די סיפּע איז געווען אין דעם, וואָס איז
אונדזער געגנט איז פון לאנגע יאָרן אָן געווען אנטוויקלט די

קוסטארישע אינדוסטריע, ס'האט זיך דא אָנגעזאמלט אסאך ביי-
ליקע ארבעט־קראפט... אויסערדעם, האָבן זיך די פאבריקאנטן
גאָר ווייניק גערעכנט דערמיט, וואָס דאָס אריבערפירן דעם רוי-
ווארג אפ א ווייטער שטרעקע רופט זיך אָפ אפ דער פריז
פונעם ציג. אדעראבע, פאר די פאבריקאנטן האָט עס אפילע
געלוינט. אויסער זייערע פארדינסטן האָט זיי דאָך קיין זאך נישט
געקומען. האָט זיך טאקע באקומען אין פלוג זייער אן אָפגע-
פרעגטע זאך: די פאבריקאנטן בויען פאבריקן אין מאַסקווע
און אין אייוואנאָוו, און דעם ריווארג פֿרענגען זיי צופירן אויף
פונ טורקעסטאן — צווינגען דעם ריווארג מאכן א ווייטע ריי-
זע פונ עטלעכע מעסלעס, קעדיי צו איבערארבעטן אים... דערנאָך
פירן זיי אים צוריק, טאקע ווידער קיין טורקעסטאן, נאָר
אין אן אנדער אויסזען — שוין נישט קיין בוימוואָל, נאָר גוטע
ראשיקע ציגן. נאָר אפ די דאָזיקע איבערפירעכצן אהיין און
צוריק האָבן די פאבריקאנטן גאנצ גוט פארדינט, ווייל די אוי-
בעקישע, טורקמענישע דעקאנעס פלעגן אָפגעבן זייער בוימ-
וואָל פאר גראַשנס, און פאר א מעטער ציג האָט מען בא זיי
געריסן א הויט...

די צארישע מאכט האָט אויך געזאָרגט, אז דיפאב-
ריקן זאָלן זיין אין צענטער. ווו א פאבריק — דאָרט זינען
פראָלעטאריער. דער פראָלעטאריאט איז זייער א געפערלעכע
רעוואָלוציאָנערע קראפט פארן קייסער. פאבריקן אין די ראנד-
לענדער וואָלטן געקענט קומען צוהילף די אָפגעשטאנענע
פעלקער, וואָס די צארישע מאכט האָט זיי געדריקט, אז זיי זאָלן
זיך שטעלן אפן וועג פונ קאמפ. די צארישע מאכט האָט שטארק
מוירע געהאט דערפאר, האָט זי פעסט געהאלטן אין די ראנד-
לענדער די לייצעס אין די הענט. דעריבער זינען די איצטיקע

נאציאָנאלע רעפּובליקן געפליבן אָן אונטערנעמונגען אים צו
בארבעטן דאָס אָרטיקע ריוואַרג.

די ראטנמאכט בויט איצט אינ די נאציאָנאלע רעפּובליקן
פאבריקן און זאוואָדן. די פאבריקן וועלן זיך געפינען נאָענט
צו די קוואלן פונ ריוואַרג. דאָס וועט מיטהעלפן צו אנטוויקל-
לען די ווירטשאפט און די קולטור אינ די באזונדערע, פריער
אָפגעשטאנענע געגנטן. דאָס וועט פיליקער מאכן די פראָדוקציע,
און די טעקסטיל-טכניק וועט ווערן צוטריטלעך פאר די סא-
מע פרייטע האַרעפאשנע מאסן.

— פאר פינף יאָר צײַט, — האָט כ׳ מארטינאָוו אויסגע-
שריגן, — וועלן מיר אויסבויען 139 פאבריקן! אפ דערדאָזיקער
נייער בוינג און אפ רעמאָנטירן די אלטע אונטערנעמונגען
וועט אויסגעגעבן ווערן אנדערהאלבן מיליאָר רובל — קימאט
א העלפט פונ דער סומע, וואָס ס׳האָט באטראָפן דער פארמיל-
כאָמעדיקער ביודזשעט פונ דער צארישער רוסלאַנד!
ווירזשע וועלן זיך בויען דידאָזיקע פאבריקן?

אפן פינצטער געוואָרענעם עקראַנ האָבן העלע פאסן און
פיערלעך זיך אויסגעשטעלט אינ א טאפעלע. כ׳ מארטינאָוו
פירט מיטן טיטל איבער דער טאפעלע און רעדט:

— מער פונ אלץ וועט מען בויען פאבריקן אינ מאַסקווער און
אינ אינוואנאָווער אינדוסטריעלע געגנטן. דערפאר ווײַל די טעק-
סטיל-אינדוסטריע האָט זיך דאָ אנטוויקלט מיט פיל יאָרן צוריק,
און סע לוינט זייער פאר דער פאָלקסווירטשאפט דאָס צו
פארגרעסערן די צאָל פאבריקן. א היפשער טייל פונ דער בא-
פעלקערונג איז דאָ פונ לאנגע יאָרן אָן שטארק פארבונדן מיט
דער טעקסטיל-אינדוסטריע. אויסערדעם, געפינען זיך דידאָ-
זיקע געגנטן אינ אזא באקוועמער געאָגראפישער לאגע, אז זיי

זינען היסטאריש געוואָרן צענטראַלע פונקטן פון האנדל און אינדוסטריע. דערפאר וועלן זיך אָבער אויך בויען טעקסטיל-פאבריקן אין אזוינע ערטער, וווּ פריער זינען זיי געווען זייער ווייניק-אָדער גאַרניט ניט געווען. ס'ע וועט זיין א פאבריק אין קאזאקסטאן, וווּ ס'איז פאראן אסאך וואָל, א פאבריק אין צאָפּן-קאווקאז, וווּ ס'איז אנטוויקלט די שאַפ־צוכט, נײַע פאבריקן וועלן זיך בויען אין סיביר — אדאנק דער טורקסיכער איינפֿאַר וועט זיך דאָרט פֿרײַ אנטוויקלען אי די באוול, אי די לײַנ-אינ-דוסטריע. זיבן פאבריקן וועלן זיין אין אוזבעקיסטאן און אין טורקמעניסטאן, דערמיט וועט אויסגעפילט ווערן זייער א וויכ-טיקע ווירשאפטלעכע אופגאבע: דער בוימוואָל וועט פון די פעלדער גיין גלייך אפ דער פאבריק! די פאבריק וועט ארבעטן אפ אַרטיקן ביליקן רויװארג, און די האַרעפאשנע לײַט פון די נאציאָנאלע רעפובליקן וועלן זיך נאָך מער איבערצייגן אין דעם, אז די ראטנמעלכע שטרעפט צו גלייכמעסיקער אנטוויק-לונג פון אלע אירע טיילן.

די טאבעלע לײַכט מיט העלע פײַערן; און די סאמע לעצטע שורע — די ציפער 139 — פלאמט אופ עטלעכע מאָל. די טאבעלע איז שוין לאנג פארלאָשן, נאָר אפן עקראן בלייבן נאָך אלץ שײַנען דריי ציפערן — 139. אפן עקראן באווייזן זיך נײַע פאבריקן איינע נאָך דער אנדערער. צווישן די נײַע גיגאנטן רוקט זיך דורך א קליין אָפגעקראַכע אלט פאבריקל. און פאר אלע-מען ווערט קלאָר, אז די דאָזיקע אלטע צעפּוילטע פאבריקן, וואָס זינען אונדז געפליבן פיערושע פון דער אלטער וועלט, וועלן דארפן גיין אפ ברויך, אזוי ווי ס'ע וועט גיין אפ ברויך די גאנצע אלטע צעפּוילטע וועלט!

סאכאקל	סלאקס	לייב	זאָל	טריקאטאזש	בוימחזקל-סאפריקט				ראיאָנען
					סאכאקל	אפרעטור	וועב.	ספּינ.	
79	2	4	6	5	62	4	30	28	צענטראל-אינדוסטרי.
8	—	1	3	1	3	—	3	—	גענונט
3	2	1	—	—	—	—	—	—	לענינגראדער גענונט .
4	—	—	—	3	1	—	—	1	פּירעז-ראיאָנ
1	1	—	—	—	—	—	—	—	נידערוואלדער ראיאָנ .
1	—	—	1	—	—	—	—	—	פיטלחאָלדער ראיאָנ .
1	—	—	—	—	—	—	—	—	סאטערעמבליק
1	—	1	—	—	—	—	—	—	זיאטקער ראיאָנ
1	—	1	—	—	—	—	—	—	צאָטנ-ראיאָנ
1	1	—	—	—	—	—	—	—	צענטראלע שווארצערד
1	—	—	—	—	—	—	—	—	גענונט
1	—	1	—	—	—	—	—	—	אוראל
1	—	—	1	—	—	—	—	—	קאזאקסטאנ
1	—	—	1	—	—	—	—	—	צאָטנ-קאזקאז
8	—	2	—	2	4	—	2	2	זייטרוס. ס. ר. ר. . . .
9	1	2	—	—	6	2	2	2	סיגיד
5	2	—	—	2	1	—	—	1	אוקראינ. ס. ר. ר. . . .
5	—	—	—	—	5	1	2	2	אזערביידזשאנ
3	—	—	—	—	3	—	1	2	ארמעניע
3	—	—	—	—	3	—	1	2	אזערקיסטאנ
4	—	—	1	—	3	—	1	2	טורקמעניסטאנ
139	9	13	13	13	91	7	42	42	

ЦЕНТРАЛЬНЕ ВИДАВНИЦТВО НАРОДІВ СРСР
при Президії ВУЦВКу

ЕВРЕЙСЬКОЮ МОВОЮ	НА ЕВРЕЙСЬКОМУ ЯЗЫКЕ
С. Дзюбинський	С. Дзюбинский
МІЛЬЙОНИ ВЕРЕТЕН	МИЛЛИОНЫ ВЕРЕТЕН